

Utvärdering av systemet "Veranda Breeder" för värphöns och tuppar i produktion av kläckägg

*Evaluation of the Veranda Breeder system for breeding birds
of layer strains*

Stefan Gunnarsson

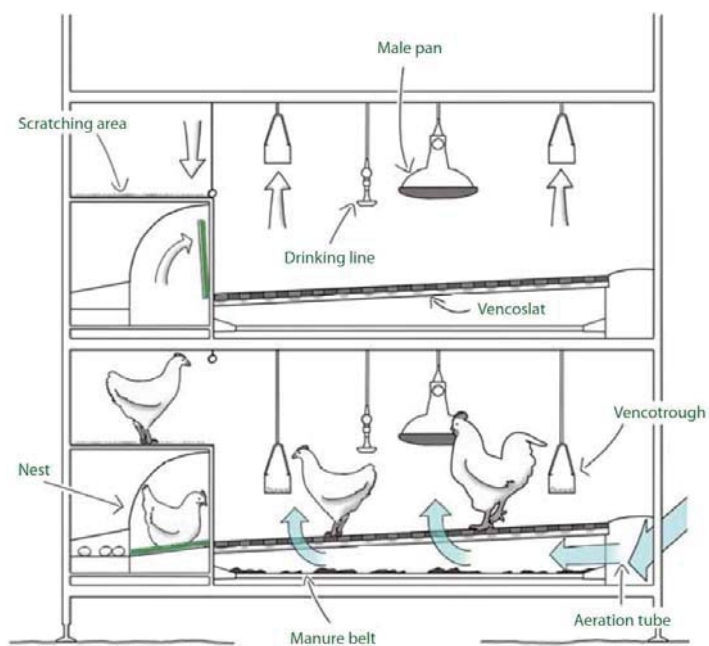

Bild: Veranda breeder, Vencomatic

Sveriges Lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Avdelningen för miljö, omsorg och djurhälsa

Skara 2018

Rapport 50

Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health
Section of Environment, Care and Herd Health

Report 50

ISSN 1652-2885

**Utvärdering av systemet "Veranda Breeder" för värphöns och
tuppar i produktion av kläckägg**

*Evaluation of the Veranda Breeder system for breeding birds of
layer strains*

Stefan Gunnarsson

Rapport till Jordbruksverket, ny teknikprovning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Sammanfattning.....	1
2	Summary.....	2
3	Inledning.....	3
3.1	Bakgrund.....	3
3.2	Syfte	3
4	Material och metod.....	4
4.1	Inhysning och djur	4
4.2	Metod	5
5	Resultat	6
5.1	Djurhälsa	6
5.1.1	Kroppsvikt	6
5.1.2	Hull	7
5.1.3	Befjädring	8
5.1.4	Hygien fjäderdräkt	12
5.1.5	Hud	13
5.1.6	Bröstbenskam	13
5.1.7	Bröstbenshud	14
5.1.8	Kamskador	15
5.1.9	Kloakskador	15
5.1.10	Fothälsa.....	16
5.1.11	Brutna tår eller klor	16
5.2	Djurhälsa hos tupparna	17
5.3	Koldioxid- och ammoniakmätningar	17
5.4	Dödlighet	18
5.5	Kontinuerliga vägningar av kroppsvikt	20
5.6	Äggproduktion	23
5.6.1	Hus 1 Omgång 1	23
5.6.2	Hus 1 Omgång 2	26
5.6.3	Hus 2 Omgång 1	29
5.7	Besiktningsrapporter från Statens Livsmedelsverk (SLV)	33
5.8	Djurskyddskontroll utförd av länsstyrelsen i Västra Götalands län.....	34
6	Diskussion	35
6.1	Allmänt	35
6.2	Djurhälsa	35

6.2.1	Kroppsvikt och hull	35
6.2.2	Skador på fjäderdräkt och hud.....	36
6.2.3	Skador på bröstben och bröstbenshud	37
6.2.4	Övriga fynd.....	38
6.2.5	Dödlighet	38
6.2.6	Möjligheter till tillsyn av djuren.....	39
7	Slutsatser/Rekommendationer	40
8	TACK	41
9	Referenser	42
10	Bilagor	43

1 SAMMANFATTNING

Denna rapport omfattar redovisning av resultat från provning av ett, i Sverige, nytt inhysningssystem för värphöns; Veranda Breeder, inredda burar för ca 70 hönor och tuppar. Provningsen genomfördes i tre värpomgångar med ca 24 500 djur per omgång. Utvärderingen av provningen har omfattat produktionsresultat och kliniska undersökningar samt de rapporter från SLV och Länsstyrelsen i VG län, som har kommit provningsledaren till del.

Det finns i Sverige ingen tillgänglig aktuell vetenskapligt framtagna statistik om hälsoläget hos svenska värphöns sedan 1990-talet, därför finns det inte heller någon information om hälsa och dödlighet hos avelsflockar i andra system. Jämförelser med utländska studier, äldre svenska vetenskapliga studier och icke-granskade rapporter från Sverige har använts vid utvärderingen.

Dödligheten i flockarna har varierat mellan 9,6% och 11,0%. I alla de studerade flockarna var dödligheten signifikant högre för LB (16,4-17,3%) än för LSL (7,5-9,2%; $p>0,001$). Dödligheten var signifikant högre för bruna tuppar (40,1-47,1%) jämfört med bruna hönor (13,2-14,3%; $p>0,001$), medan det var tvärtom för vita tuppar (3,7-7,2%) jämfört med vita hönor (7,7-9,5%; $p>0,001$). Jämför man med dödligheten i konventionella inredda burar i produktionsbesättningar i Sverige, så har den i denna studie varit drygt det dubbla; 9,6%-11,0% jämfört med 3,8% i genomsnitt i Sverige 2015.

Bröstbensbursit har förekommit upp till 16 % av djuren i fem av de sex flockar som det finns registrering från (inkl. SLVs kontroll). Vid jämförelse mellan hybrider befanns det vara signifikant vanligare att de vita hönorna hade bursit än de bruna ($P=0,025$). Förekomsten kan med stor sannolikhet härledas till inhysningsformen, eftersom skillnaden är liten mellan omgångarna. Dessutom ansåg SLV att enbart dessa fynd bröstbensbursit var tillräckligt skäl för att göra en djurskyddsanmälan till Länsstyrelsen.

Fjäderdräkten har för alla djurkategorier i alla omgångar generellt försämrats ju äldre djuren blivit. Fjäderskadorna har varit betydande på f.f.a. hönorna, i de studerade flockarna, och skadorna kan härledas till inhysningsformen eftersom skillnaden är liten mellan omgångarna. Förekomsten har varit hög jämfört med vad som rapporterats i en svensk studie från 2015. Det är tveksamt om den höga förekomsten av fjäderskador är acceptabel ur djurskyddssynpunkt, även om fenomenet förekommer i svenska besättningar.

De studerade flockarna har haft allvarliga hälso- och djurskyddsproblem såsom:

- dödligheten varit oacceptabelt hög, i synnerhet bland de bruna tupparna,
- hög förekomsten av bröstbensbursit,
- omfattande fjäderskadorna på f.f.a. hönorna.

Dessutom är den dagliga tillsynen svår att genomföra på ett betryggande sätt i burarna.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att Veranda Breeder, för avelsdjur i produktion av kläckägg, har betydande brister som inhysningssystem ur djurskydds- och djurhälsosynpunkt.

2 SUMMARY

This report includes the presentation of results from the pre-testing of a new housing system for laying hens in Sweden; Veranda Breeder, furnished cages for about 70 hens and males. The trial was conducted in three flocks with ~24,500 birds each. The evaluation of the pre-testing has included production results and clinical investigations, as well as reports from SLV and County Administrative Board in the Western of Sweden, which has been available to the test manager.

There are no available current scientifically produced statistics in Sweden about the state of health of Swedish laying hens since the late 1990ies, thus, there is no information on the health and mortality of Swedish breeding flocks in other systems. Comparisons with international studies, older Swedish scientific studies and non-refereed reports from Sweden have been used in the evaluation process.

The mortality rate in the flocks varied between 9.6% and 11.0%. In all the flocks studied, mortality was significantly higher for LB birds (16.4-17.3%) than for LSL (7.5-9.2%; $p > 0.001$). Mortality was significantly increased in brown males (40.1-47.1%) compared to brown hens (13.2-14.3%; $p > 0.001$), whereas on the contrary was found for white males (3.7-7, 2%) compared to white hens (7.7-9.5%; $p > 0.001$). In comparison with the mortality of conventional furnished cages in Sweden, this study that the mortality was more than double in the flocks of this study; 9.6% -11.0% compared to 3.8% on average in Sweden 2015.

Bursitis of the keel bone skin was found in up to 16% of the birds in five out of the six flocks where data was available (including SLV's reports). When comparing the hybrids, it was found that the white birds had more bursitis than the brown birds ($P = 0.025$). The prevalence of can be considered to be related to the housing system, as the differences were marginal between the flocks. In addition, SLV considered that findings of high prevalence of bursitis was a sufficient reason for reporting to the animal welfare unit of the County Administrative Board.

Generally, the plumage of all bird categories deteriorated with increasing age. The feather damages have been considerable particularly in the hens. The feather damages may depend on the housing system as the difference in result was small between the flocks. The prevalence was found to be high compared to what has been reported from Swedish layer flocks in 2015. The high incidence of feather damage was found not acceptable from an animal welfare point of view, although the feather pecking is not uncommon in Swedish farms.

The flocks studied were found to have serious health and animal welfare issues such as:

- unacceptably high mortality, in particular among the brown males,
- high prevalence of keel bone bursitis,
- extensive feather damages, especially in the hens.

In addition, the daily supervision is difficult to carry out safely in this cage system.

In summary, in the evaluation of the Veranda Breeder system, it was found that the system has important issues concerning bird health and welfare, and that an approval can be questioned.

3 INLEDNING

3.1 Bakgrund

Den 26 april 2012 ansökte Gimranäs AB hos Jordbruksverket om godkännande för att inhysa avelsdjur av värphönsras för produktion av kläckägg i systemet Veranda Breeder. Enligt den sökande fanns det finns inga andra specifika testresultat av systemet tillgängliga från fabrikationslandet (Nederländerna), eftersom systemet uppfyllde det europeiska regelverket för inredda burar beskrivna i EU kommissionen värphönsdirektiv (1999).

I beslut från Jordbruksverket 2013-08-12 bedömde myndigheten att Veranda Breeder skulle betraktas som ny teknik och systemet därmed skulle provas som ny teknik enligt 7-8 §§ Djurskyddsförordningen (SFS 1988:539). Jordbruksverket bedömde även att tekniken måste genomgå försöksmässig provning enligt kategori III i överensstämmelse med Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om godkännande av ny teknik från djurhälso- och djurskyddssynpunkt (DFS 2007:1). Docent Stefan Gunnarsson, leg. vet., universitetslektor vid Institutionen för husdjurens miljö och hälsa HMH, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) i Skara, utsågs enligt beslutet som ansvarig för förprovningen. Denna rapport är slutrapporten om resultaten från ny teknikprovningen av Veranda Breeder system och utgör en del av beslutsunderlaget för Jordbruksverket.

3.2 Syfte

Det övergripande syftet med projektet var att undersöka djurhälsa och djurskydd hos avelsdjur av värphönsras i systemet Veranda Breeder.

4 MATERIAL OCH METOD

4.1 Inhysning och djur

Veranda Breeder system installerades i två olika hus på två separata fastigheter och husen på båda gårdarna kom att ingå i studien, som omfattade två värpomgångar i Hus 1 och en värpomgång i Hus 2 (Se Bilaga 1 för detaljer kring stallar och system).

De djur som studerats var föräldradjur för de två värphönshybriderna; vitvärpande LSL Converter och brunvärpande LB Converter. Namnen avser egentligen de kycklingar som finns i kläckäggen. Vit och brun avser eg. färgen på äggskalen från värphönorna i de framtida produktionsbesättningarna. Färgen på föräldradjurens fjäderdräkt kan skilja sig från den färg som de framtida värphönorna för äggproduktion har. I text kommer de olika hybriderna att refereras till antingen namnet på respektive hybrid eller till färgen på produktionsdjuren, dvs vita resp. bruna.

Det totala antalet djur per hus var planerat till 22 176 hönor och 2 352 tuppar, totalt 24 528 djur, fördelade på 336 avdelningar (storburar) där varje avdelning har plats att hysa 66 hönor och 7 tuppar (0,11 tupp per höna) . För detaljerad information om djurgrupper se Tabell 1.

Tillgänglig area per avdelning var (189,6 cm + 70,6 cm (ströad yta)) x 230cm = 59 846 cm², vilket ger 820 cm² per djur, varav ströytan 220 cm²/djur. Yta av kollektivrede per avdelning var 0,35m x 2,30 m = 0,8165m², vilket motsvarar ca 80 hönor/m². Djuren utfodrades via foderkedja 2,3 x 2 x 2m = 9,2m per avdelning med 73 djur = 12,6 cm per djur. Vatten gavs via 8 nipplar per sektion = 9 djur/nippel. Tillgången till sittpinnar var minst 15 cm per djur per sektion. Utgödsling skedde med gödselmattor 2 ggr per vecka och det fanns gasutsug placeras i gödseltransportkorridoren. För detaljerade beskrivningar av burutformning och utformning av husen se Bilaga 1.

Tabell 1. Information om djurgrupper insatta i Veranda Breeder-system under de omgångar som studerats.

Hus	Omgång	Insättning År/vecka Ålder (v)	Slakt- År/vecka Ålder (v)	Hybrid	Hönor	Tuppar	Tuppar/höna	Totalt antal
1	1	13/39	14/44	LSL	16700	1600	0,10	18300
		15	72	LB	4650	490	0,11	5140
				Totalt	21350	2090	0,10	23440
	2	15/10	16/15	LSL	16800	2000	0,12	18800
		17	75	LB	5300	700	0,13	6000
				Totalt	22100	2700	0,12	24800
2	1	14/40	15/47	LSL	16000	2150	0,13	18150
		15	75	LB	5300	650	0,12	5950
				Totalt	21300	2800	0,13	24100

4.2 Metod

Djurstudierna omfattade hälsokontroller vid tre tillfällen under varje hönsomgång, dvs vid ca 35 och 55 veckor, samt strax före slakt/avlivning av flocken (ca 75 veckor).

Kontrollerna har gjorts enligt en metod som utvecklats vid HMM baserad på Gunnarsson et al. (1995), Bilčík och Keeling (1999) och Welfare Quality® Consortium (2009) (se Bil. 2).

Hälsoregistreringarna av 50 slumpmässigt utvalda hönor, och fyra till sex tuppar, utfördes vid tre undersökningstillfällen i varje flock; vid 35-38 veckor, vid 55 veckor och vid 71-74 veckor. Undersökningarna fokuserade på de skador som anses kunna orsakas av inredningen i systemet. Dessa omfattade registreringar av sårskador och hackskador relaterade till aggression, kannibalism och fjäderplockning, fjäderdräktens smutsighet, fotskador mm. Vid mätning av gaser i stallarna användes Dräger® engångsrör för CO₂, NH₃ med manuell luftpump, på fyra ställen i husen.

Bedömningarna av djuren gjordes av försökstekniker med lång erfarenhet av att göra kliniska bedömningar av fjäderfä vid HMM. Dessutom medverkade personal från Gimranäs AB i projektet till att sammanställa produktionsdata och annan information som behövdes till faktaunderlag för denna rapport. Registreringen omfattade dagligen värpning, foder- och vattenförbrukning, dödlighet, samt andra produktionsparametrar.

I förekommande fall har statistiska analyser gjorts med hjälp av Chi² test för att undersöka association mellan olika variabler.

5 RESULTAT

Resultaten omfattar registreringar av djurhälsa genom kliniska undersökningar av hönor och tuppar. Dessutom har mätningar av koncentrationer av koldioxid och ammoniak i stalluften utförts. Registreringar av dödlighet och andra relevanta produktionsparametrar har utförts och sammanställts av personalen på gårdarna. Till detta kommer även en obduktionsrapport (Bil. 4), besiktningsrapporter om fynd vid slakt från Statens Livsmedelsverk (SLV) (Bil. 5) och rapporter från Länsstyrelsens djurskyddskontroll (Bil. 6).

5.1 Djurhälsa

De kliniska undersökningarna har f.f.a. fokuserat på värphönorna, och undersökningar av 50 hönor per besöksstillfälle har genomförts. Vid besöken har även fyra till sex tuppar har undersökts. I de studerade flockarna har huvudsakligen ingått vitvärpande LSL Converter, men ca 22-25% av djuren i varje flock har varit brunvärpande LB Converter (Se Tab. 1 för detaljer).

Kroppsvikter redovisas uppdelat på hönor och tuppar för resp. hybrid (Fig.5). Resultaten från de kliniska undersökningarna redovisas separat för hönorna (Fig. 6-21) och tupparna (tabeller i Bilaga 3). De olika kroppsdelar som undersökts redovisas i separata diagram för varje bedömningspunkt vid undersökningen av hönorna. De kliniska undersökningarna redovisas uppdelade respektive omgång och hus samt för varje undersökningstillfället angiven i levnadsveckor. I sammanställning av resultaten från de kliniska undersökningarna har inte hybriderna särskilts. I förekommande fall har enklare analysers med hjälp av χ^2 test gjorts för att undersöka eventuella samband.

5.1.1 Kroppsvikt

I Figur 5 redovisas medelvikten vid varje undersökningstillfället tillsammans med ± 1 standardavvikelse. Resultaten är uppdelade på hönor och tuppar av resp. hybrid LSL Converter (vit) och LB Converter (brun). Resultaten kan jämföras med resultaten av kontinuerliga vägningar som utförts i systemet under Omgång 2 i Hus 1 och Omgång 1 i Hus 2 (Fig. 25-28).

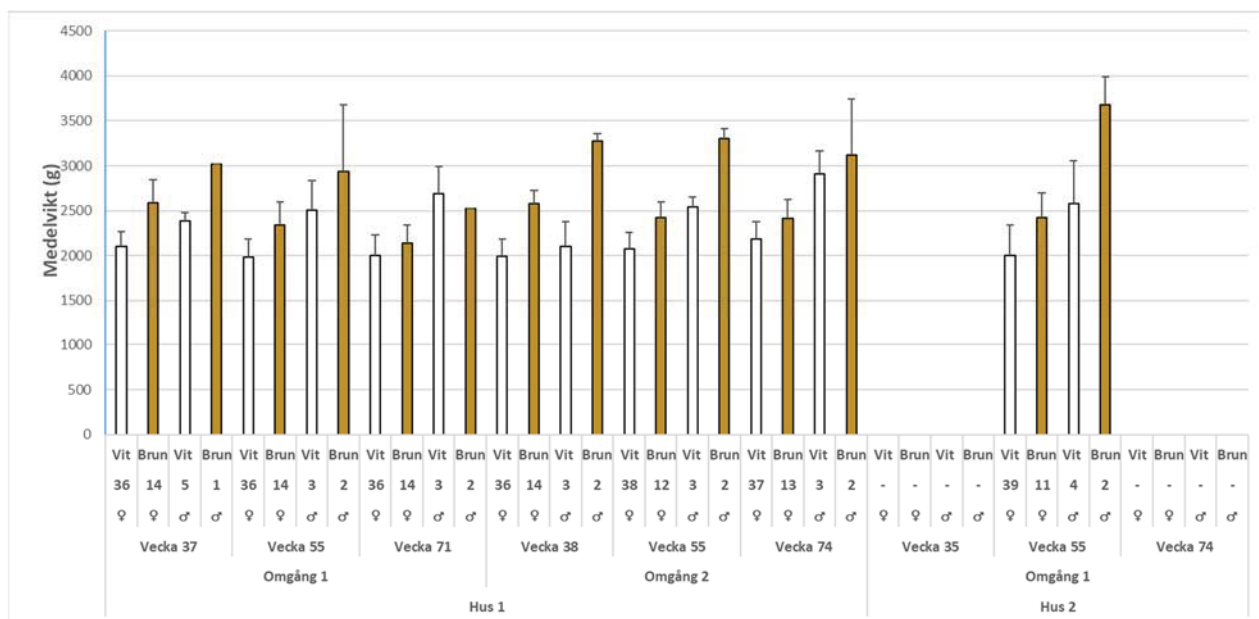

Fig. 5. Medelvikt (g) och 1 standardavvikelse för hönor respektive tuppar i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor. Resultat med antal vägda fåglar för resp. hybrid, dvs LSL Converter (vit) och LB Converter (brun).

5.1.2 Hull

I diagram 6 redovisas resultat från hullbedömningen.

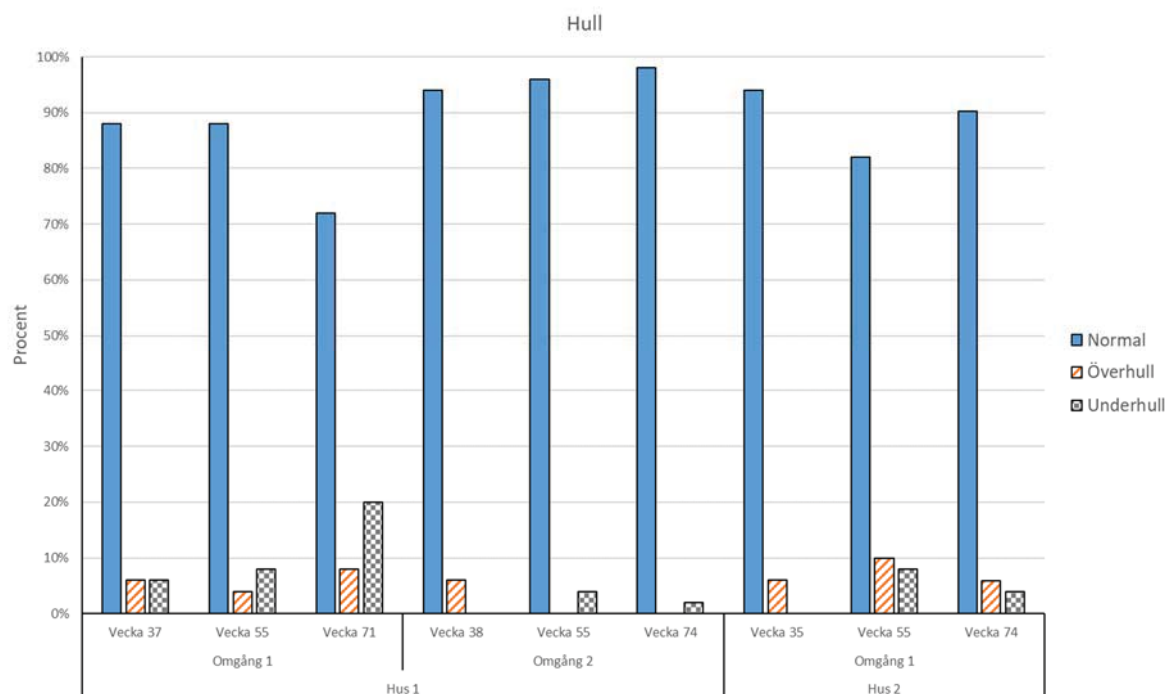

Fig. 6. Resultat av hullbedömning för hönor, i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

5.1.3 Befjädring

I Figur 7- 13 redovisas bedömningen av fjäderdräkten upp hela på de olika kroppsdelarna dvs hals, huvud/nacke, rygg, vingar, stjärt, bröst resp. buk. Alla bedömning genomfördes med kategorierna; Normal, Sliten, Fjäderlösa områden mindre än 5 cm i diameter, och Fjäderlösa områden större än 5 cm i diameter. Bedömning av stjärtfjädrar redovisas som Normal fjäderdräkt, Sliten fjäderdräkt, Måttligt skadad fjäderdräkt samt Kraftigt skadad fjäderdräkt (Fig. 11).

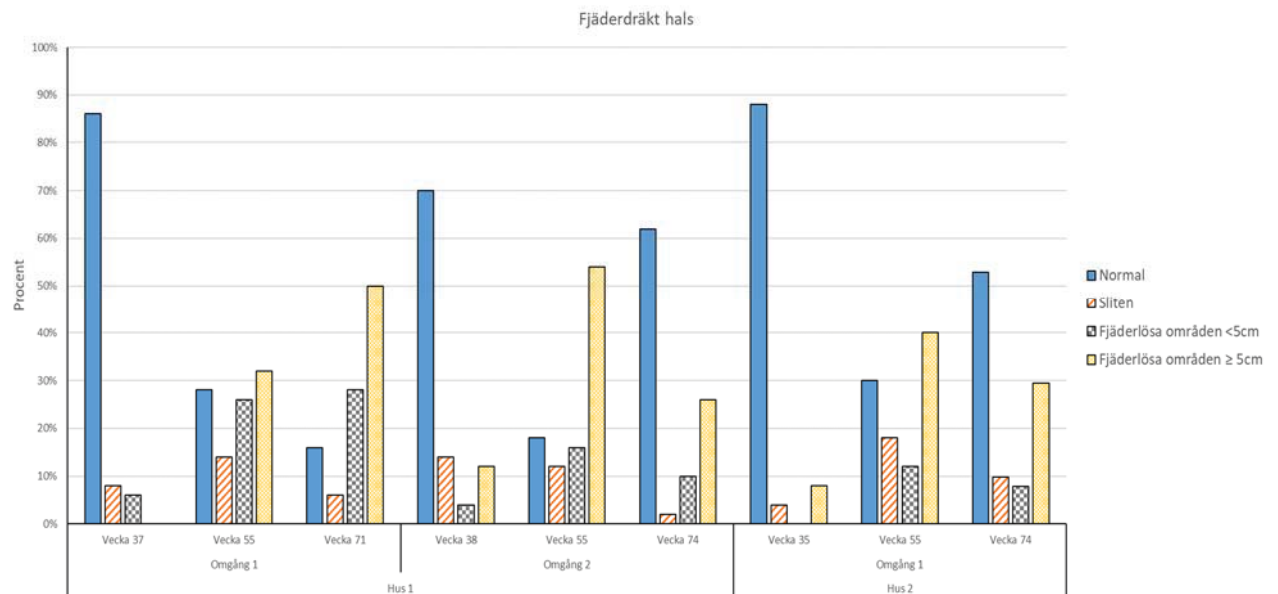

Fig. 7. Resultat av bedömning av Fjäderdräkt på hals hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

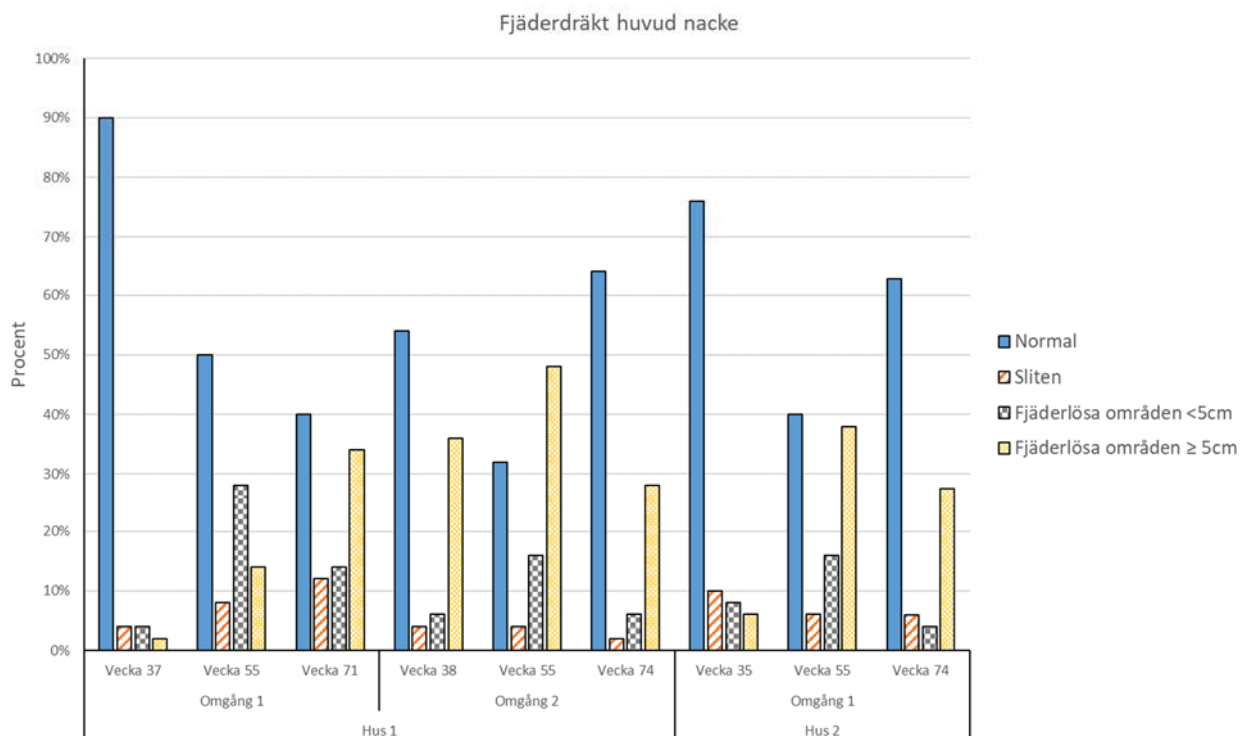

Fig. 8. Resultat av bedömning av fjäderdräkt på huvud och nacke, hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

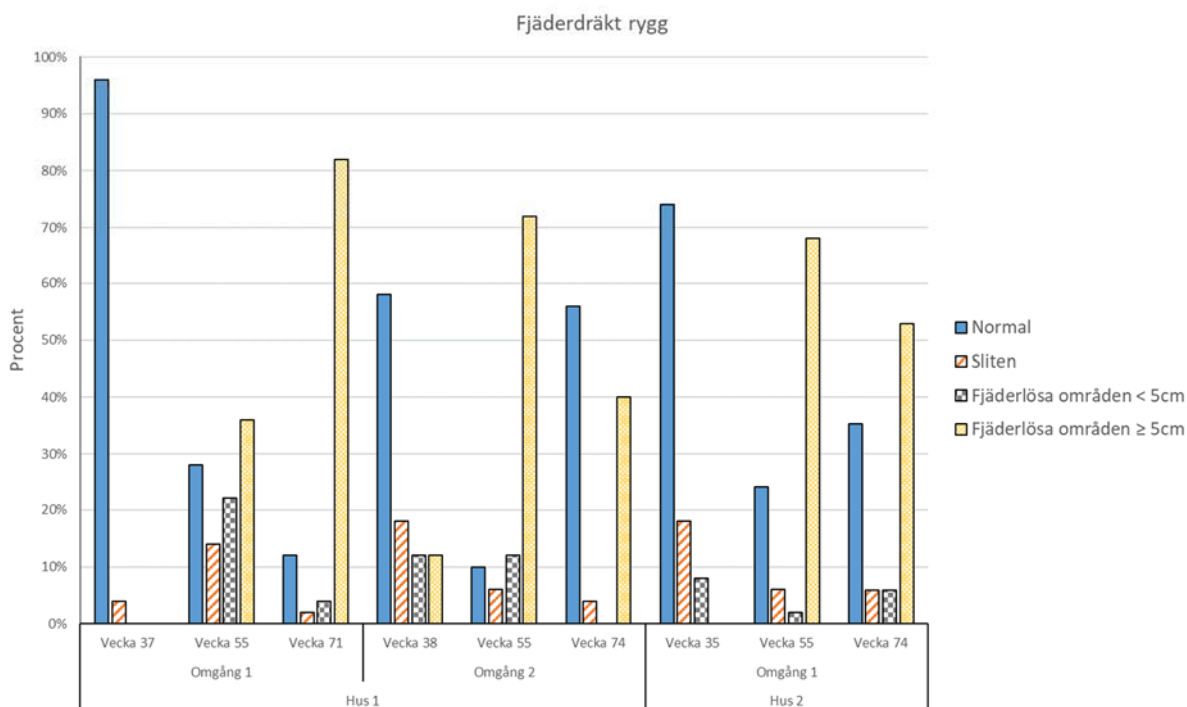

Fig. 9. Resultat av bedömning av fjäderdräkt på rygg hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

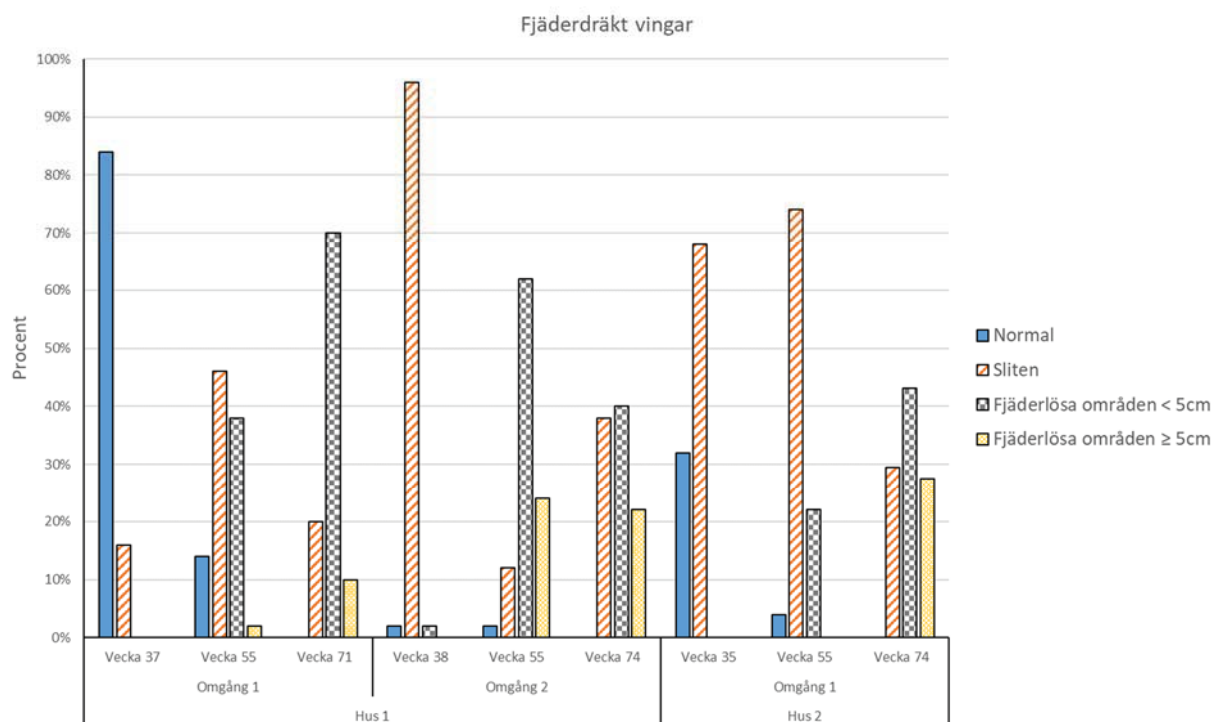

Fig. 10. Resultat av bedömning av fjäderdräkt på vingar hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

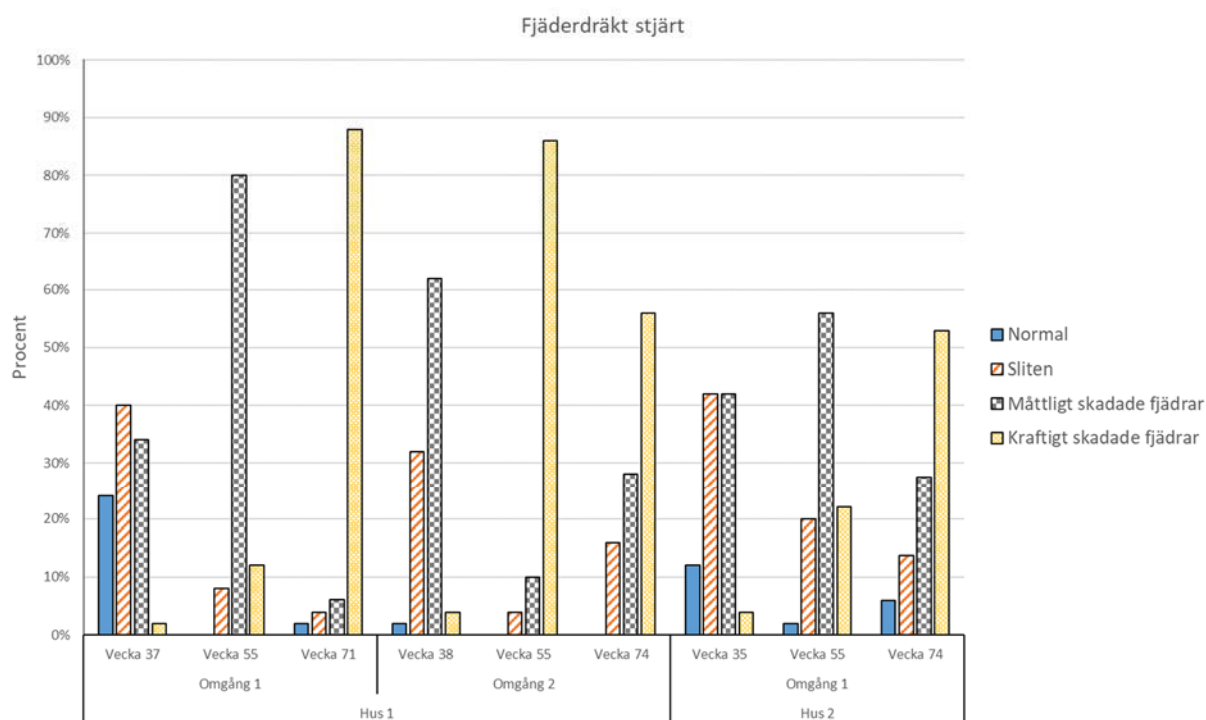

Fig. 11. Resultat av bedömning av fjäderdräkt på stjärt hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

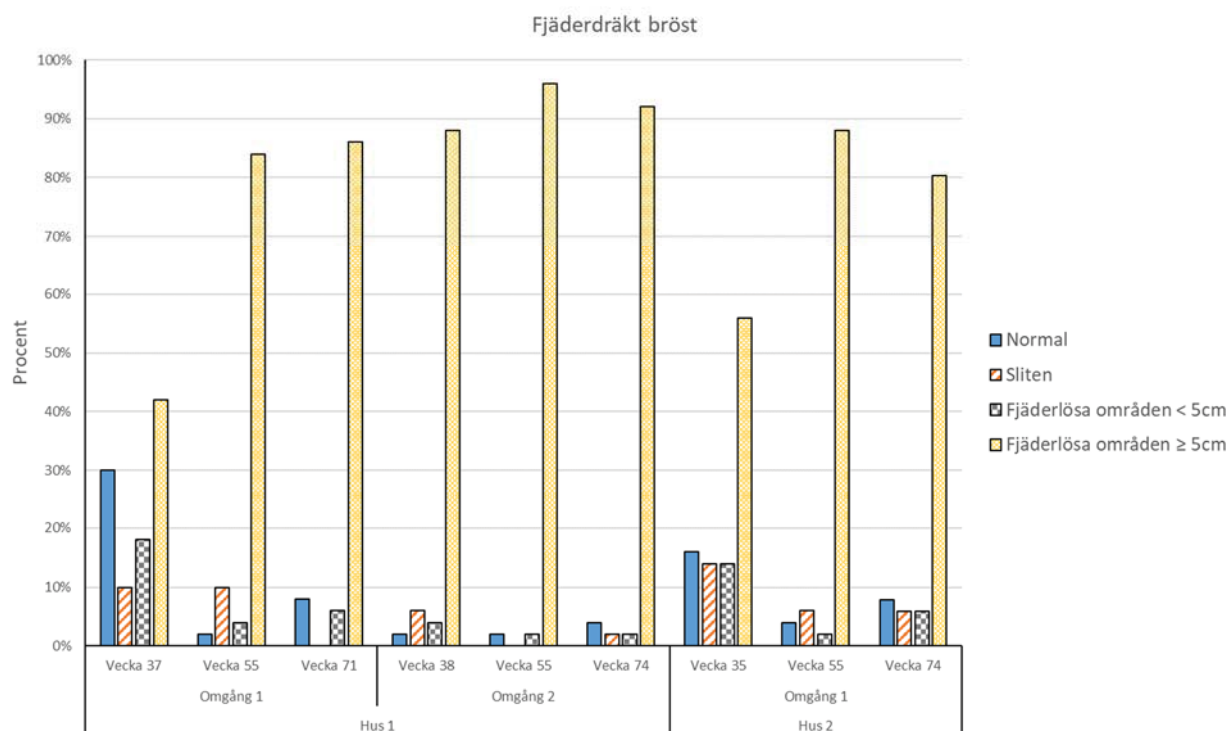

Fig. 12. Resultat av bedömning av fjäderdräkt på bröst hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

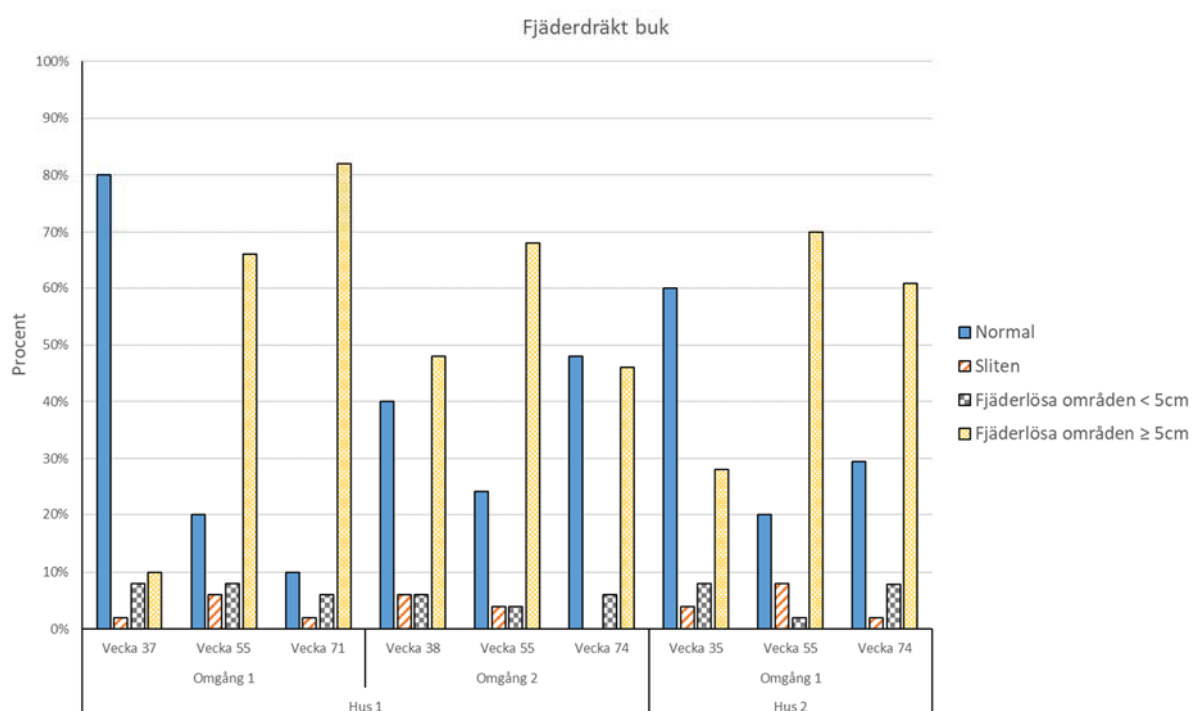

Fig. 13. Resultat av bedömning av fjäderdräkt på buk hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

5.1.4 Hygien fjäderdräkt

I diagram 14 redovisas resultat från undersökning av fjäderdräktens hygien. Denna bedömningspunkt har kodat om efter att det i det fria fältet

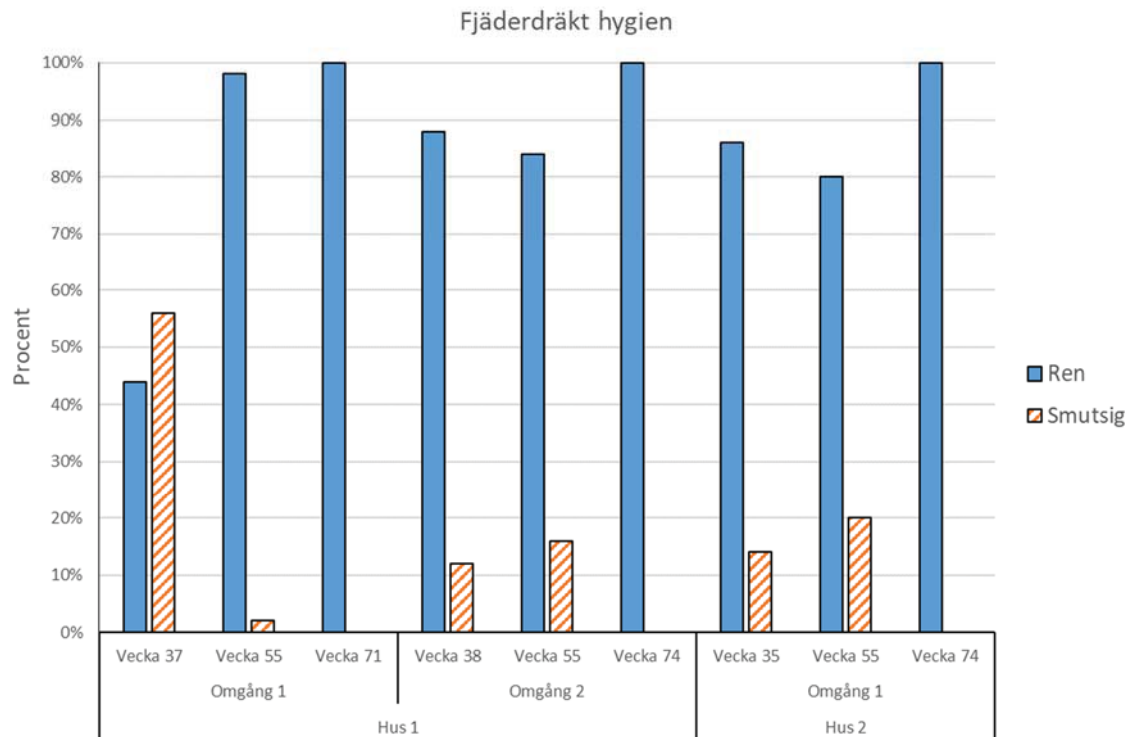

Fig. 14. Resultat av bedömning av hygien hos fjäderdräkt, hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

5.1.5 Hud

Hudskador på kroppen i en gemensam bedömning (dock ej kamskador) redovisas i Fig. 15. Bedömningsskalan var Normal (oskadd) hud, Rivskada, Hackskada och Annan skada.

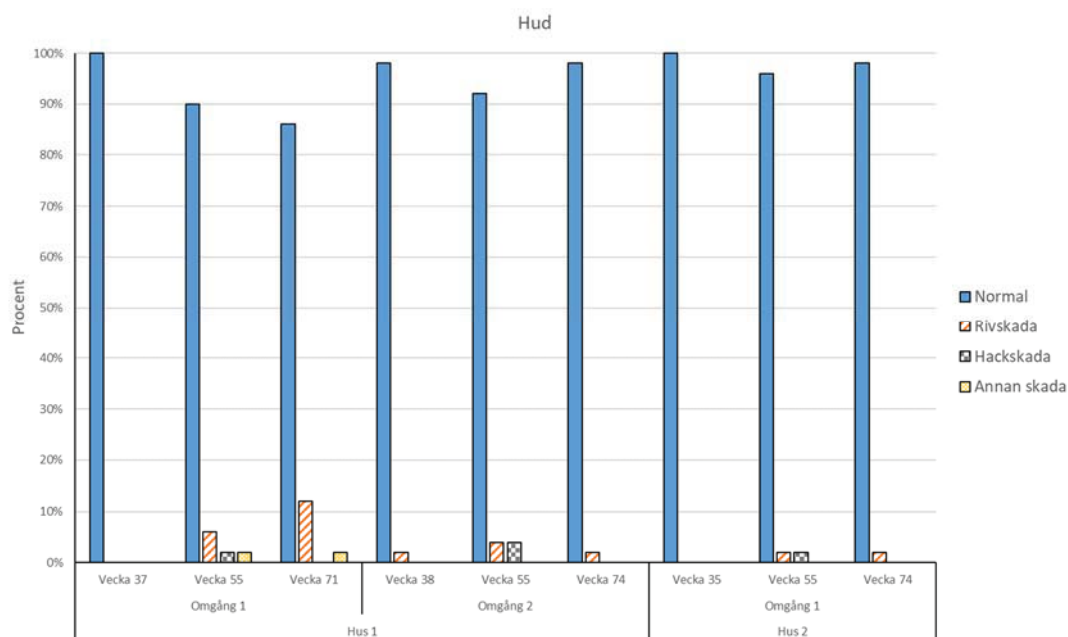

Fig. 15. Resultat av bedömning av hudskador på kroppen hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

5.1.6 Bröstbenskam

I Fig.16 redovisas bedömningen av bröstbenet och de fall avvikelser förekom klassificerades de som Måttlig böjning eller Kraftig böjning av bröstbenet.

Vid jämförelse mellan hybrider befanns det vara signifikant vanligare att de bruna hönorna (27/120) hade Måttlig böjning av bröstbenet än de vita (31/331) (χ^2 ; $P=0,001$; $N= 451$).

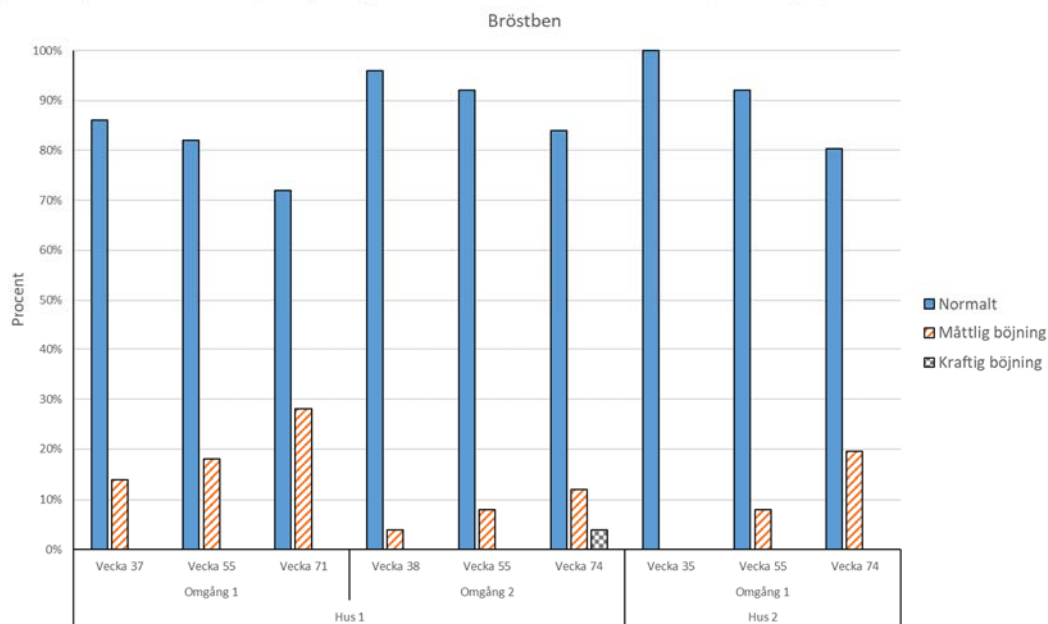

Fig. 16. Resultat av bedömning av bröstben hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

5.1.7 Bröstbenshud

I Fig. 17 redovisas förändringar i huden över bröstbensområdet och data har kodats om efter att hög frekvens av förändringar noterats i ett delvis fältet i protokollet. Dessa hudförändringar utgjordes av inflammation av den subkutana slemhinnan, s.k. bröstbensbursit.

Vid jämförelse mellan hybrider befanns det vara signifikant vanligare att de vita hönorna (24/331) hade bursit än de bruna (2/120) (χ^2 ; $P=0,025$; $N= 451$).

Det fanns ingen signifikant association mellan förekomst av bursiter och bröstbensskador (χ^2 ; $P=0,44$; $N= 451$).

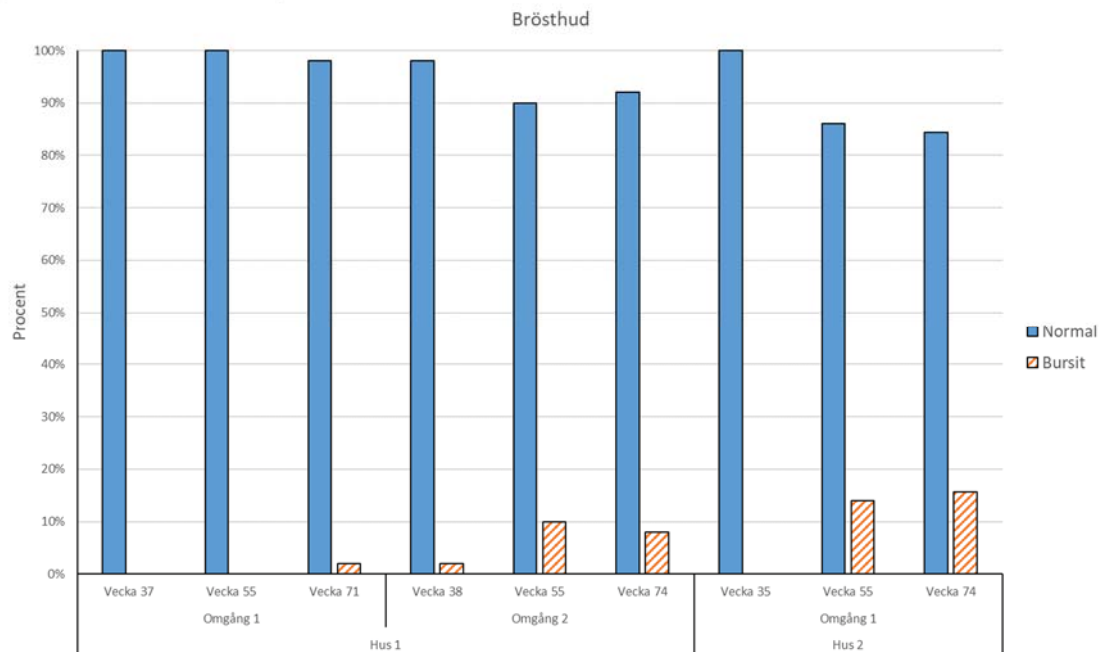

Fig. 17. Resultat av bedömning av brösthud hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor. Bursit är en inflammation av slemhinnan i underhuden över bröstbenskammen.

5.1.8 Kamskador

I Fig. 18 visas förekomsten av skador på kammen och med de olika kategorierna; Normal, Färre än tre hack och Mer än tre hack på kammen.

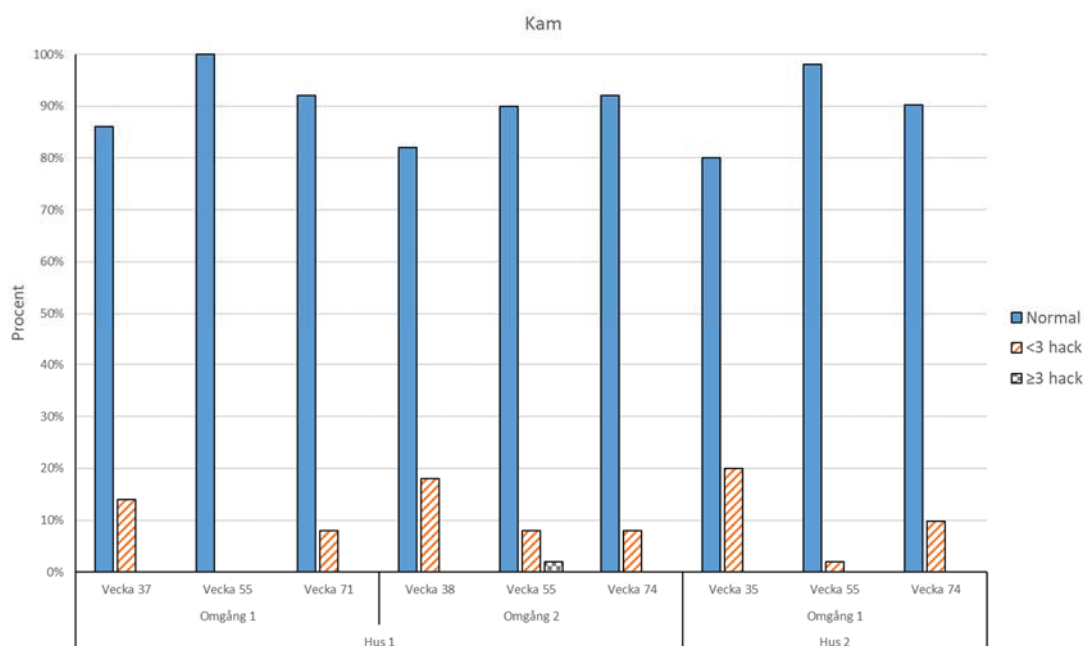

Fig. 18. Resultat av bedömning av kam hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

5.1.9 Kloakskador

I fig. 19 redovisas resultat från undersökning av hönornas kloak. Fyra kategorier användes vid bedömningen; Normal, Smutsig (urinsyra och/eller gödsel), Hackskada samt Framfall av kloaken.

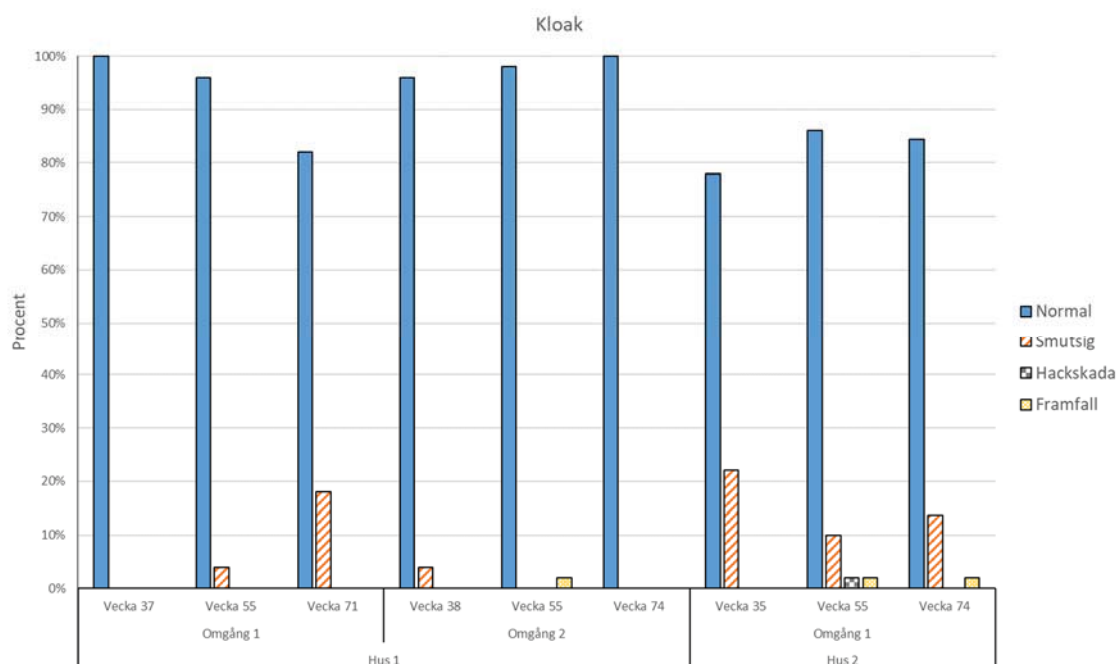

Fig. 19. Resultat av bedömning av kloak hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

5.1.10 Fothälsa

Figur 19 beskriver hälsostatus för hönornas fötter och bedömningen omfattade tre kategorier; Normala fötter; Förtjockad hud på tår och eller trampdyna, samt Bumble foot (inflammation av den centrala trampdynan).

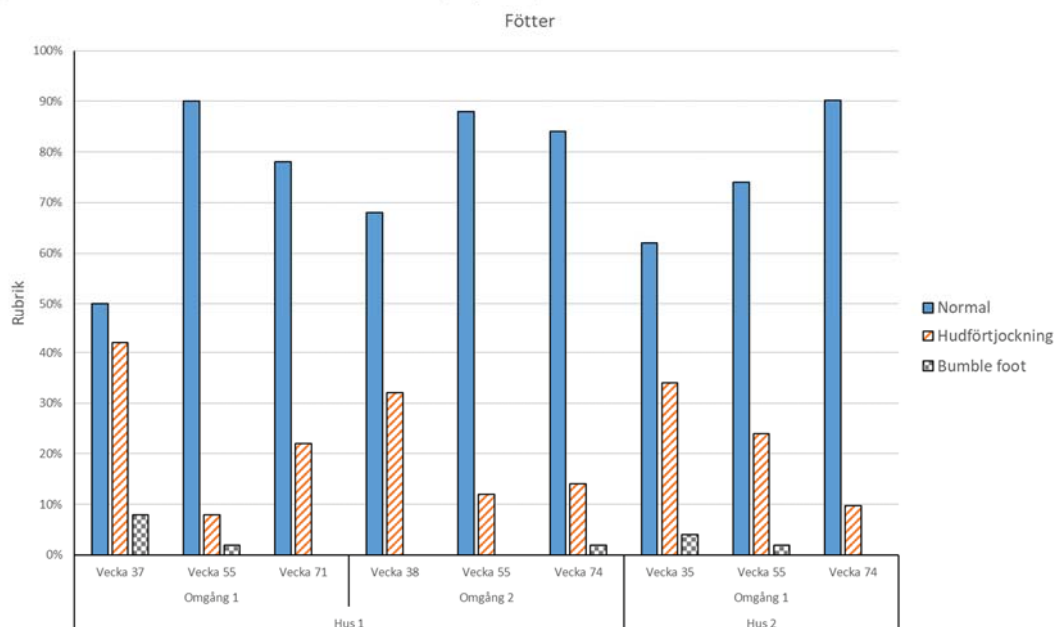

Fig. 20. Resultat av bedömning av fötter hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

5.1.11 Brutna tår eller klor

I Fig. 21 redovisas förekomsten av brutna tår eller klor, och denna bedömningspunkt har omkodats efter att förändringar frekvent noterats i ett det fria fältet för andra noteringar.

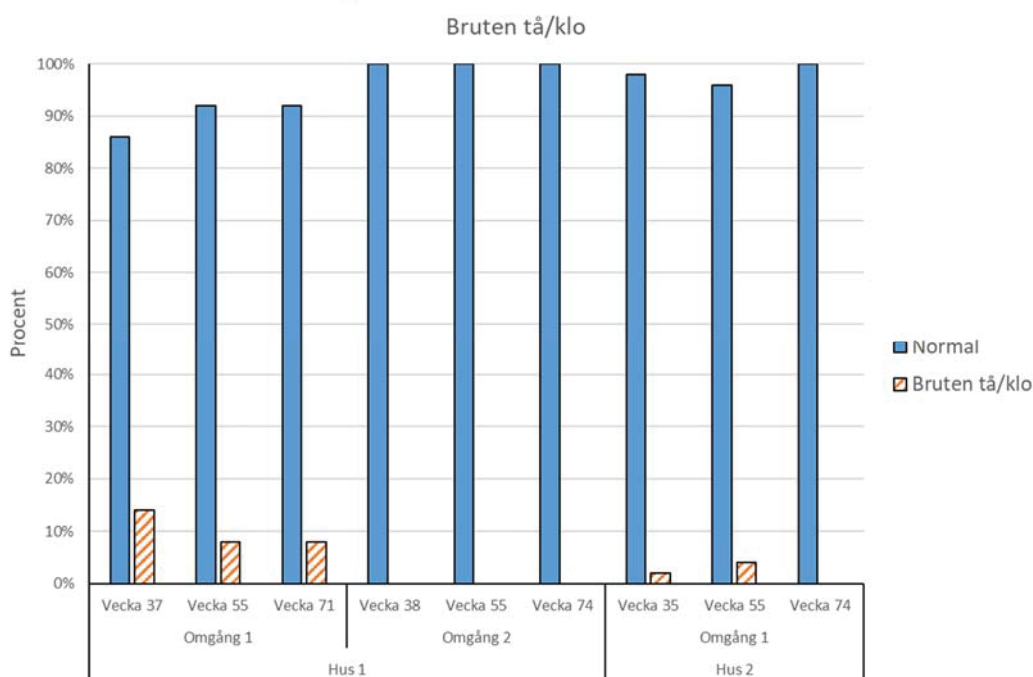

Fig. 21. Resultat av bedömning av klor och tår hos hönor i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 och 2 samt i Hus 2 omgång 1, och ålder angiven i levnadsveckor.

5.2 Djurhälsa hos tupparna

Resultat av de kliniska undersökningarna av tupparna (4-6 tuppar per undersöknings-tillfälle) redovisas i Bil. 3.

5.3 Koldioxid- och ammoniakmätningar

Koncentrationerna av koldioxid och ammoniak mättes i stallarna vid besöket vid 71 veckor i omgång 1 i Hus 1, samt vid alla besök i omgång 1 i Hus 2. Under omgång 2 i Hus 1 mättes ammoniak vid alla besök och koldioxid vid besök under vecka 38 och 55 (Tab. 2).

Tabell 2. Gasmätningar av koldioxid (CO₂) och ammoniak (NH₃) i Veranda Breeder-system under de omgångar som studerats.

Hus	Omgång	Vecka	Koldioxid (CO ₂ , ppm)	Ammoniak (NH ₃ , ppm)
1	1	37	-	-
		55	-	-
		71	300	0
	2	38	500	0
		55	400	0
		74	-	0
2	1	35	500	0
		55	250	0
		74	500	5

5.4 Dödlighet

Dödligheten över produktionsomgångarna presenteras i Tab. 3, och dödligheten över produktionsperioderna redovisas uppdelad på respektive hybrid i Hus 1 Omgång 1 och 2 och för Hus 2 Omgång 1, och på respektive hybrid; vitvärpande LSL Converter eller brunvärpande LB Converter (Fig. 22-24).

I alla de studerade flockarna var dödligheten signifikant högre för LB (16,4-17,3%) än för LSL (7,5-9,2%; $p > 0,001$). Dödligheten var signifikant högre för bruna tuppar (40,1-47,1%) jämfört med bruna hönor (13,2-14,3%; $p > 0,001$), medan det var tvärtom för vita tuppar (3,7-7,2%) jämfört med vita hönor (7,7-9,5%; $p > 0,001$).

Tabell 3. Information om djurgrupper insatta i Veranda Breeder-system under de omgångar som studerats, med total dödlighet under omgångarna, för vitvärpande LSL Converter och brunvärpande LB Converter.

Hus	Omgång	Totalt insatta	Hybrid		Totalt	Hönor	Tuppar	Chi ² p-värde (♀ vs ♂) (LSL vs LB)
1	1	23440	LSL	Insatta	18300	16700	1600	P<0,001(♀>♂)
				Kvar vid slakt	16930	15410	1520	
				Döda (%)	7,5	7,7	5,0	
			LB	Insatta	5140	4650	490	P<0,001(♀<♂)
				Kvar vid slakt	4263	4004	259	
				Döda (%)	17,1	13,9	47,1	
							P<0,001(LSL<LB)	
	2	24800	LSL	Insatta	18800	16800	2000	P<0,001(♀>♂)
				Kvar vid slakt	17361	15434	1927	
				Döda (%)	7,7	8,1	3,7	
			LB	Insatta	6000	5300	700	P<0,001(♀<♂)
				Kvar vid slakt	4963	4544	419	
				Döda (%)	17,3	14,3	40,1	
							P<0,001(LSL<LB)	
2	1	24100	LSL	Insatta	18150	16000	2150	P<0,001(♀>♂)
				Kvar vid slakt	16481	14486	1995	
				Döda (%)	9,2	9,5	7,2	
			LB	Insatta	5950	5300	650	P<0,001(♀<♂)
				Kvar vid slakt	4974	4598	376	
				Döda (%)	16,4	13,2	42,2	
							P<0,001(LSL<LB)	

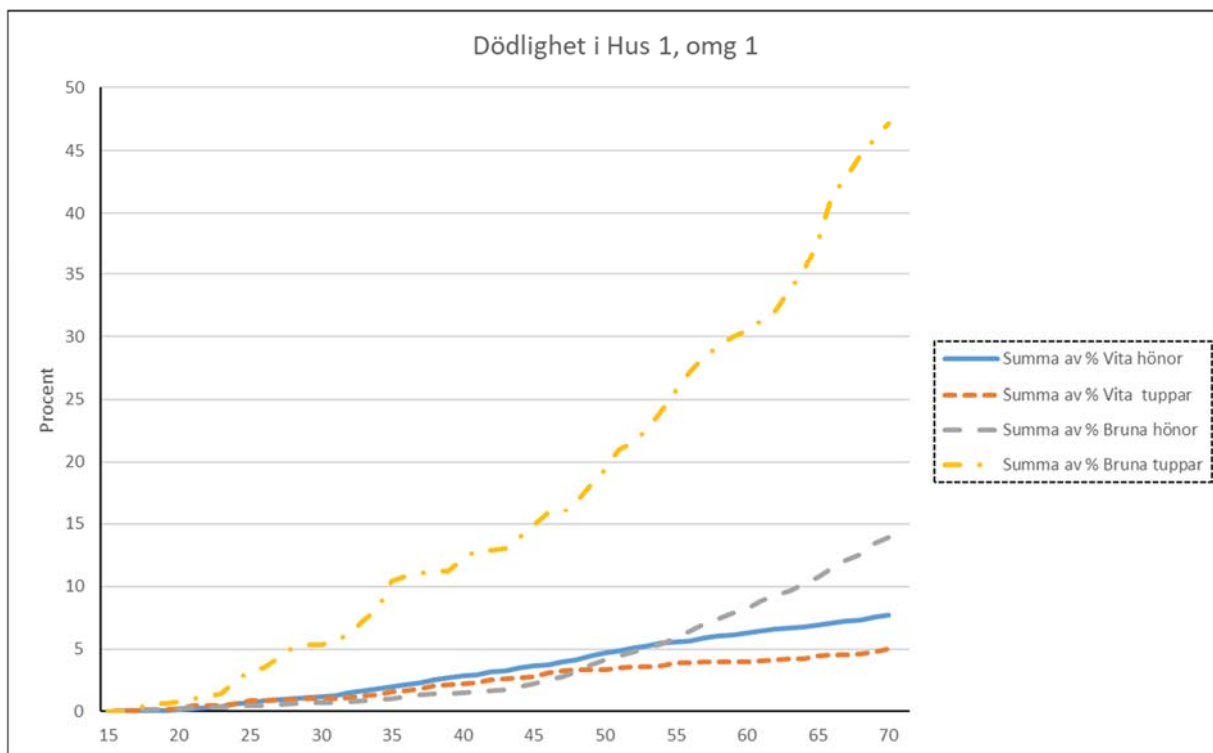

Fig. 22. Dödlighet hos hönor resp. tappar i Veranda Breeder system i Hus 1 Omgång 1 över ålder i levnadsveckor för Lohman LSL Converter (vit), resp. Lohman Brown Converter (brun).

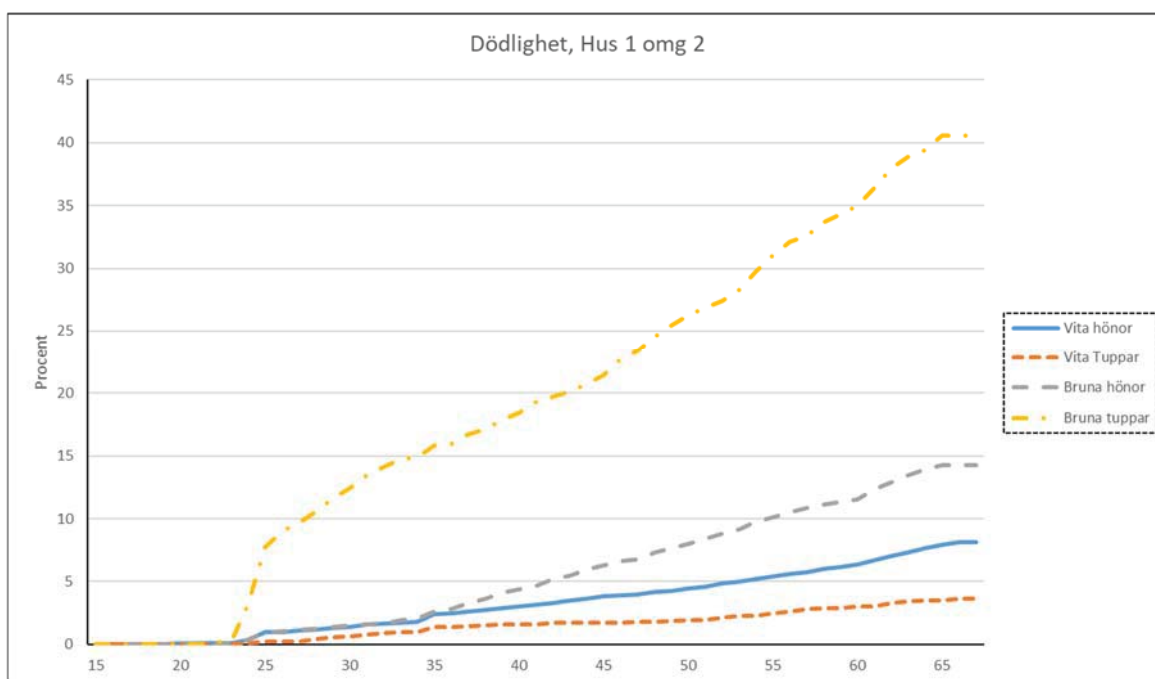

Fig. 23. Dödlighet hos hönor resp. tappar i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 2, över ålder i levnadsveckor för Lohman LSL Converter (vit), resp. Lohman Brown Converter (brun).

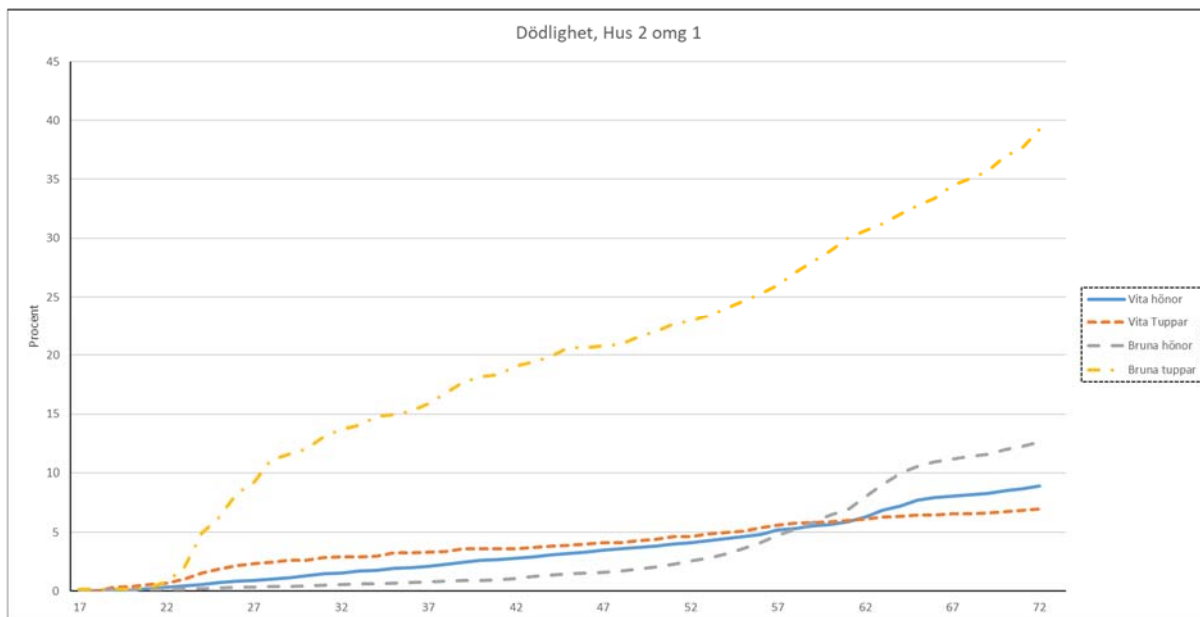

Fig. 24. Dödlighet hos hönor resp. tuppar i Veranda Breeder system, i Hus 2 för omgång 1, över ålder i levnadsveckor för Lohman LSL Converter (vit), resp. Lohman Brown Converter (brun).

En obduktion av tre hönor och två tuppar genomfördes den 6 april 2016, i samband med besättningsbesök i omgång 2 i Hus 1 (Bil. 4). Av dess var tre hönorna dåligt bekläddade och två av dem var inte i värpning. Två hönor hade tecken på bukhinne- och äggledarinfektion, en tredje höna hade kraftig bursit och tarminfektion. En tupp hade tecken på att den inte ätit under en period och på den andra tuppen kunde inga sjukliga förändringar noteras.

5.5 Kontinuerliga vägningar av kroppsvikt

Från Hus 1 omgång 2 och från Hus 2 omgång 1 finns det information från de automatiska vågarna om kroppsvikt hos hönor respektive tuppar (Fig. 25-28), dock har det inte funnits tillgång till data från Omgång 1 i Hus 1

Medelvikt för tuppar och hönor (Hus 1 omgång 2), för den vitvärpande hybriden LSL Converter finns i Fig. 25, och för brunvärpande djur; LB Converter, finns i Fig. 26. I Fig. 27 återfinns medelvikt för tuppar och hönor från Hus 2 omgång 1 av LSL Converter finns och medelvikten för LB Converter återfinns i Fig. 28. I Fig. 25-28 anges även avelsfirmans referenskurva för respektive hybrid.

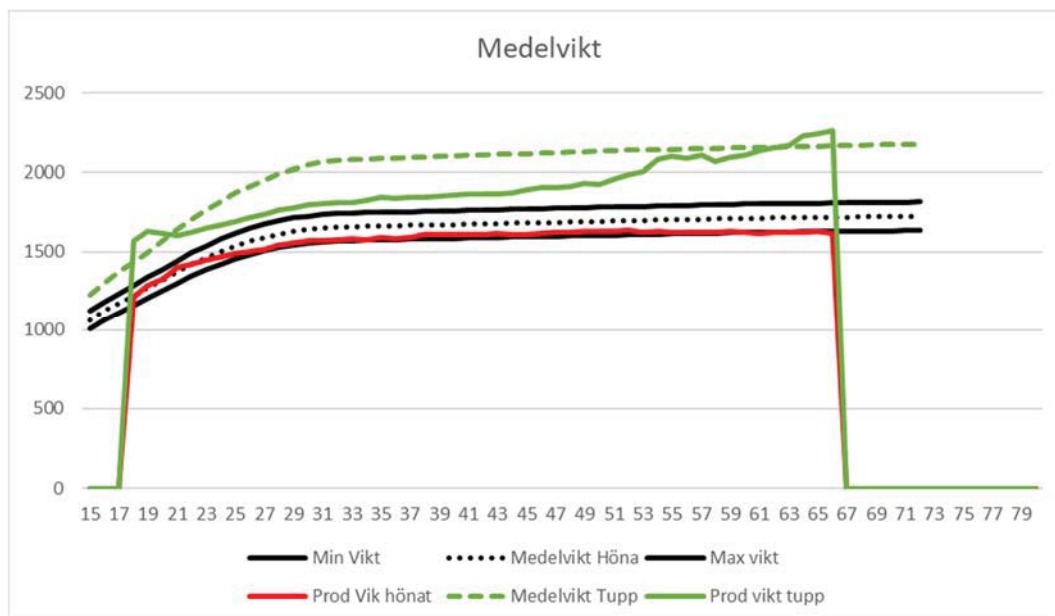

Fig. 25. Genomsnittlig kroppsvikt(g) för LSL Converter vita hönor respektive tuppars i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 2 med ålder angiven i levnadsveckor. Min vikt, medelvikt och max vikt anger referensvärde för hönor. Medelvikt Tupp anger referensvärde för hybriden (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

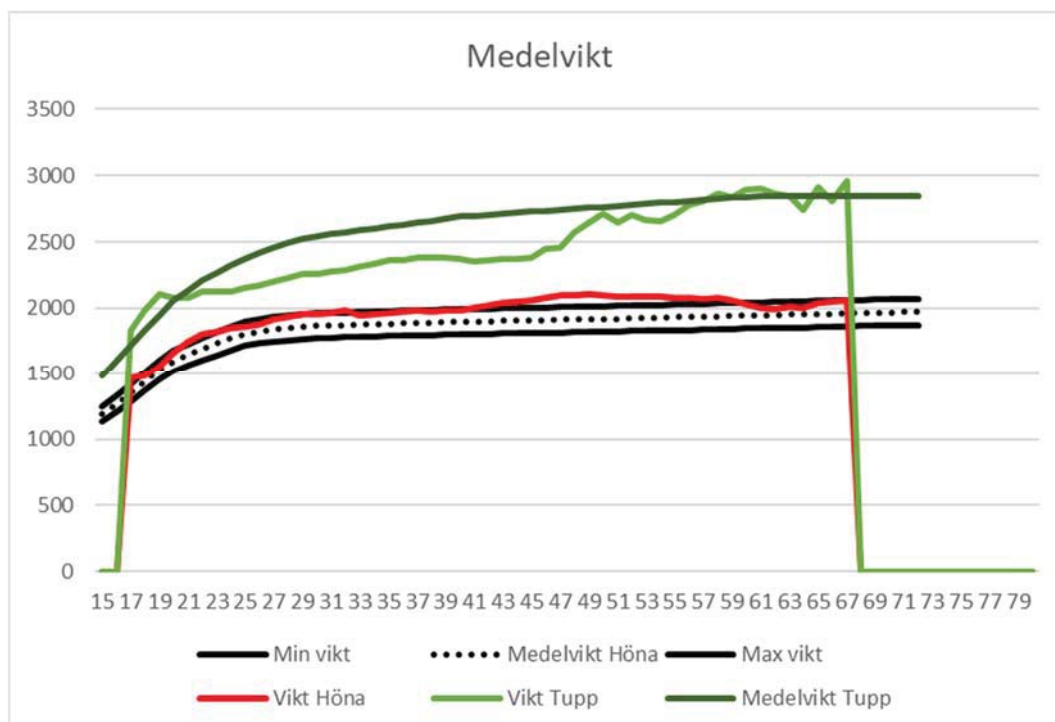

Fig. 26. Genomsnittlig kroppsvikt(g) för LB Converter bruna hönor respektive tuppars i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 2 och åldern angiven i levnadsveckor. Min vikt, medelvikt och max vikt anger referensvärde för hönor. Medelvikt Tupp anger referensvärde för hybriden. (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

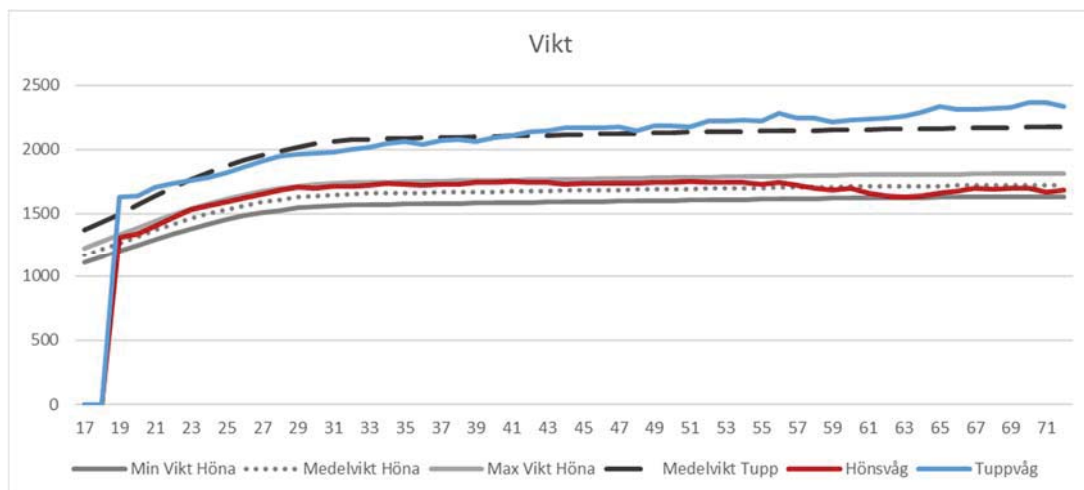

Fig. 27. Genomsnittlig kroppsvikt(g) för LSL Converter vita hönor respektive tuppars i Veranda Breeder system, i Hus 2 för omgång 1, och åldern angiven i levnadsveckor. Min vikt, medelvikt och max vikt anger referensvärde för hönor. Medelvikt Tupp anger referensvärde för hybriden. (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

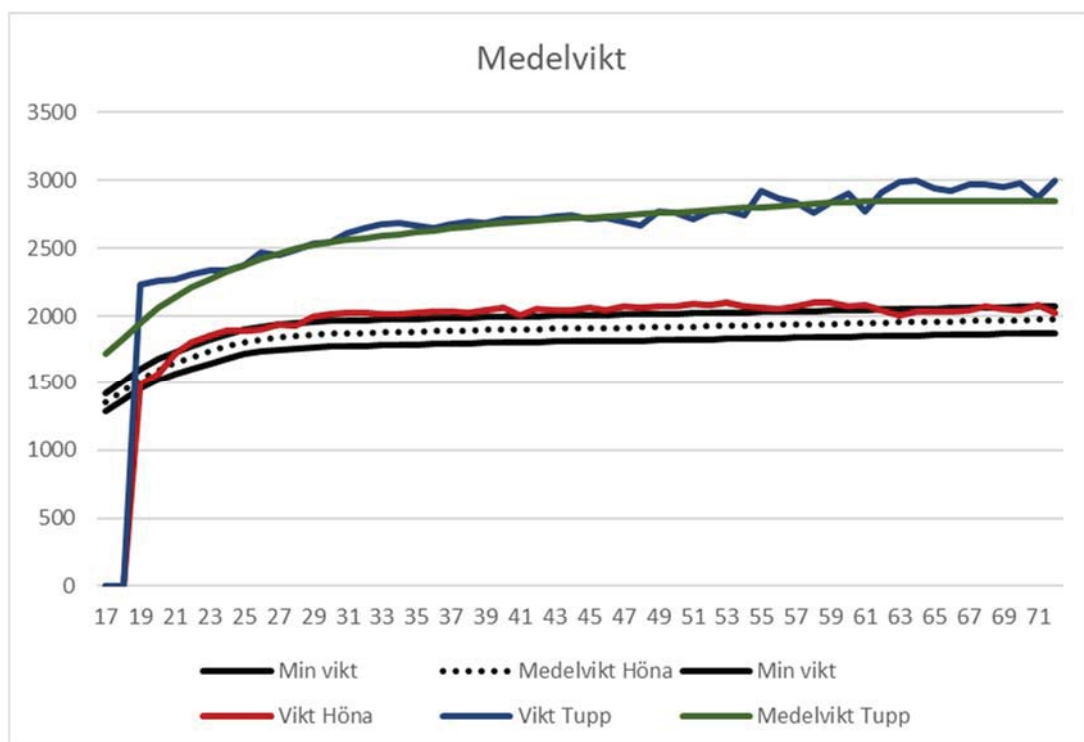

Fig. 28. Genomsnittlig kroppsvikt(g) för LB Converter bruna hönor respektive tuppars i Veranda Breeder system, i Hus 2 för omgång 1 och åldern angiven i levnadsveckor. Min vikt, medelvikt och max vikt anger referensvärde för hönor. Medelvikt Tupp anger referensvärde för hybriden. (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

5.6 Äggproduktion

Data om produktion som kan anses vara kopplad till djurhälsa och djurvälstånd inom ramen för denna prövning av ny teknik har tagits med i denna rapport. Annan data som inte kan anses ha bäring på prövningen har inte inkluderats; det gäller tex. kläckningsprocent hos kläckäggen mm. Värpprocent, bortsorterade ägg samt foder- och vattenförbrukning redovisas för respektive hybrid; vitvärpande LSL Converter eller brunvärpande LB Converter.

5.6.1 Hus 1 Omgång 1

I Fig. 28 och 29 redovisas värpprocenten för respektive hybrid i Omgång 1 för hus 1. . Bortsorterade ägg och kassationsorsak redovisas i Fig. 30 och 31, och foder- och vattenförbrukning in Fig. 32 och 33.

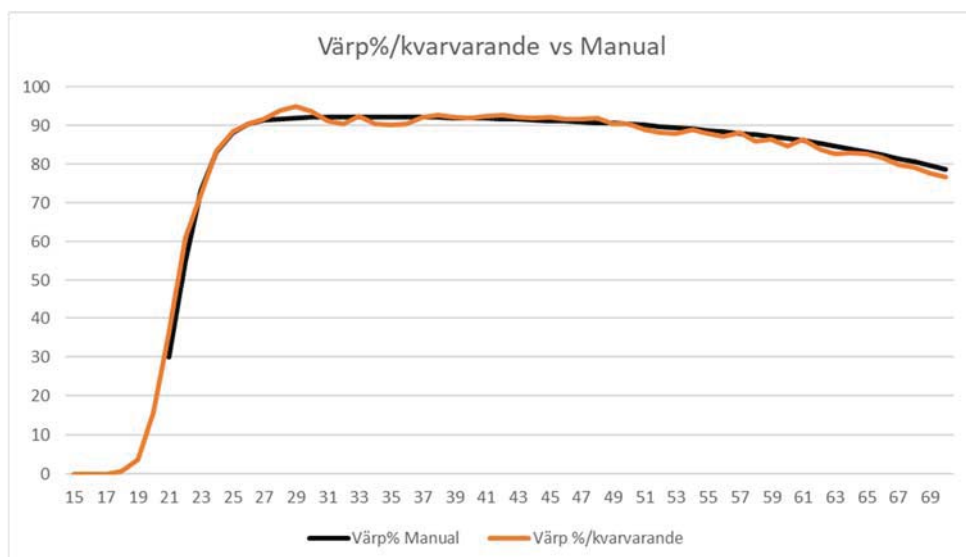

Fig. 29. Värpprocent i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 ålder angiven i levnadsveckor, med manualens referensvärde för hybriderna Lohman LSL Converter (vit). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

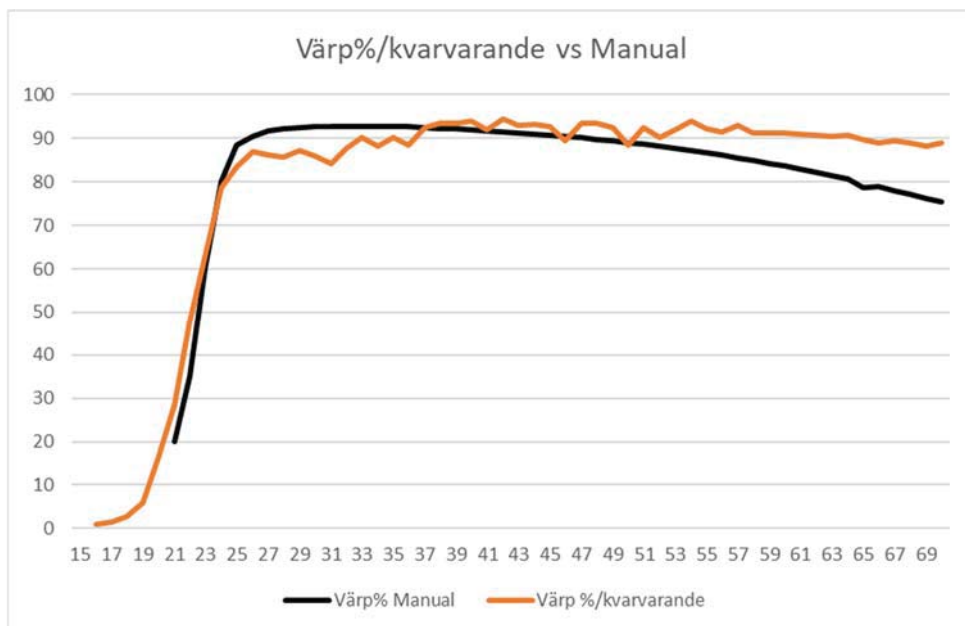

Fig. 30. Värpprocent i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 ålder angiven i levnadsveckor, med manualens referensvärde för hybriderna Lohman Brown Converter. (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

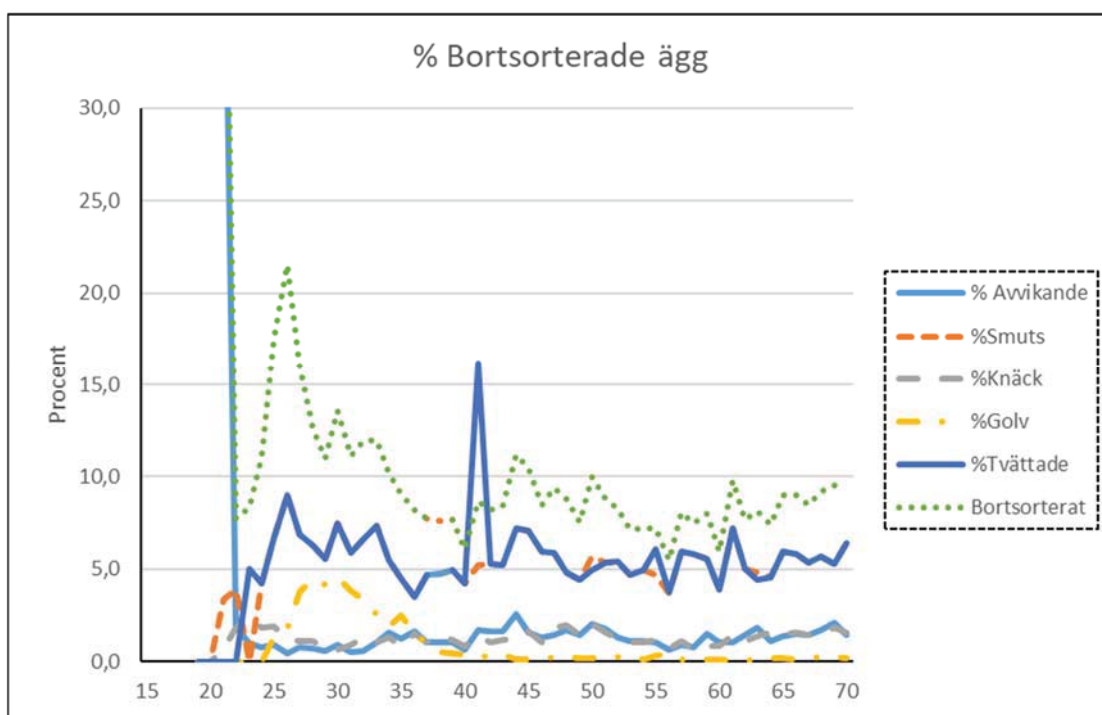

Fig. 31. Bortsorterade ägg och kassationsorsak i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 med ålder angiven i levnadsveckor, hybriderna Lohman LSL Converter (vit). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

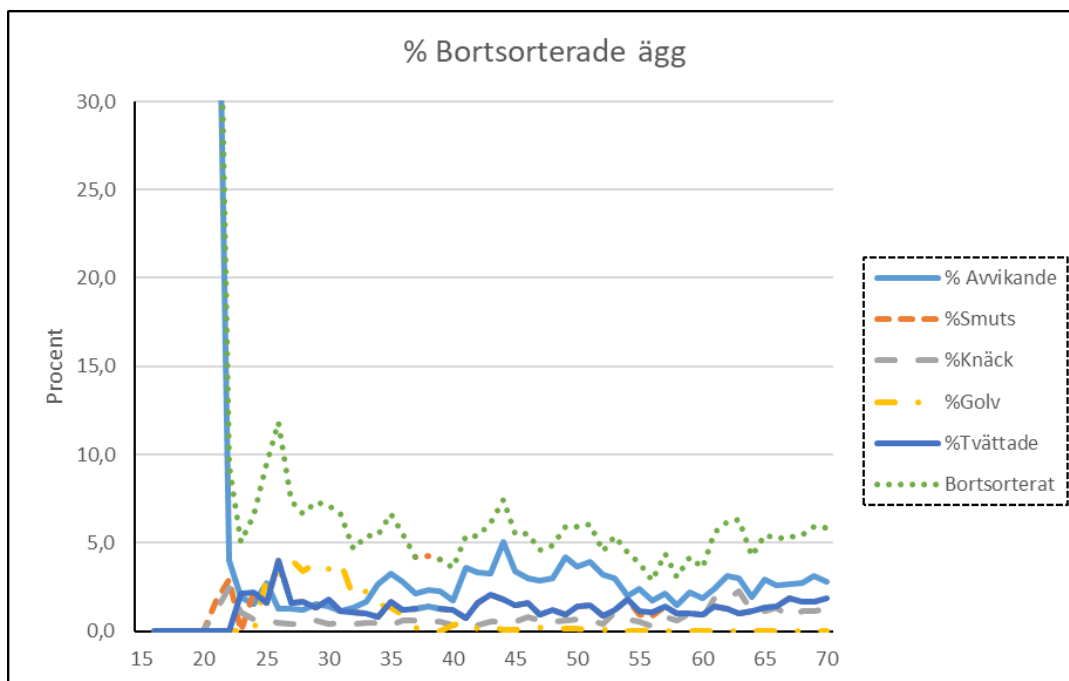

Fig. 32. Bortsorterade ägg och kassationsorsak i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 med ålder angiven i levnadsveckor, för hybriden Lohman Brown Converter (brun). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

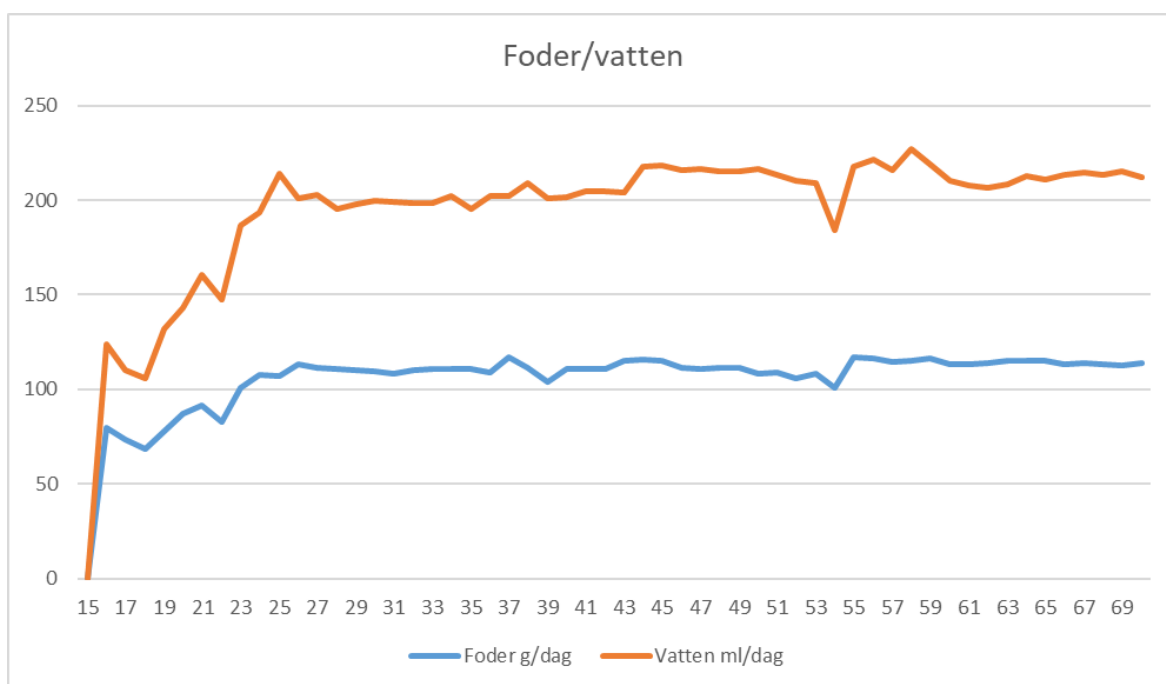

Fig. 33. Foder- och vattenkonsumtion per djur och dag i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1 ålder angiven i levnadsveckor för hybriden Lohman LSL Converter (vit). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

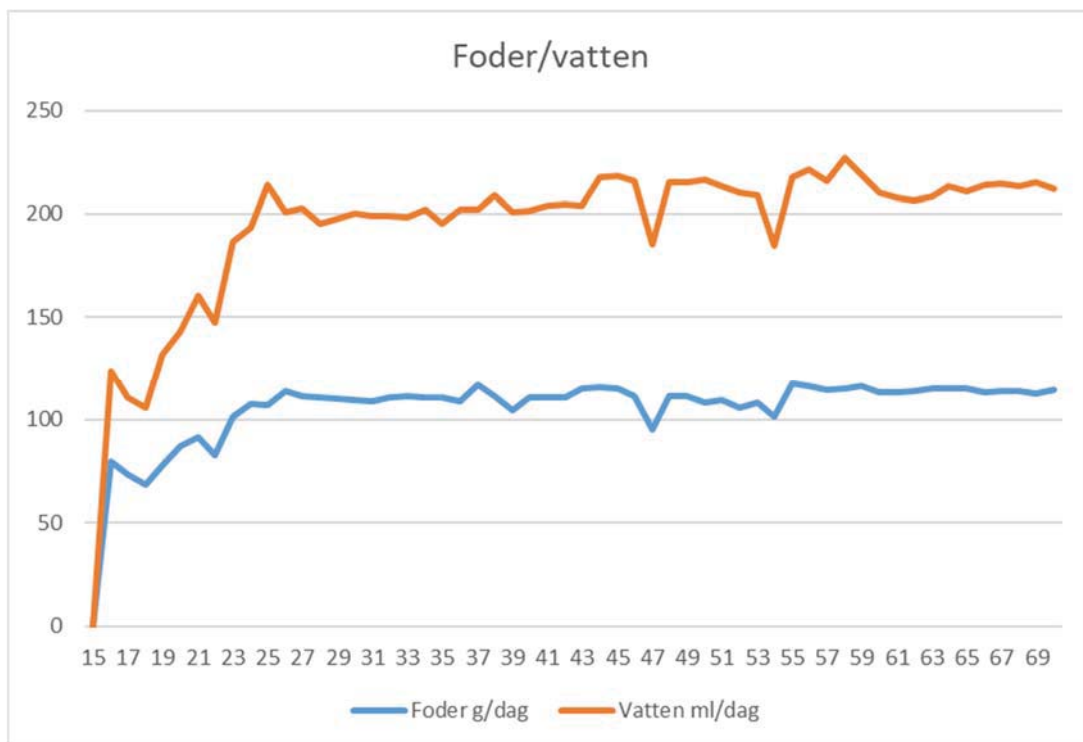

Fig. 34. Foder- och vattenkonsumtion per djur och dag i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 1, ålder angiven i levnadsveckor, för hybriden Lohman Brown Converter (brun). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

5.6.2 Hus 1 Omgång 2

I Fig. 35 och 36 redovisas värpprocenten för respektive hybrid i Omgång 2 för Hus 1. Bortsorterade ägg och kassationsorsak redovisas i Fig. 37 och 38, och foder- och vattenförbrukning in Fig. 39 och 40.

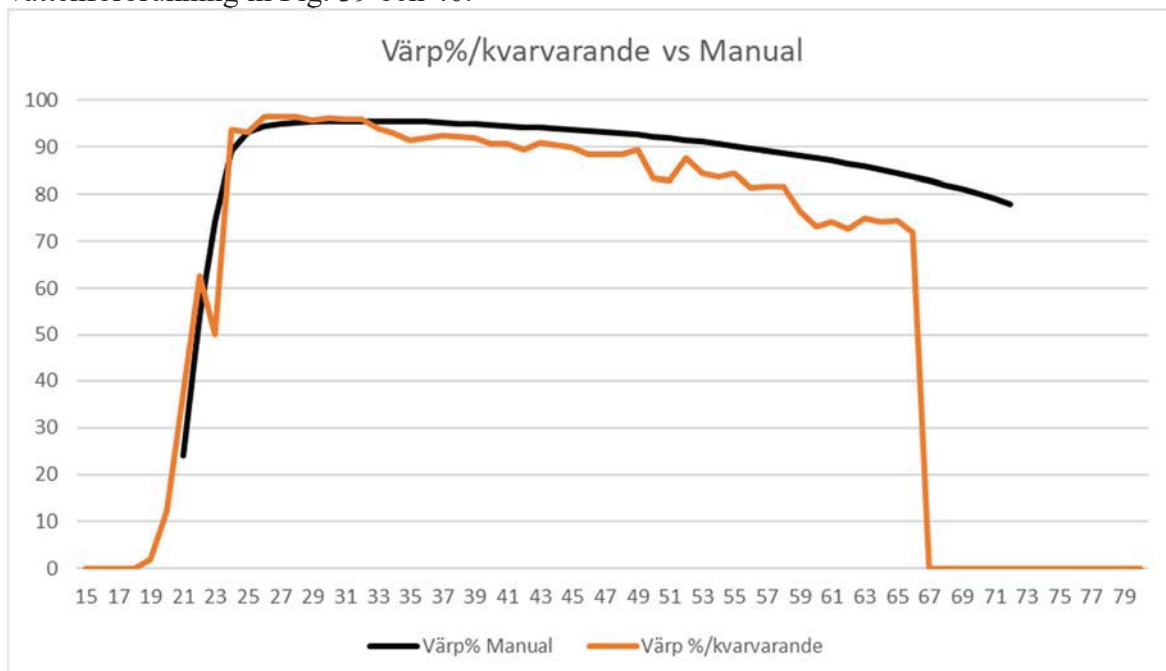

Fig. 35. Värpprocent i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 2 ålder angiven i levnadsveckor, med manualens referensvärde för hybriden Lohman LSL Converter (vit). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

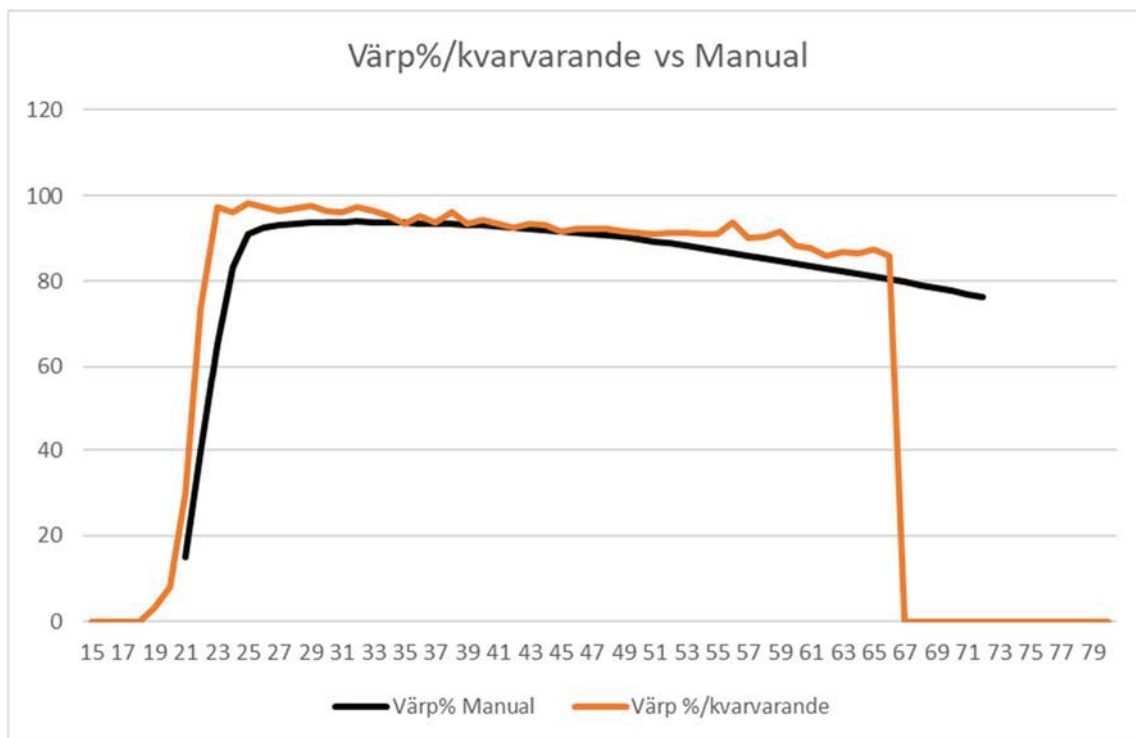

Fig. 36. Värpprocent i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 2 ålder angiven i levnadsveckor, med manualens referensvärde för hybrid Lohman Brown Converter (brun). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

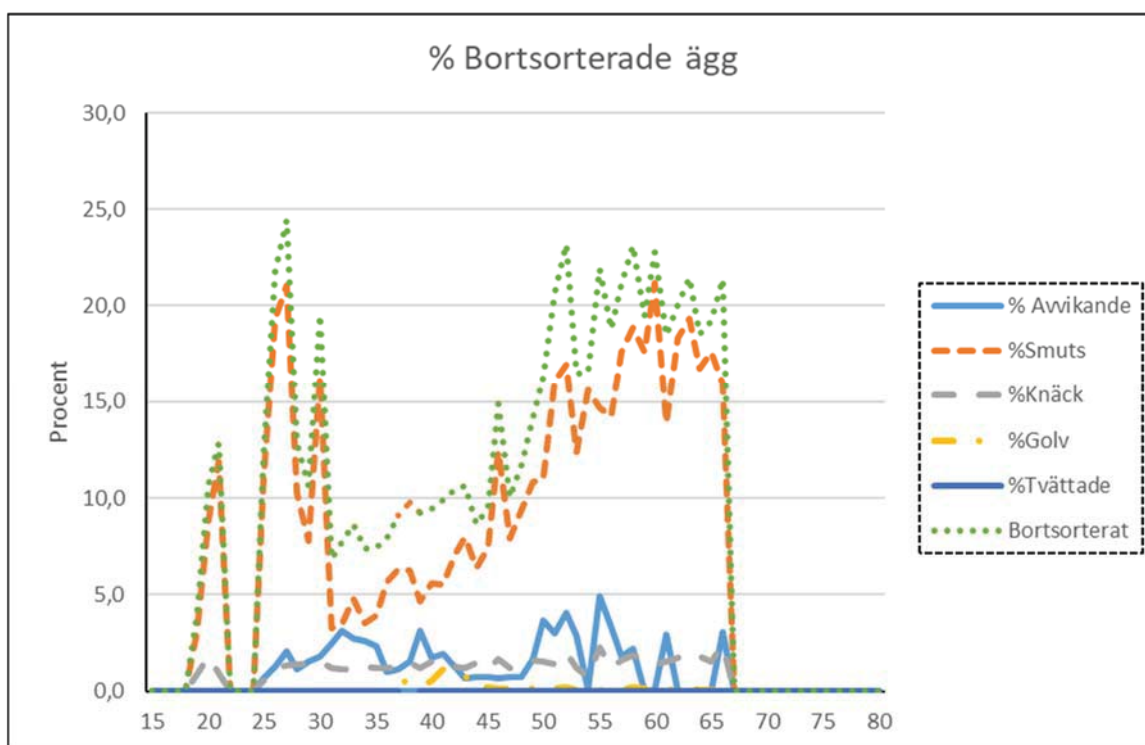

Fig. 37. Bortsorterade ägg och kassationsorsak i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 2 med ålder angiven i levnadsveckor, hybrid Lohman LSL Converter (vit). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

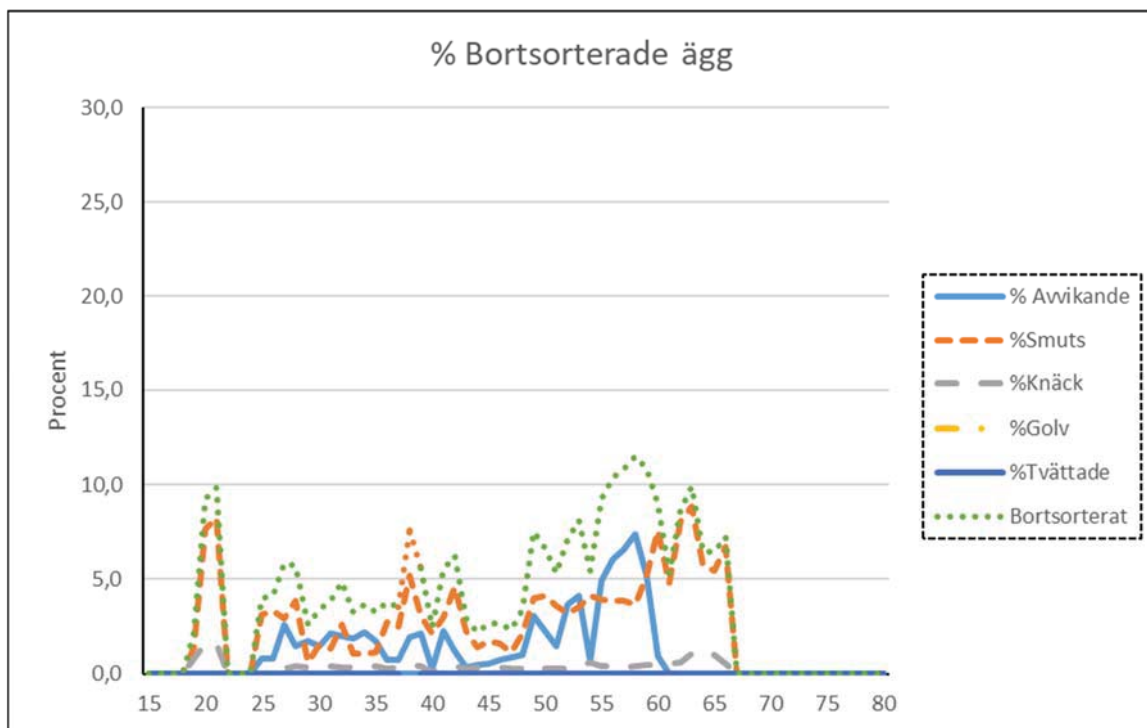

Fig. 38. Bortsorterade ägg och kassationsorsak i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 2 med ålder angiven i levnadsveckor, hybriden Lohman Brown Converter (brun). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

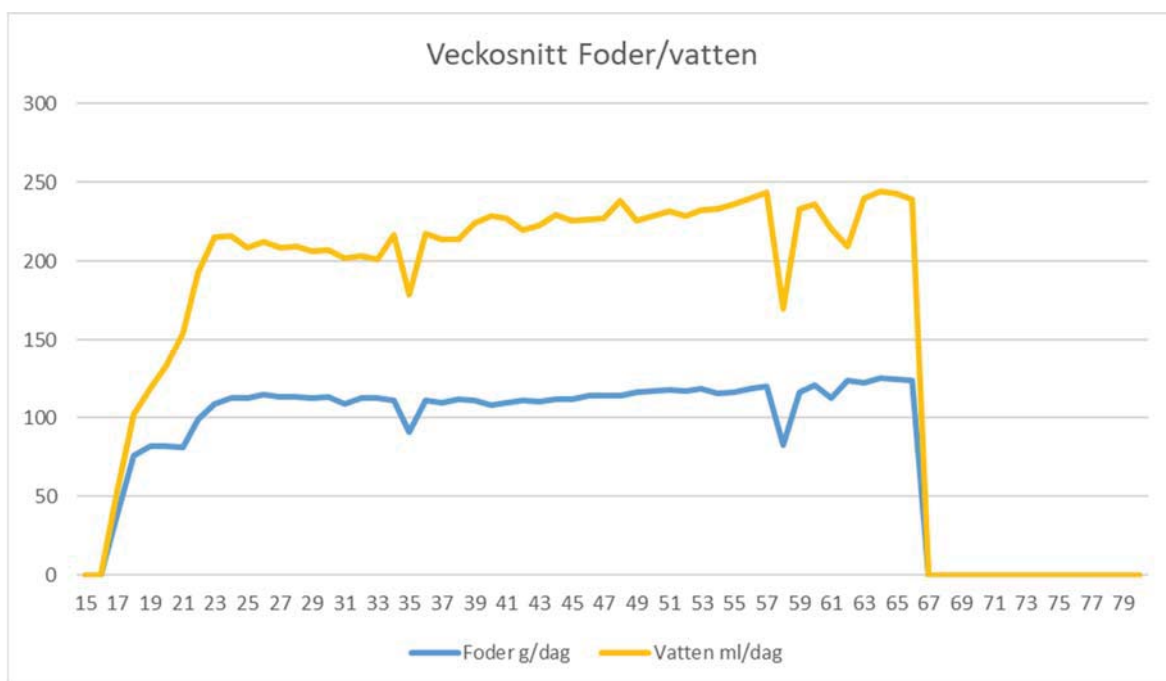

Fig. 39. Foder- och vattenkonsumtion per djur och dag i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 2 ålder angiven i levnadsveckor för hybriden Lohman LSL Converter (vit). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

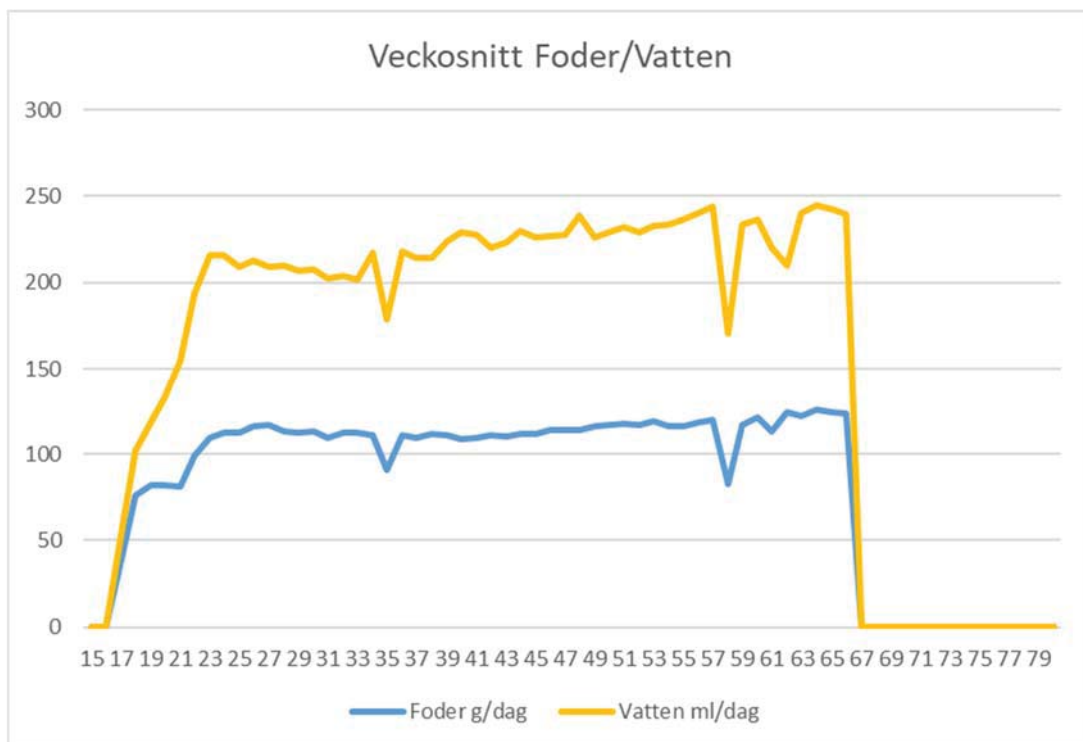

Fig. 40. Foder- och vattenkonsumtion per djur och dag i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 2 ålder angiven i levnadsveckor för hybriden Lohman Brown Converter (brun). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

5.6.3 Hus 2 Omgång 1

I Fig. 41 och 42 redovisas värpprocenten för respektive hybrid i Omgång 1 för hus 1. . Bortsorterade ägg och kassationsorsak redovisas i Fig. 43 och 44, och foder- och vattenförbrukning in Fig. 45 och 46.

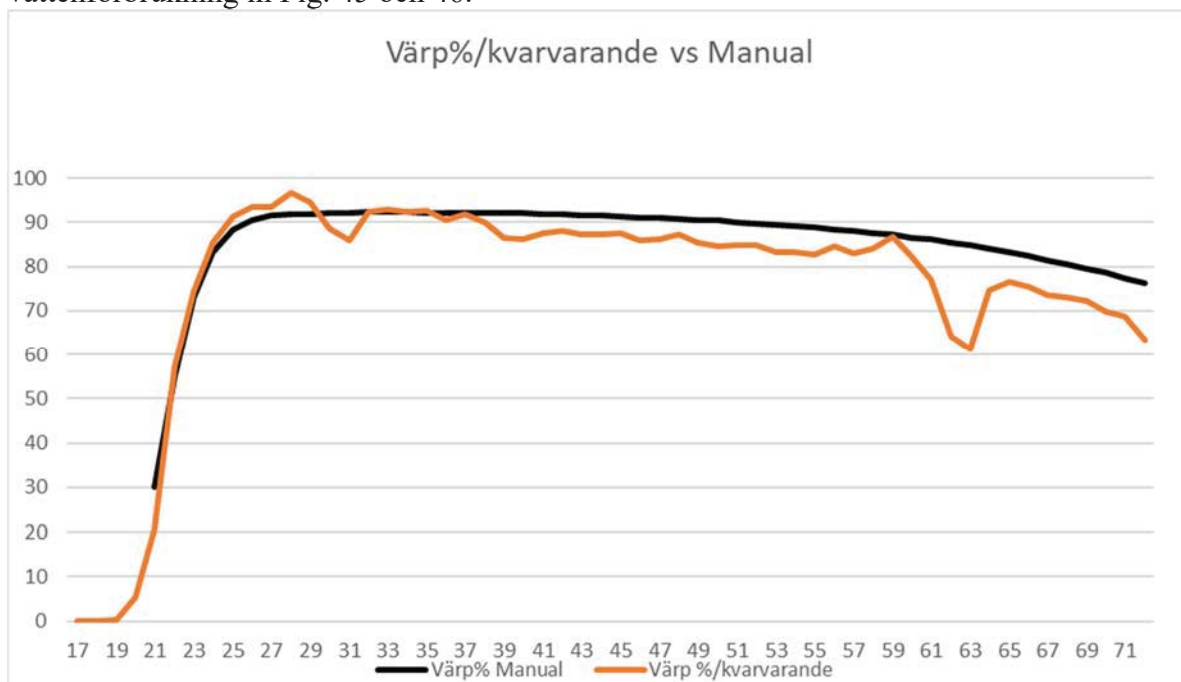

Fig. 41. Värpprocent i Veranda Breeder system, i Hus 2 för omgång 1 ålder angiven i levnadsveckor, med manualens referensvärde för hybrid Lohman LSL Converter (vit). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

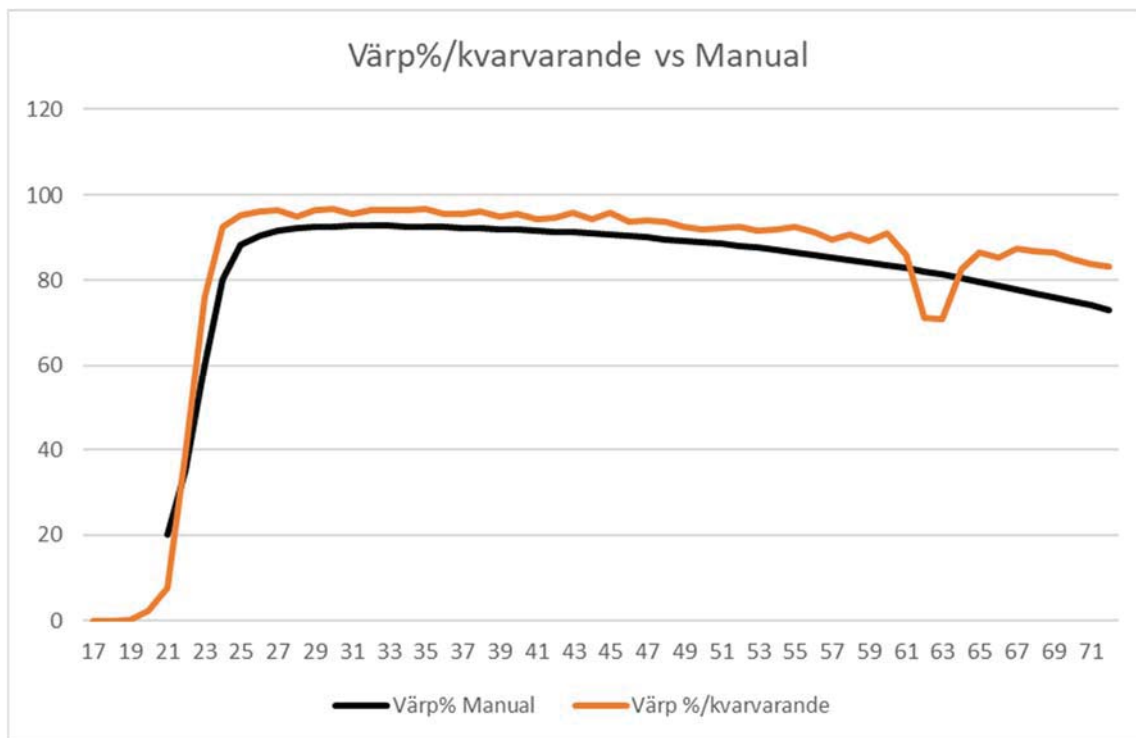

Fig. 42. Värpprocent i Veranda Breeder system, i Hus 2 för omgång 1 ålder angiven i levnadsveckor, med manualens referensvärde för hybriderna Lohman Brown Converter (brun). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

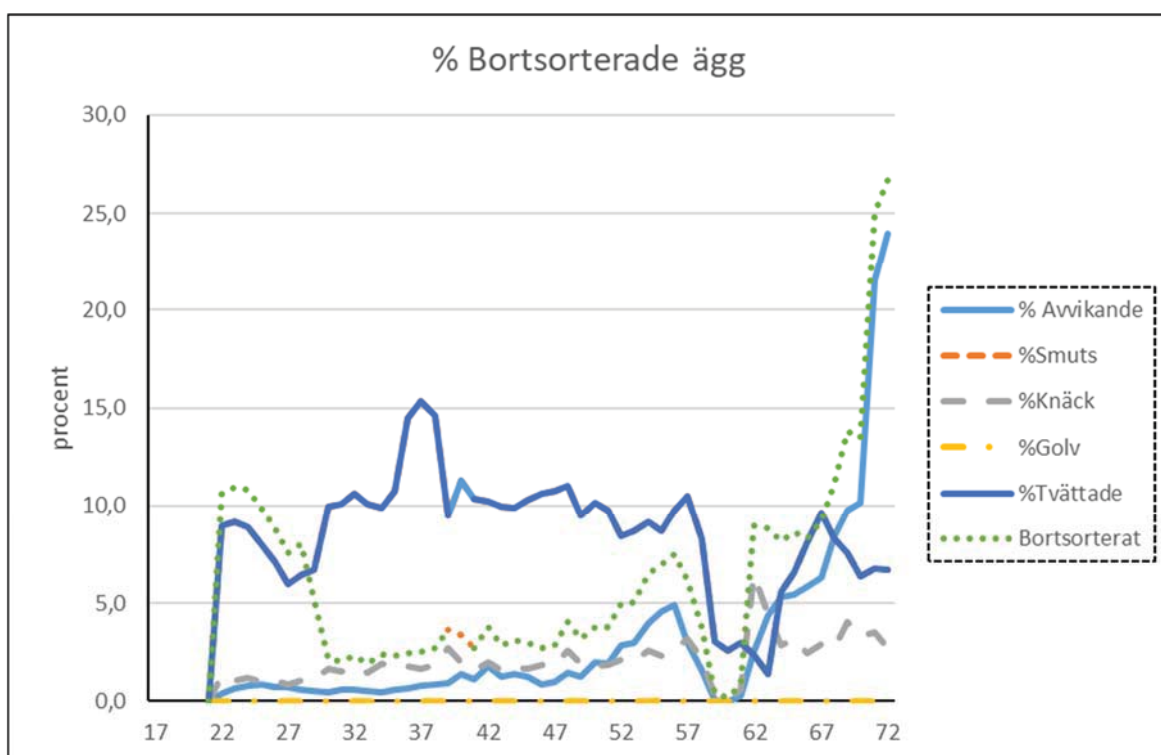

Fig. 43. Bortsorterade ägg och kassationsorsak i Veranda Breeder system, i Hus 2 för omgång 1 med ålder angiven i levnadsveckor, hybriderna Lohman LSL Converter (vit). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

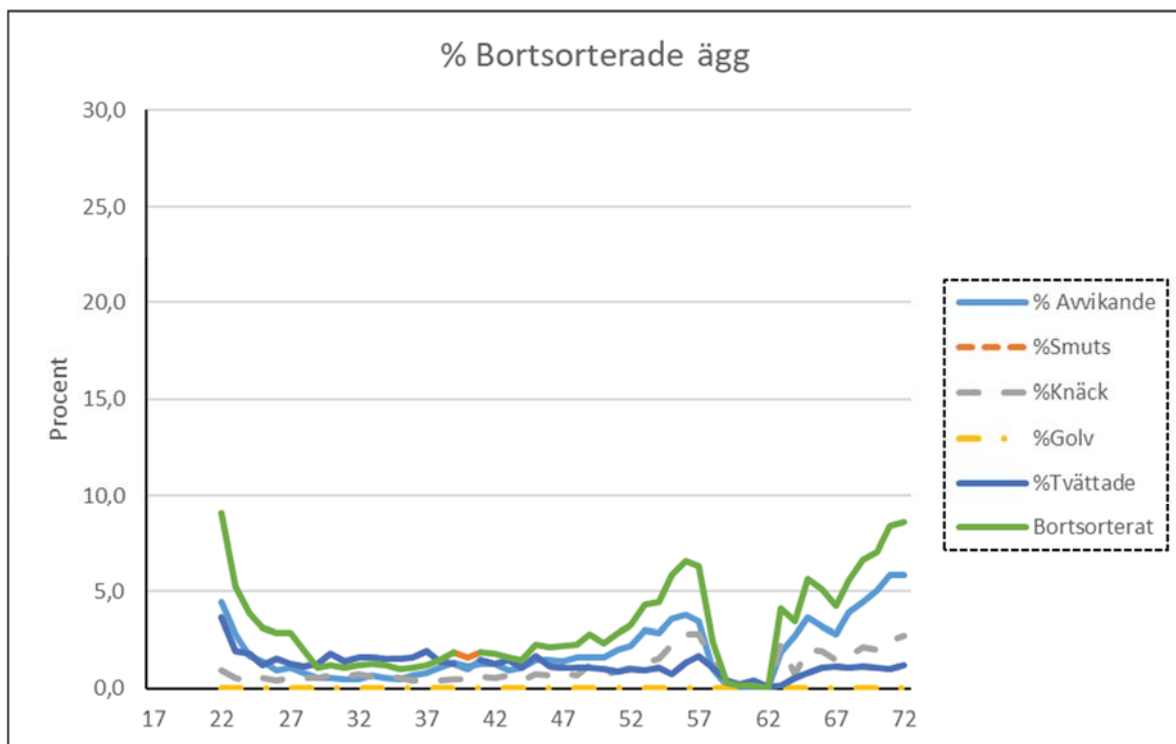

Fig. 44. Bortsorterade ägg och kassationsorsak i Veranda Breeder system, i Hus 2 för omgång 1 med ålder angiven i levnadsveckor, hybriden Lohman Brown Converter (brun). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

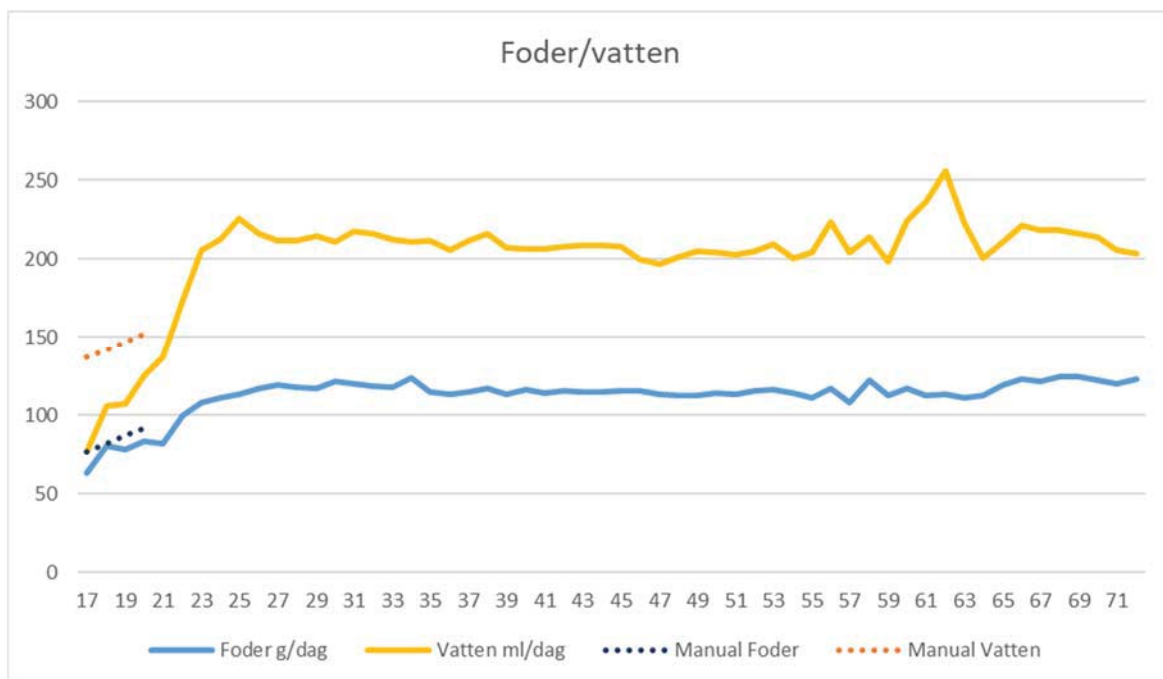

Fig. 45. Foder- och vattenkonsumtion per djur och dag i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 2 ålder angiven i levnadsveckor för hybriden Lohman LSL Converter (vit). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

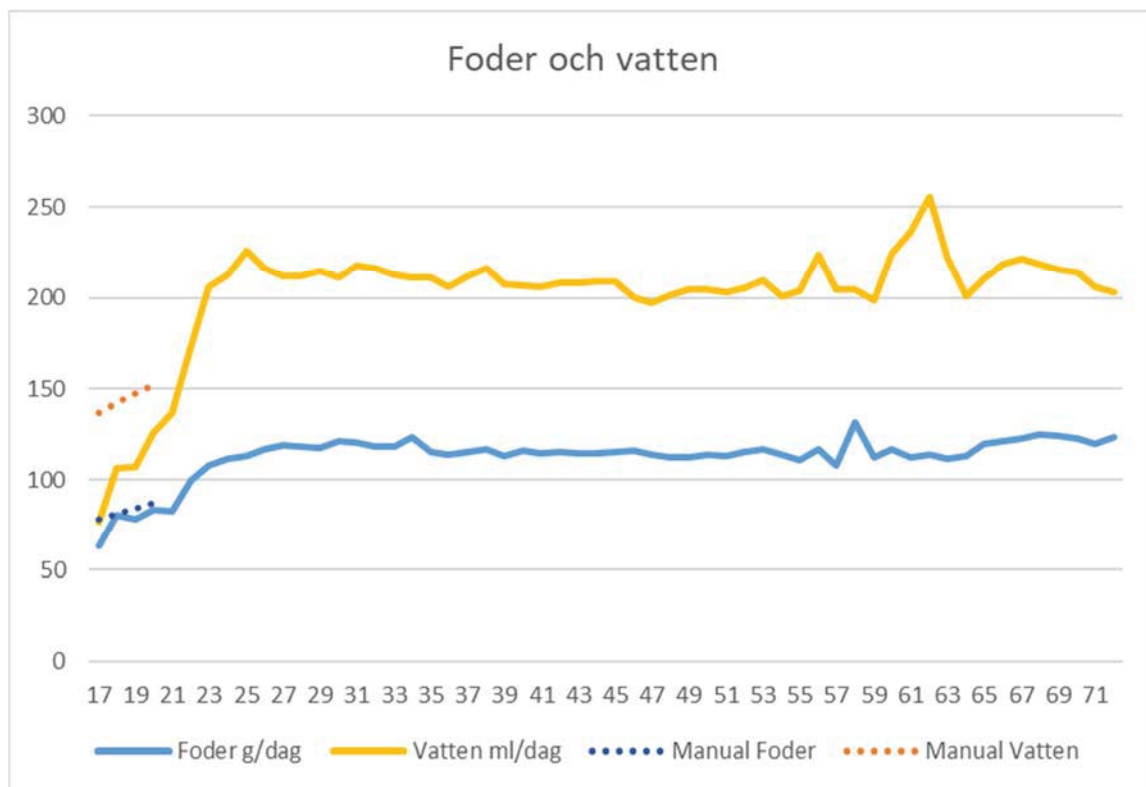

Fig. 46. Foder- och vattenkonsumtion per djur och dag i Veranda Breeder system, i Hus 1 för omgång 2 ålder angiven i levnadsveckor för hybriden Lohman LSL Converter (vit). (Diagram utformat av personal hos Gimranäs).

5.7 Besiktningsrapporter från Statens Livsmedelsverk (SLV)

I bilaga 5 finns de rapporter och handlingar som SLV upprättat angående djur som förts till slakteriet, och som kommit till provningsledarens kännedom. Dessa dokument omfattar:

- Beslut om otjänligförklarande av kött 2015-11-13
- Beslut om otjänligförklarande av kött 2017-02-24
- Information om djurskyddskontroll 2017-02-27
- Beslut om otjänligförklarande av kött 2017-06-28
- Fyndregistrering 2017-07-03
- Information om djurskyddskontroll 2017-07-11

Beslut om otjänligförklarande av kött daterat 2015-11-13 rör djur från Flock 1 från Hus 2, medan de andra rapporterna är från flockar som slaktats efter det att studierna avslutats. Förekomsten av bröstbensbursit var och det var den vanligaste orsaken till kassation.

Tabell 4. Sammanställning av resultat från Livsmedelsverket köttkontroll vid slakt från flockar från Veranda Breeder-system med avseende på förekomst av bröstbensbursit.

Datum	Slaktade djur	Kasserade	Andel	Bröstbensbursit	Andel av alla	Andel av kasserade
151113	21 678	2 582	11,9 %	1 455	6,7%	56,4%
170224	19 449	2 333	12,0%	1 607	8,3%	68,9%
170628	12 396	1 234	10,0%	631	5,1%	51,1%
170703	6 893	1 012	14,7%	502	7,3%	49,6%

5.8 Djurskyddskontroll utförd av länsstyrelsen i Västra Götalands län

Länsstyrelsen har genomfört djurskyddskontroller under den period som förprovningen har ägt rum. De fullständiga kontrollrapporter som kommit oss till del finns i bilaga 6 i denna rapport. Dessa dokument omfattar:

- Kontrollrapport 2015-07-13 med fotobilaga.
- Kontrollrapport 2017-07-05

Vid kontroll 2015-07-13 påpekade Länsstyrelsen att det vid kontrollen noterades att installationen av teknisk utrustning för vattentillförsel delvis hindrade personalen i deras möjligheter att genomföra till syn på ett tillfredsställande sätt. Dessutom bedömdes de olika avdelningar (burarna) vara för djupa för att kunna genomföra en tillfredsställande daglig tillsyn på ett acceptabelt sätt. Vidare noterades fåglar haft olika stor bölder på bröstet nedanför krävan och att ett flertal hönor hade dålig befjädring (ingen exakt uppskattning av antalet djur anges).

Länsstyrelsens djurskyddskontroll på fastigheten Lutebo 1:1, 2017-07-05, skedde i samband med utslaktning av en flock som inte ingick i datasamlingen av studien i denna rapport. Det noterades i samband med att djuren samlades in ” att fåglarna fick panik när personalen (1 person) kom in i buren. De flockades mycket tätt tillsammans utmed frontgallret på motsatta sidan.” Länsstyrelsen anger även att det ”Vid kontrollen kunde inget anmärkningsvärt noteras vid själva hanteringen av fåglarna” men det uppges att personalen ”upplevde burarna mycket, mycket svåra att tömma och arbeta i.”

6 DISKUSSION

6.1 Allmänt

Denna rapport är en utvärdering resultaten från av provning av ny teknik av Veranda Breeder systemet, och har sin bakgrund i Djurskyddsförordning (SFS 1988:539) och Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om godkännande av ny teknik (DSFS 2007:1).

Övervägandena i en bedömning är många. Under tidigare studier har det gjorts bedömningar av 100 fåglar per djurgrupp vid utvärdering av djurhälsa hos värphöns (Gunnarsson, 2000; Welfare Quality® Consortium, 2009). Om man bedömer 100 individer kan man bedöma ner till 1 % skadeförekomst, medan om bedömer 50 individer så finns möjlighet att upptäcka skador och avvikelser som förekommer ner till 2% förekomst. Om man väger in att det tar dubbelt så lång tid att bedöma 100 djur jämfört med 50 stycken, så är det rimligt i förhållande till den tid och de resurser som behövs att man gör bedömning av 50 hönor, vilket har använts bl.a. i studier av hälsa och välfärd hos ekologiska höns i projektet Healthy hen (Bestman et al., 2017). Syftet med förprovningen var att upptäcka hög förekomst av allvarliga skador som är av avgörande betydelse för djurhälsan och djurskyddet. Därför valdes en metod som omfattade undersökning av 50 hönor och 4-6 tuppar per undersökningstillfälle.

6.2 Djurhälsa

Generellt ses ett mönster med att det blir vanligare med skadenoteringar allteftersom hönorna blir äldre och detta ofta ett vanligt mönster i studier av klinisk hälsa hos värphöns (Gunnarsson, 2000).

6.2.1 Kroppsvikt och hull

När det gäller hullbedömningar så befanns 20% av hönorna var vid underhull vid undersökningen vid 71 veckor i Hus1 Omgång 1, i övrigt noterades aldrig mer än 8 % underhull vid de andra undersökningstillfällena. Då man jämför med utveckling av kroppsvikt sjönk kroppsvikten hos de bruna hönorna vid klinisk undersökning över tiden i Hus1 omgång 1, medan för de vita hönorna låg den på samma nivå vid 55 veckor och 71 veckor (Fig. 5). För denna omgång finns inga resultat från automatiska vågar.

Det har under omgången (Hus1 omg. 1) uppträtt hack i kurvorna för vatten- och foderkonsumtion, vid ca 45 och 53 veckor (Fig. 33-34), och ev. kan en förändring i foder ha orsakat resultatet vid ca 45 veckor. Däremot finns det i stalljournalen inget som tyder på någon särskild händelse som skulle kunna förklara viktnerdgången, och högre andel hönor med underhull, som observerade vid 71 veckor i denna omgång.

För de två övriga omgångarna har vikten hos djuren vid klinisk undersökning ökat över tiden, vilket bekräftas av att hönornas medelvikt (automatvägning) har följt manualens referensvärde för båda hybrider in både Hus 1, Omg 2 och för Hus 2, Omg 1 (Fig. 25-28). Däremot har medelvikten för tupparna (automatvägning) har legat något under manualens referensvärde för både vita och bruna tuppar, men efter 50 veckors ålder har de nått upp till referensvärdet. (Fig. 25-26). Medelvikten för tupparna i Hus 2, Omg 1 har följt referensvärdet.

6.2.2 Skador på fjäderdräkt och hud

Fjäderdräkten har för alla djurkategorier i alla omgångar generellt försämrats ju äldre djuren blivit, vilket är ett vanligt mönster i studier av befjädring hos värphöns (Algers et al., 1995; Gunnarsson et al., 1995; Gunnarsson, 2000; Bestman et al., 2017).

Fjäderplockning beror f.f.a. på att djuren hackar varandras fjädrar (Hartcher et al., 2015), men i bursystem påverkar även inredningen och belägningsgraden fjäderdräkten negativt. Fjäderplockning är vanligare hos höns som inte är näbbtrimmade, i frigående envåningssystem, eller i ekologiska besättningar. Det förekommer vanligen mer sällan i bursystem, inklusive inredda burar, men en ökande gruppstorlek ökar risken för fjäderplockning. Det finns många andra faktorer som påverkar, såsom genetik, uppfödningssvårigheter, ljus och andra miljöfaktorer (Gunnarsson et al., 1999; Gunnarsson et al., 2000; Nicol et al., 2013; de Haas et al., 2014). I en avelsflock så bidrar även parningsbeteendet till en försämrad fjäderdräkt, eftersom tupparna behöver bestiga hönorna under akten och det medför slitage av fjäderdräkten på f.f.a rygg, bröstet (mot golvet), buk (mot golvet) och stjärt, vilket man även kan notera i den studien (Fig. 9. 11, 12 och 13). Hönornas fjäderdräkt var som väntat sämre än tupparnas, men fjäderskadorna var vanliga på tupparna också (Bil. 3).

Hudskador på kroppen förekom på hönorna, men inte tupparna. Det var f.f.a. rivskador med den högst observerade förekomsten var 12% vid undersökningen vid 71 veckor i Hus1 Omgång 1. I övrigt var det låg förekomst. Rivskadorna kan ha uppkommit vid parningen, genom kontakt med burinredningen eller på annat sätt.

Det finns ingen tillgänglig aktuell vetenskaplig framtagen statistik för hälsoläget hos svenska värphöns, därför finns det inte heller någon statistik om hälsa och dödlighet hos avelsflockar. Under 2015 genomförde Svenska Ägg en enkätundersökning där man fick svar angående av 68 produktionsomgångar med totalt nästan 1 milj. hönsplatser, vilket utgjorde ca 15 % av det totala antalet i Sverige (Svenska Ägg, 2016). Svaren baseras på vad lantbrukarna själva svarade och inga oberoende bedömningar gjordes i besättningarna. I undersökningen angavs att 68 % av de flockar enkäten berörde ha mycket låg nivå eller ingen egentlig fjäderplockning alls. För 25 % av flockarna uppgavs att man noterade fjäderplockning men på en låg nivå, och i 10 % uppgav djurägaren att det finns en hög förekomst av fjäderplockning i flocken.

I det undersökta systemet är även riskerna för slitage större, genom parningen och p.g.a. den större gruppstorleken. Enligt SJVFS 2010:15 (som gällde då denna förprovning påbörjades, numera SJVFS 2017:28) får högst 16 hönor hållas i samma bur, jämfört med 73 djur per bur i denna studie. Om man jämför med de studier som gjordes för 20-25 år sedan i Sverige t.ex. (Algers et al., 1995) är fjäderplockningen (och fjäderskadorna) på ungefär samma nivå som då. Men om jämförelse görs med den enda sammanställning som finns från Sverige från senare år (Svenska Ägg, 2016), är fjäderskadorna i Veranda Breeder mycket omfattande och de är ungefär desamma över alla flockarna som studerats.

Fjäderskadorna kan således anses vara betydande på f.f.a. hönorna, i dessa omgångar och att skadorna kan härledas till inhysningsformen eftersom skillnaden är liten mellan omgångarna. Det är tveksamt om förekomsten av fjäderskador är acceptabel ur djurskyddssynpunkt.

6.2.3 Skador på bröstben och bröstbenshud

Förekomsten av måttlig bröstbensböjning ökade över tid i alla flockar. Förekomsten var högre i Hus 1 omgång 1 för både hönor och tuppar, och för hönorna var den 28% vid 71 veckors ålder. Förekomsten av kraftig bröstbensböjning var låg (max 4%). De bruna hönorna hade signifikant högre förekomst av bröstbensböjning än de vita.

Bröstbensböjningar, som kan bero på böjning eller fraktur på bröstbenet har ökat under senare år och det pågår forskning för att kunna förklara uppkomsten av förändringarna. En del riskfaktorer såsom genetik, foder och inhysning har identifierats, men en del flockar i andra länder kan mycket hög förekomst, dvs 36-97% (Riber et al., 2018). Jämfört med de studier som gjordes på 1990-talet i Sverige t.ex. (Algers et al., 1995) är förekomsten av bröstbensböjning i Veranda Breeder nästan dubbelt så hög (högsta angivna förekomst i en enskild flock i OLI Voletage system 1995 var 15%). I denna studie av Veranda-system går det dock inte härleda skadorna till inhysningssystemet, och eftersom ingen information om förekomsten i Sverige finns publicerat sedan år 2000, så går det inte att bedöma om flocken har hög förekomst i relation till andra svenska flockar.

Hudförändringar över bröstbenet noterades vid de kliniska undersökningarna. Eftersom det var vanligt att, i det fria fältet av protokollet, notera förändringar i huden över bröstbensområdet, så skapades en särskild bedömningspunkt för brösthud vid dataanalysen. Alla noteringar om skador på bröst huden gällde hudförändringar i form av inflammation av den subkutana slemsäcken över bröstbensskammen, s.k. bursit (se Bil. 5 för bilder). I Hus 1 omgång 1 noterades bursit enbart vid 71 veckor, men förändringen förekom upp till 16% i de andra två flockarna. I dessa flockar ökade förekomsten över tiden. Skadan var signifikant vanligare hos de vita hönorna än hos de bruna hönorna, dock fanns det ingen signifikant association mellan förekomst av bursiter och bröstbensskador i denna studie, vilket är i överensstämmelse med tidigare forskning (Gunnarsson et al., 1995; Riber et al., 2018).

Länsstyrelsen noterade en hög förekomst av bursit vid sitt kontrollbesök 2015, även det anges hur stor andel av fåglarna som bedömdes ha bursit. Vid slakterikontroll noterades även SLV att det var en hög förekomst av bursit med en förekomst av upp till 8,3% av alla slaktade djur, och upp till 69% av det totala antalet kassationer (Tab. 4.). Detta föranledde SLV att vid tre tillfällen göra djurskyddsanmälan till Länsstyrelsen i Västra Götaland län. Tre av de fyra flockar (från 2017) som det finns besiktningsrapporter från ingår inte i de kliniska studierna i denna rapport.

Man kan från förekomsten av bursiter vid klinisk undersökning i flockarna Hus 1 omgång 2 och Hus 2 omgång 1, och från rapporterna från SLV, anse att förekomsten är mycket hög. Jämfört med tidigare studier är den mycket högt som gjort undersökningar av bröstbens huden (Algers et al., 1995; Gunnarsson et al., 1995; Jung et al., 2018). Dessutom ansåg SLV att enbart dessa fynd var tillräckligt för att göra en djurskyddsanmälan till Länsstyrelsen.

Bursit har varit ett avsevärt problem i fem av sex flockar som det finns registrering från, och förekomsten kan med stor sannolikhet härledas till inhysningsformen eftersom skillnaden är liten mellan omgångarna. Bursit är en inflammation som ofta är förknippad med infektion och är troligen mycket smärtsam för hönan.

Den höga förekomsten av ett smärtsamt tillstånd är inte acceptabel ur djurskyddssynpunkt.

6.2.4 Övriga fynd

Koncentrationerna av koldioxid och ammoniak mättes i stallarna, och vid inget tillfälle översteg värdena de gränsvärden som Jordbruksverket anger i SJVFS 2017:28, dvs 10 ppm för NH₃ och 3000 ppm för CO₂.

Kamskador förekom upp till ca 20 % för måttliga kamskador (<3 hackningssår) i flockarna, men endast en höna och två tuppar noterades ha kraftigare hackskador. I alla flocka kan man se en nedåtgående trend över tiden vilket kan bero på att aggressioner som uttrycks som hackning mot kammen minskar i förekomst. Det kan sannolikt bero på att rangordningen stabiliseras över tiden.

Det var ovanligt med skador på kloaken, dock noterades att i Hus 1 Omg 1 och i Hus 2 Omg 1 hade upp till 22% av hönorna smutsig kloak (urinsyra och/eller gödsel). I Hus 1 Omg 1 ökade det från 55 till 77 veckor, medan det i Hus 2 Omg 1 minskade över tiden. Detta kan bero på utfodringen med foder som kan göra att hönornas gödsel blir lösare.

Vid undersökning av fötterna noterades en relativt hög förekomst av förtjockad hud på fötterna upp till 42%, men att förekomsten minskad över tiden. Bumble foot förekom upp till 8 %, och minskade i Hus 1 Omg 1 och i Hus 2 Omg 1. Sannolikt beror förändringarna på att huden på fötterna anpassat sig till hygien och struktur av golvmaterial sittpinnar i buren, men att det över tiden skett en anpassning som gjort att förtjockningar och Bumble Foot minskat. Eventuellt kan konsistens på gödseln påverkat burhygien, som lett till förändringarna på fötterna. I Hus 1 Omg 1 vid 37 veckor förekom upp till 14 % med hönor som hade brutna klor/tår, vilket sedan minskat. I de övriga flockarna var skadorna sällsynta.

6.2.5 Dödlighet

Dödligheten i flockarna har varierat mellan 9,6% och 11,0%. En signifikant högre andel bruna djur än vita djur har dött i alla studerade flockar, och dödligheten har varit påtagligt hög för de bruna djuren (16,4-17,3%). Dessutom har dödligheten hos de bruna tupparna varit mycket hög i alla tre flockar (40,1-47,1 % jämfört 13,2-14,3% för bruna hönor). Framför allt har många tuppar dött tidigt i Hus 1 omgång 2 och i Hus 2 omgång 1, men dödligheten har varit mycket hög under hela produktionsperioden. Däremot har dödligheten hos de vita tupparna varit signifikant lägre än bland de vita hönorna (5,3% jämfört 8,5%). Mönstret för dödlighet (kön och hybrid) är lika i alla tre omgångar som studerats (Fig. 22-24).

Det finns, som tidigare nämnts, ingen tillgänglig aktuell vetenskaplig framtagna statistik för hälsoläget hos svenska värphöns, därför finns det inte heller någon statistik om hälsa och dödlighet hos svenska värphönsflockar inklusive avelsflockar. Under 2015 genomförde Svenska Ägg en enkätundersökning där man fick svar från lantbrukare angående av 68 produktionsomgångar (Svenska Ägg, 2016). Totalt omfattade det nästan 1 milj. hönsplatser dvs ca 15 % av det totala antalet hönsplatser i Sverige.

I rapporten från svenska ägg från 2015 anges att för värphöns i produktion var dödligheten i inredda burar i genomsnitt 3,8 % (variation från 2,6 till 5,3 %, N=15). I envåningssystem för frigående höns var dödlighet 7,7% (5,5 - 11 %, N=5), och i de flockar som hölls i avarier var dödligheten 6,5 % (2,6 %-12,3 % N=30). Frigående utomhus 5,8 % (N=3), och

för ekologiska flockar var dödligheten i genomsnitt 5,9 % (4,4% - 10,0 %, n=10). (Svenska Ägg, 2016). Slakt av svenska värphöns sker mellan 72-95 veckors ålder, och de hybrider som användes 2015 är LSL, Lohman, Bovans Robust och Bovans Brun (Svenska Ägg, 2016).

Dödligheten i de tre flockarna har varit ungefär den samma, och den har varit förhöjd i förhållande till den genomsnittliga dödligheten hos värphöns i Sverige. Jämför man med dödligheten i inredda burar i produktionsbesättningar, så har den varit drygt det dubbla; 9,6%-11,0% jämfört med 3,8% (2,6-5,3 %) (Svenska Ägg, 2016).

Dödlighet hos bland de bruna hönorna (LB Converter) är jämförelsevärde 16,4-17,3% för hönor, vilket är högre än den flock som rapporterade högst dödlighet (12,3 %, slaktålder okänd) i studien från 2015 (Svenska Ägg, 2016). För de bruna tupparna var dödligheten mycket hög i alla tre flockar (40,1-47,1 %).

Trots detta har äggproduktionen varit enligt manualernas referensvärde. Observera att äggproduktionen är baserad på de hönor som är kvar i flocken, och därmed påverkar dödlighet inte äggproduktionen påtagligt om inte hönorna är sjuka under en längre tid. Tupparnas hälsa och dödlighet påverkar som bekant inte värpprocenten. Någon analys av fertiliteten eller kläckbarheten inte gjorts inom ramen för förprovningen.

Dödligheten har således varit hög till mycket hög, och nästan hälften av alla bruna tuppars dog under produktionsomgången. Den höga dödligheten, som följt samma trend i alla studerade flockar, är helt oacceptabel ur djurskyddssynpunkt.

6.2.6 Möjligheter till tillsyn av djuren

Veranda Breeder systemet är komplext, eftersom burarna är stora (ett 70-tal djur) och innehåller mycket utrustning (Bil. 1); burraderna är höga och burarna är djupa. Därför är det relativt svårt att identifiera en enskild fågel som behöver tas ut ur en bur. Länsstyrelsen noterade vid kontrollbesök 2015-07-13 (Bil. 6) att ”installationen av teknisk utrustning för vattentillförsel delvis hindrade personalen i deras möjligheter att genomföra tillsyn på ett tillfredsställande sätt”. Vidare bedömdes ”de olika avdelningar(na) (burarna) vara för djupa för att kunna genomföra en tillfredsställande daglig tillsyn på ett acceptabelt sätt.”

Vid kontrollbesöket 2017-07-05, i samband med att hönshuset tömdes inför slakt, uppger Länsstyrelsen att personalen ”upplevde burarna mycket, mycket svåra att tömma och arbeta i.” Det är dock alltid relativt svårt att tömma hönshus inför slakt oavsett system, men djupet på burarna gör arbete mer omständligt än vid tömning av mindre inredda burar eller system för frigående hönor. Skaderisken för både fåglar och personal är påtaglig.

Det är tveksamt om en daglig tillsyn kan genomföras på ett betryggande sätt i burarna, och vid tömning av systemet finns det stor risk att både fåglar och personal skadar sig.

7 SLUTSATSER/REKOMMENDATIONER

Denna rapport omfattar redovisning av resultat från provning av ett, i Sverige, nytt inhysningssystem för värphöns. Utvärderingen av provningen har omfattat produktionsresultat och kliniska undersökningar av hönor och tuppar i tre värpomgångar, samt de rapporter från SLV och Länsstyrelsen i VG län som har kommit provningsledaren till del.

Det finns i Sverige ingen tillgänglig aktuell vetenskapligt framtagen statistik om hälsoläget hos svenska värphöns sedan 1990-talet, därför finns det inte heller någon information om hälsa och dödlighet hos avelsflockar i andra system. Jämförelser med utländska studier bör göras med försiktighet, eftersom hybrider, stallutformning och skötselrutiner kan skilja sig från dem som används i Sverige. Det är t.ex. vanligt att man näbbtrimmar värphönor och tuppar i andra länder, vilket är förbjudet sedan lång tid i Sverige. Dock finns det äldre svenska vetenskapliga studier och icke-granskade rapporter från Sverige som har relevans vid utvärderingen.

Dödligheten har i alla omgångar i denna förprovning varit hög till mycket hög i jämförelse med vad som förekom i Sverige 2015. Nästan hälften av alla bruna tuppar dog under produktionsomgången i alla flockar i denna studie. Den höga dödligheten, som haft samma trend i alla de studerade flockarna, är helt oacceptabel ur djurskyddssynpunkt.

Bröstbensbursit har varit ett avsevärt problem i fem av de sex flockar som det finns registrering från (inkl. SLVs kontroll). Förekomsten kan med stor sannolikhet härledas till inhysningsformen, eftersom skillnaden är liten mellan omgångarna. Bröstbensbursit är enligt tillgänglig litteratur inget som förekommer i stor omfattning hos värphöns. Det är anmärkningsvärt att frekvensen varit hög i flera produktionsomgångar i Veranda Breeder systemet. Dessutom ansåg SLV att enbart dessa fynd bröstbensbursit var tillräckligt skäl för att göra en djurskyddsanmälan till Länsstyrelsen. Den höga förekomsten av bröstbensbursit, som sannolikt är ett smärtsamt tillstånd för djuret, är inte acceptabel ur djurskyddssynpunkt.

Fjäderskadorna har varit betydande på f.f.a. hönorna, i de studerade flockarna, och skadorna kan härledas till inhysningsformen eftersom skillnaden är liten mellan omgångarna. Förekomsten har varit hög jämfört med vad som rapporterats i en svensk studie från 2015. Det är tveksamt om den höga förekomsten av fjäderskador är acceptabel ur djurskyddssynpunkt, även om fenomenet förekommer i svenska besättningar enligt studien från 2015.

Det är tveksamt om en daglig tillsyn kan genomföras på ett betryggande sätt i burarna, och vid tömning av systemet finns det stor risk att både fåglar och personal skadar sig.

De studerade flockarna har haft allvarliga hälso- och djurskyddsproblem såsom:

- dödligheten varit oacceptabelt hög, i synnerhet bland de bruna tupparna,
- hög förekomsten av bröstbensbursit,
- omfattande fjäderskadorna på f.f.a. hönorna.

Dessutom är den dagliga tillsynen svår att genomföra på ett betryggande sätt i burarna.

Sammanfattningsvis gör jag bedömningen att Veranda Breeder, för avelsdjur i produktion av kläckägg, har betydande brister ur djurskydds- och djurhälsosynpunkt.

8 TACK

Ett stort tack till försökstekniker Anne Larsen, HMM, för genomförandet av besättningsbesöken, insamlandet och hanteringen av rådata. Tack även till försöksteknikerna Frida Dahlström, Gunilla Jacobsson, Karin Wallin vid HMM som hjälpt till med det praktiska arbetet vid gårdsbesöken. Tack till Gimranäs AB och dess personal som medverkat till att undersökningarna kunnat genomföras, och dessutom samlat in och sammanställt produktionsdata.

9 REFERENSER

- Algers, B., Ekstrand, C., Geismar, J., Gunnarsson, S., Odén, K., Onila, M., Svedberg, J., 1995. Utvärdering av OLI Voletage inhysningssystem för värphöns [Evaluation of the Oli voletage housing system - animal health and behaviour of laying hens]. Skara, Sverige.
- Bestman, M., Verwer, C., Brenninkmeyer, C., Willett, A., Hinrichsen, L.K., Smajlhodzic, F., Heerkens, J.L.T., Gunnarsson, S., Ferrante, V., 2017. Feather-pecking and injurious pecking in organic laying hens in 107 flocks from eight European countries. *Animal Welfare* 26, 355-363.
- Bilcik, B., Keeling, L.J., 1999. Changes in feather condition in relation to feather pecking and aggressive behaviour in laying hens. *Br. Poult. Sci.* 40, 444-451.
- de Haas, E.N., Bolhuis, J.E., de Jong, I.C., Kemp, B., Janczak, A.M., Rodenburg, T.B., 2014. Predicting feather damage in laying hens during the laying period. Is it the past or is it the present? *Appl. Anim. Behav. Sci.* 160, 75-85.
- DFS, 2007. Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om godkännande av ny teknik, DFS 2007:1.
- European Commission, 1999. Council Directive 1999/74/EC of 19 July of 1999 laying down minimum standards for the protection of laying hens. *Official Journal of the European Union L 203*, 53–57.
- Gunnarsson, S., 2000. Laying hens in loose housing systems: clinical, ethological and epidemiological aspects, Department of Animal Environment and Health SLU Skara, p. 44.
- Gunnarsson, S., Keeling, L.J., Svedberg, J., 1999. Effects of rearing factors on the prevalence of floor eggs, cloacal cannibalism and feather pecking in commercial flocks of loose housed laying hens. *Br. Poult. Sci.* 40, 12-18.
- Gunnarsson, S., Odén, K., Algers, B., Svedberg, J., Keeling, L., 1995. Poultry health and behaviour in a tiered system for loose housed layers, In: Institutionen for Husdjurshygien, S.L. (Ed.), Rapport Skara, Sweden, p. 112.
- Gunnarsson, S., Yngvesson, J., Keeling, L.J., Forkman, B., 2000. Rearing without early access to perches impairs the spatial skills of laying hens. *Appl. Anim. Behav. Sci.* 67, 217-228.
- Hartcher, K., Wilkinson, S., Hemsworth, P., Cronin, G., 2015. Severe feather-pecking in non-cage laying hens and some associated and predisposing factors: A review.
- Jung, L., Niebuhr, K., Hinrichsen, L.K., Gunnarsson, S., Brenninkmeyer, C., Bestman, M., Heerkens, J.L.T., Ferrari, P., Knierim, U., 2018. Possible risk factors for keel bone damage in organic laying hens (manuscript). Accepted to *Animal Welfare*, 28 pages.
- Nicol, C.J., Bestman, M., Gilani, A.M., De Haas, E.N., De Jong, I.C., Lambton, S., Wagenaar, J.P., Weeks, C.A., Rodenburg, T.B., 2013. The prevention and control of feather pecking: application to commercial systems. *Worlds Poult. Sci. J.* 69, 775-788.
- Riber, A.B., Casey-Trott, T.M., Herskin, M.S., 2018. The Influence of Keel Bone Damage on Welfare of Laying Hens. *Frontiers in Veterinary Science* 5.
- SFS, 1988. Djurskyddsförordning In: Regeringen (Ed.), 1988:539.
- SJVFS, 2010. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om djurhållning inom lantbruket m.m., SJVFS 2010:15.
- SJVFS, 2017. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m., SJVFS 2017:28.
- Svenska Ägg, 2016. Nulägesanalys svensk äggproduktion 2015, p. 24.
- Welfare Quality® Consortium, 2009. Welfare Quality® assessment protocol for poultry (broilers, laying hens) Lelystad, the Netherlands p. 114.

10 BILAGOR

Bilaga 1. Teknisk beskrivning av systemet

Bilaga 2. Bedömningsprotokoll av klinisk hälsa hos djuren

Bilaga 3. Hälsoläge hos tupparna

Bilaga 4. Obduktionsprotokoll nov 2013

Bilaga 5. Besiktningsrapporter från Statens Livsmedelsverk

Bilaga 6. Kontrollrapporter från besök av Länsstyrelsen i Västra Götaland

2012-04-26
Jordbruksverket
Kristina Odén
551 82 JÖNKÖPING

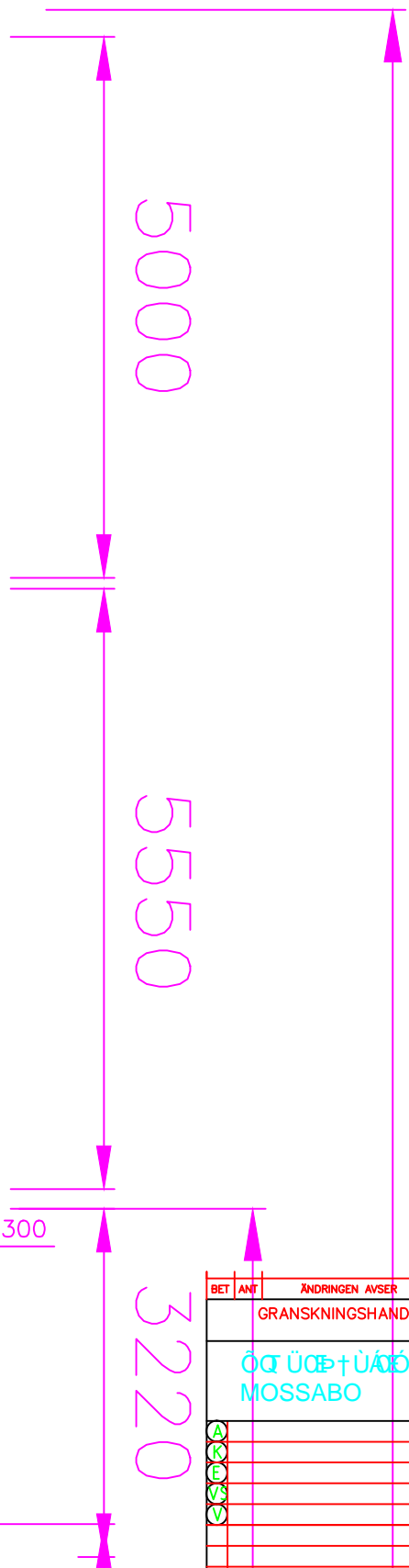
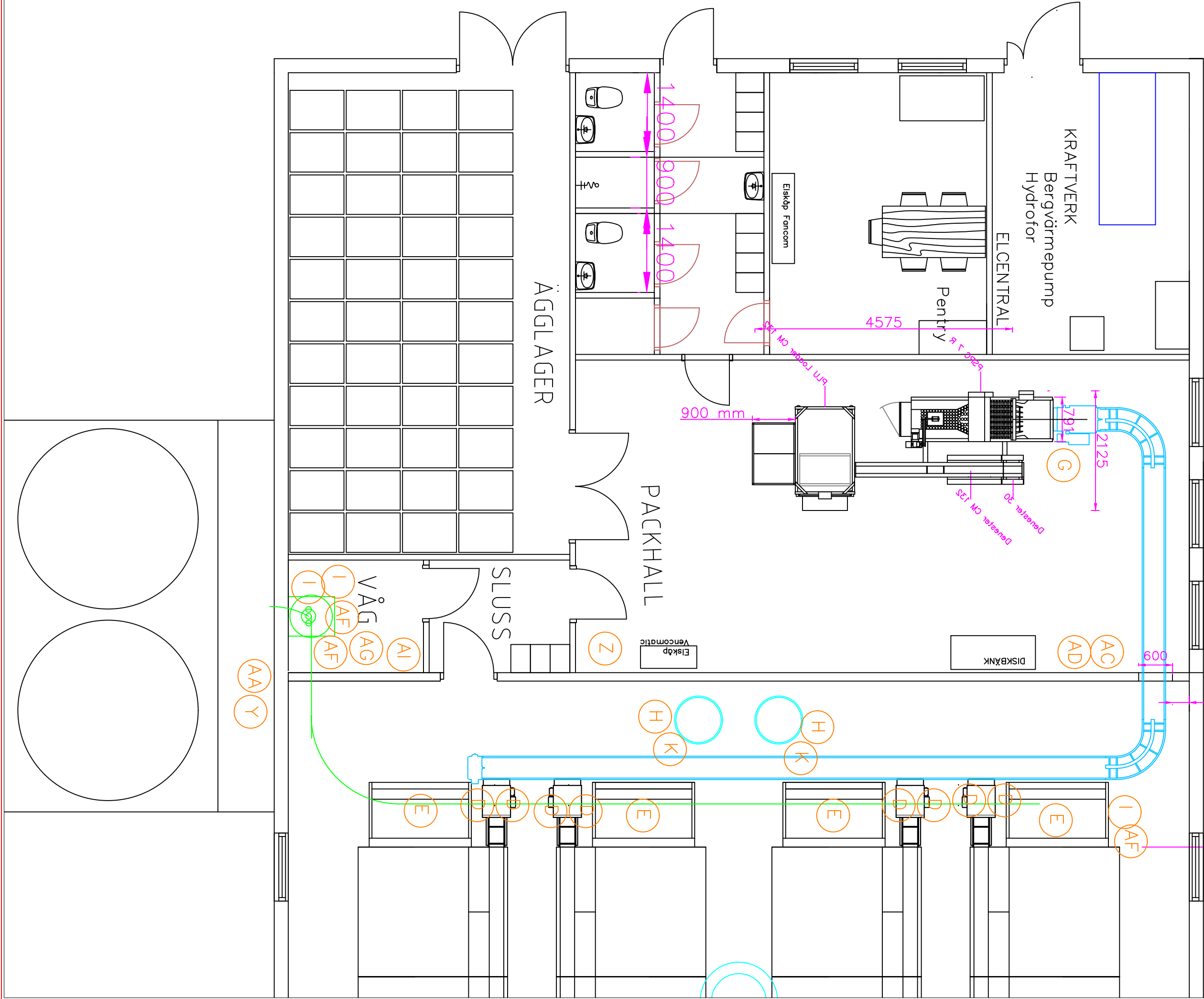
Ansökan om godkännande av ny teknik.

Sökande: Gimranäs AB
Hudene Norra 3
524 92 HERRLJUNGA
tel 0513-22230
fax 0513-22239
e-post info@gimranas.se

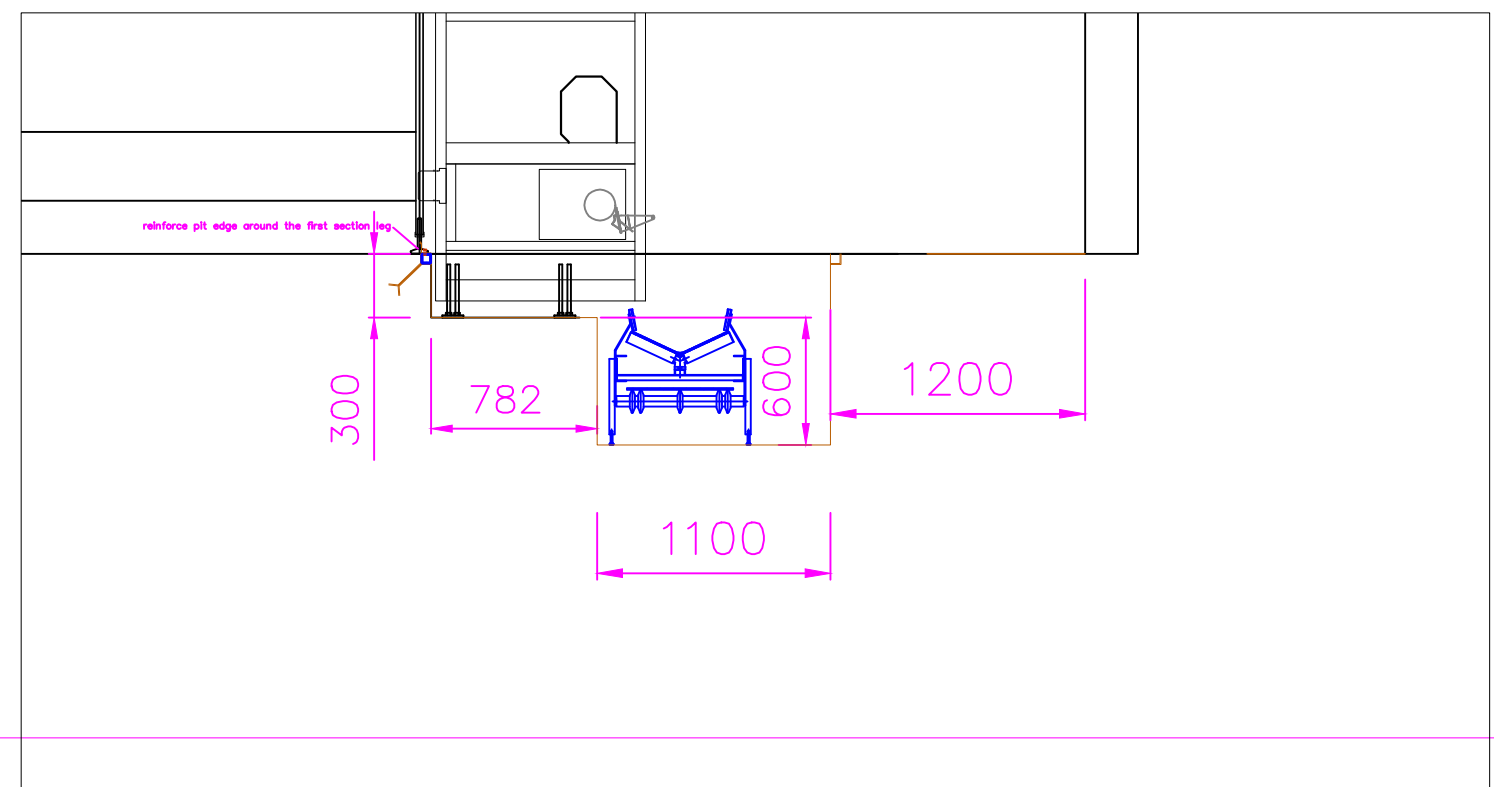
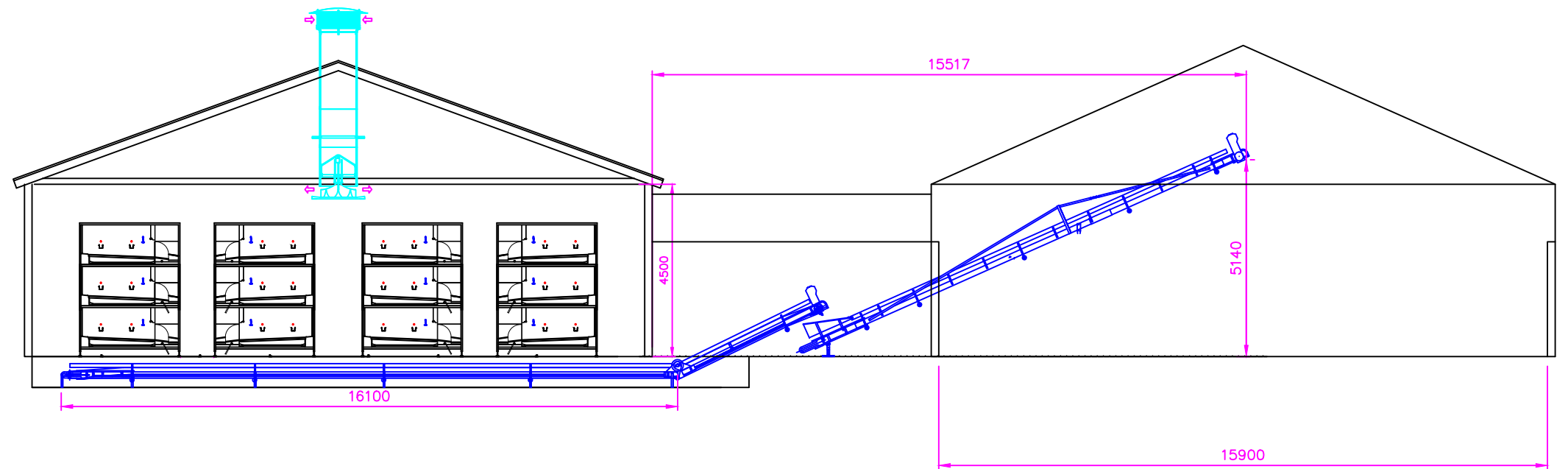
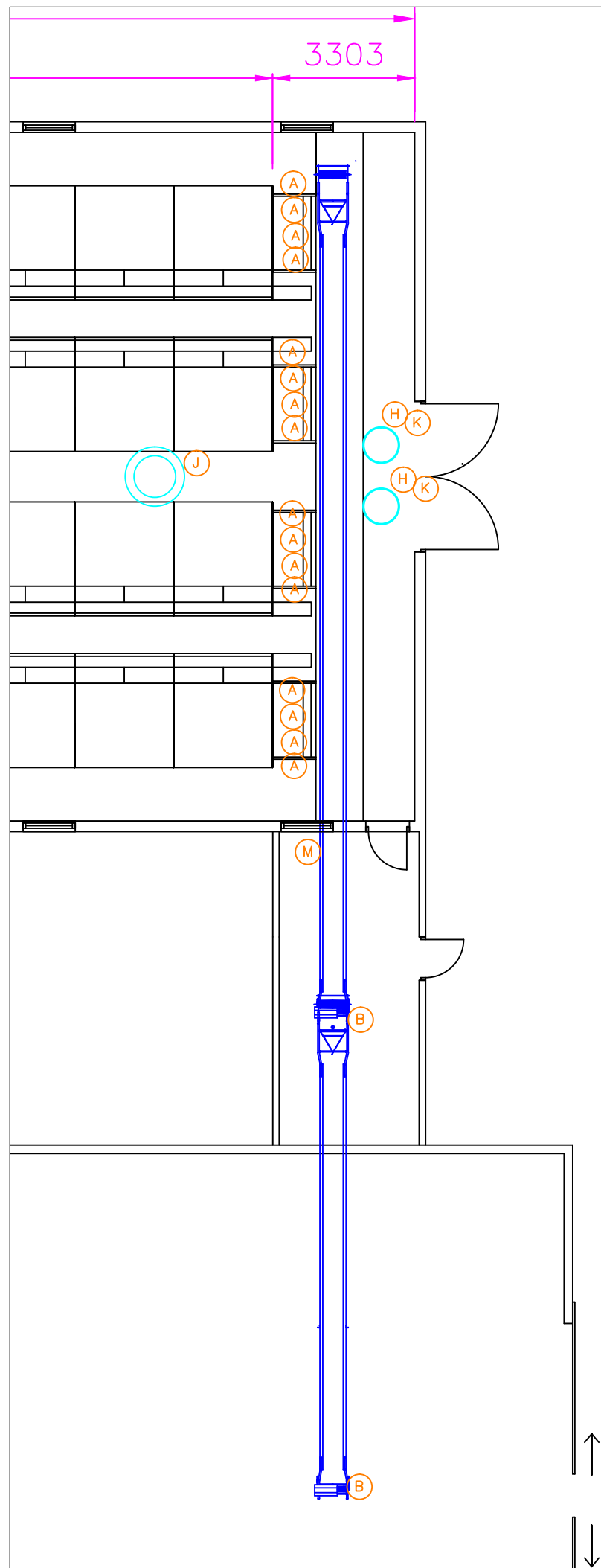
Ansökan avser systemet Veranda Breeder, för avelsdjur av värphönsras.
Detta system är för produktion av kläckägg.

Tekniskt utförande,
Ritning 1 o 2
Bilaga 3 Antal djur mm (från förprövningsansökan)
Bilaga 4 Broschyr
Bilaga 5 KAT certifiering

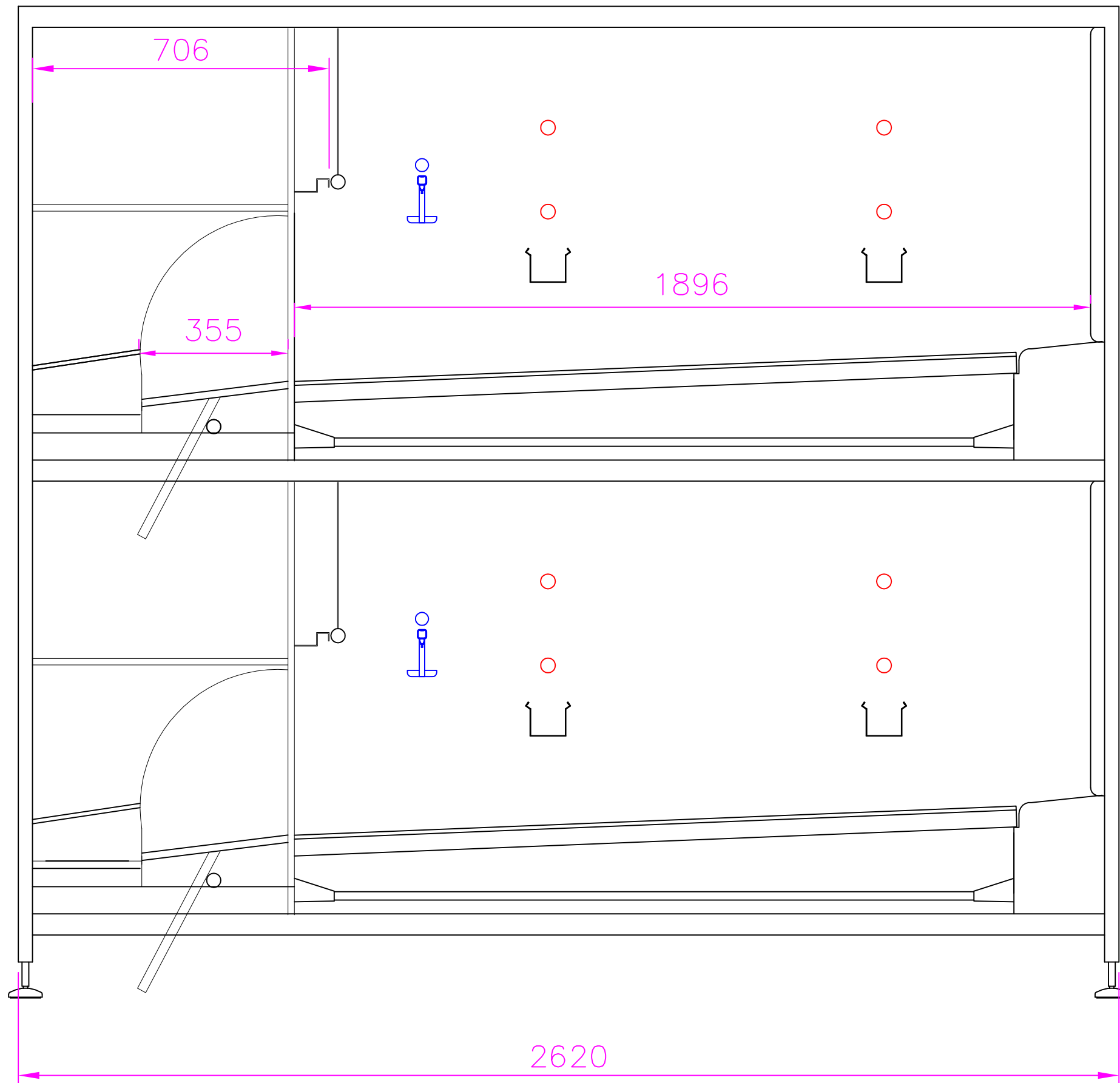
Det finns inga andra specifika tester på detta system då det faller in under de europeiska regelverket för inredd bur.

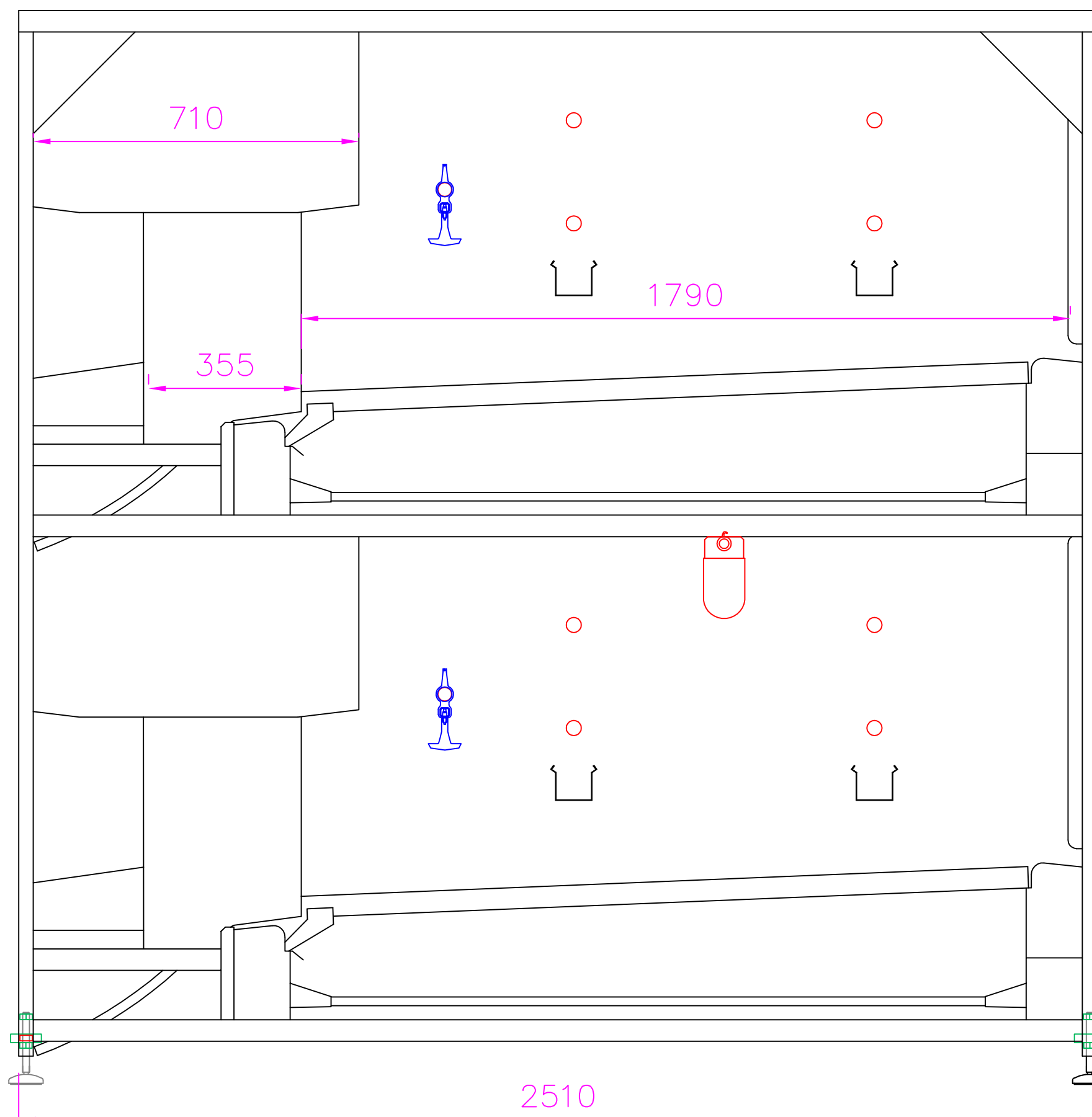
BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER
GRANSKNINGSHANDLING		
ÖÖ ÜÖÖ+ÜÖÖ		
MOSSABO		
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z		
Gimranas AB		Tel: 0513-22...
UPPDRAG NR	RTAD AV	HAN
DATUM	ANSVARIG	
2011-03-10	Birger Hjalmarsson	
GIMRANAS AB		
MOSSABO		
PLAN service		
SKALA	NUMMER	
1:50 / A3	1d	

Neue Anlage:

Alte Anlage wie Wanhöden:

Inredning**Veranda Layer Breeder****Ansökan om ny teknik inlämnad till Jordbruksverket****Antal djur per avdelning 66 hönor och 7 tuppar****Antal djur per hus 22176 hönor och 2352 tuppar, totalt 24528 djur****Vistelseyta:**
$$Yta \text{ per avdelning} = (189,6 + 70,6) \times 230 \text{ cm} = 59846 \text{ m}^2 \Rightarrow 820 \text{ cm}^2/\text{djur}$$
Varav ströyta 220 cm²/djur
$$\text{Rede per avdelning} = 0,35 \times 2,30 = 0,8165 \text{ m}^2 = 80 \text{ hönor/ m}^2$$
FoderFoderkedja per avdelning $2,3 \times 2 \times 2 \text{ m} = 9,2 \text{ m} = 12,6 \text{ cm}$ per djur**Vatten**

8 nipplar per sektion = 9 djur/nippel

Sittpinnar

Per sektion minst 15 cm per djur

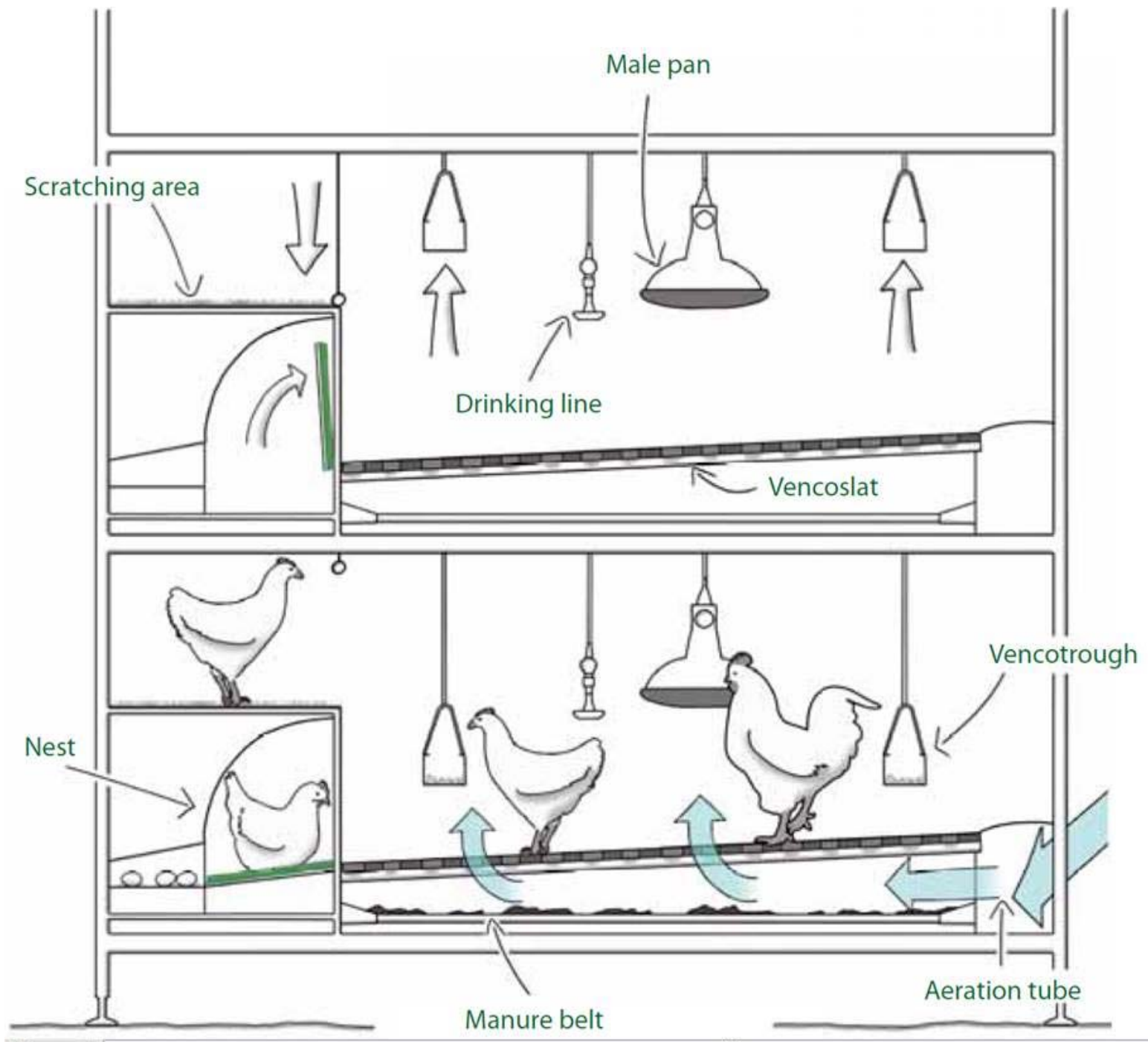
Utgödsling

Utgödsling med mattor 2 ggr per vecka

Gasutsug placeras i gödseltransportkorridor

Belysing

Hato lysrör med dagsljusspektrum alternativt LED belysning

Kurzbericht zur neutralen Kontrolle

Datum des Audits	11.11.2010
Von	11:00
Bis	13:15
Dauer des Audits	02:15
Prüfer	Hans-Dieter Gerhards
Art der Prüfung	Erstabnahme
Prüfinstitut	OVO Cert GmbH
Zertifizierungsstelle	OVO Cert GmbH
Auskunftsperson	Herr Jöerissen
Prüfsystematik	GGE
Name	Farm Wanhöden Haus 21
Straße	Am Seedeich 9-11
Ort	27472 Cuxhaven
Betriebsart	Legebetrieb (Käfig)
Legebetriebsnummer	unbekannt (Farm Wanhöden Haus 21)
Zertifizierung	Es wird keine Zertifizierung ausgesprochen. Bei einer Überschneidung der Gültigkeitsdauer wird das ausgestellte Zertifikat mit sofortiger Wirkung ungültig. Das ausgestellte Zertifikat ist umgehend zu vernichten.
Zertifizierungsdatum	03.12.2010
Das Dokument wurde elektronisch erstellt und hat ohne Unterschrift Gültigkeit.	
Verantwortlich	Jörn Mehrhof

Keine Mängel

Kommentare

Der erhöhte Einstreubereich auf dem Nest und die teilweise nicht eingehaltenen Mindestabstände zwischen den Reihen (Gänge Mindestabstand 90cm, Ist: 3 Gänge mit 1m und 2 Gänge mit 0,73m) wird im Schreiben von GGE vom 07.07.2010 akzeptiert. Limitierend ist die nutzbare Fläche = 71 Tiere/Einheit bei max. 2Kg/Tier. Auf Wunsch von H.Jöerissen wurde die Besatzdichte mit 800qcm/Tier, also max.2Kg/Tier, berechnet. Die Futtertröge wurden mit 12cm/Tier berechnet. Insgesamt befinden sich in einem Stall 176 Käfige, evtl. folgen noch weitere Ställe. Einstellung voraussichtlich Anfang Dezember 2010. Stalldaten am 23.11.10 eingegeben. Im Zuge der Katalogisierung wurden alle Daten erfasst. Käfiglänge 2,3m
Tiefe: 1,79m
anrechenbare Fläche: $4,117\text{m} : 800\text{qcm} = 51 \text{ Tiere/Einheit}$
Scharbereich auf dem Nest: $2,3\text{m} \times 0,71\text{m} = 1,633\text{qm} : 800 \text{ qcm} = \text{Tiere/Einheit}$
ges. Hennen: 71 Tiere/Einheit
Nestfläche (2 Nester/Sektion)
Tiefe: 0,355m
Länge: 1,13m
Nestfläche: $0,4\text{qm} \times 2 \text{ Nester} = 0,8\text{qm} : 90\text{qcm} = 88$
Hennen/Einheit
Sitzstangen: $11,5\text{m} : 0,15\text{m} = 76 \text{ Tiere/Einheit}$
Futter: $9,2\text{m} \text{ Kantenlänge} : 12\text{cm} = 76 \text{ Hennen/Einheit}$
Neigungswinkel Bodengitter: ca. 7°
Einstreu: soft cell (manuel)
Käfighöhe untere Etage: 81,8cm
Käfighöhe untere Etage über dem Nest: 61,8cm
Käfighöhe obere Etage: 80cm
Käfighöhe obere Etage über dem Nest: 50cm
Abstand Boden zur darüber liegenden Ebene: mind. 30cm
Nestmatte: Gummi
Lüftung: Ventilatoren
Fenster: keine
Beleuchtung: Hochfrequenz
Trocknungsanlage am Einstieg

vereinbarte Korrekturmaßnahmen**Punkteberechnung**

Kategorie	A	B	C	D	E
Anzahl	0	0	0	0	57
Punktezahl (Basis)	20	15	5	-5	-
Punktezahl multipliziert	0	0	0	0	-

Summe aller Punkte	0.0 / 0
Ergebnis	0.00%

ANSÖKAN **Förprovning av djurstall enligt** **djurskyddsförordningen (SFS 1988:539)**

Namn	Gimranäs AB
Adress	Hudene Norra 3 524 92 HERRLJUNGA
Telefonnummer (även riktnummer)	0513-22230
Fastighetsbeteckning	Lutebo 1:10
Socken	Södra Björke ?
Kommun	Herrljunga

Credossiebeteckning

Ansökan insänds i 1 ex till

Länsstyrelsen
Lantbruksenheten

Kopia av sid 1 till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Anvisningar för ifyllande av ansökningsblanketten

Granskningen av förprövningsunderlaget sker lättast med utgångspunkt från ritningar, broschyrer och funktionsbeskrivningar. Ansökningsblanketten är därför uppbyggd så att hänvisningar kan ske till denna typ av handlingar. Om byggnaden är av enklare slag kan flera funktioner framgå av samma handling. Sålunda kan t. ex. utgödslingssystem, ventilationssystemets utformning och typ av utfordring beskrivas på planritning och sektion. För byggnader som är mera tekniskt avancerade kan det vara lämpligt att beskriva olika funktioner på separata ritningar eller handlingar.

I många fall kan det vara nödvändigt att anlita farbrikanter, försäljare, rådgivare eller konsulter för att upprätta erforderliga handlingar.

Ansökningsblanketten besvaras i tillämpliga delar. Ritningar är alltid obligatoriska.

Djurproduktion som berörs av byggandet

LST:s anteckn

NUVARANDE DJURHÅLLNING	(t.ex. 25 mjölkkor, 400 slaktsvin) 0 på denna fastighet			
DJURHÅLLNING EFTER BYGGANDET	(t.ex. 35 mjölkkor, 600 slaktsvin) 24528 värphönsavelsdjur			
DJUR SOM BERÖRS AV BYGGANDET	Djurslag Värphönsavelsdjur	ras/vikt LSL/LB//1700g/2100g	antal 24528	
FÖRVÄNTAD PRODUKTIONSNIVÅ	(t.ex. kg mjölk/ko x år, tillväxt g/dag, antal smågrisar/sugga x år) ca 6 miljoner kläckägg per år			
ÖVRIGT	(t.ex. kalvningssäsong, ditid, omgångsgrisning)			
ATGÄRDEN AVSER	☒ Nybyggnad ☐ Tillbyggnad ☐ Ombyggnad			
TIDSPLAN	Byggnadsåtgärden beräknas vara klar September-2012			

Anvisningar

Uppgifter om ras eller vikt behövs för att bedöma t. ex. erforderliga utrymmen och ventilationsbehov.

Förväntad produktionsnivå är värdefull vid dimensionering av ventilationsflöden. Högavkastande kor behöver t. ex. större minimiventilationsflöden än lågavkastande. Under övrigt redovisas sådana uppgifter som har betydelse för stallens planlösning och behov av olika boxkategorier.

Ritningar m.m.

LST:s anteckn

PLANRITNING	Måttats och skalenlig (1:100), 3 ex	ritning nummer 1	
SEKTION	Måttats och skalenlig (1:50 eller 1:20), 3 ex	ritning nummer 2	
SITUATIONSPLAN	Skalenlig (1:1000 eller 1:400), 3 ex	ritning nummer 3	

Anvisningar

Bra ritningar är alltid ett krav.

På planritning och sektion krävs att inredningen är inritad och måttfatt. Situationsplan krävs endast vid ny- och tillbyggnad.

Antal djur per box eller motsvarande skall anges på planritningen.

Dörrar för in- och utlastning av djur vid omgångsproduktion skall framgå av ritningen liksom även dörrar för utrymning vid brand.

Byggnad, byggnadsdelar och brandskydd

BYGGNADEN	☒ Värmeisolerad ☐ Ej värmeisolerad ☐ annat				
	typ av värmeisolering	tjocklek, mm	U-värde		
VÄRMEISOLERING	Vägg	
	Tak	
	Golv	
	Grund	
	☐ Framgår av ritning ☐ Annan beskrivning		ritning nummer bilaga	
FÖNSTER	☐ 2-glas ☐ 3-glas ☐ annat				
BRANDSKYDD	☐ Djurstallet utgör en egen brandcell ☐ Uppdelning i brandceller enligt ritning ☒ Utrymningsvägar framgår av ritning ☐ Annan beskrivning			ritning nummer 1 bilaga

Anvisningar

U-värde benämndes tidigare K-värde. Enheten är densamma, $W/m^2 \times ^\circ C$.

Vid nybyggnad, tillbyggnad och genomgripande ombyggnad finns krav på att stallet skall konstrueras så att det finns godtagbara förutsättningar att rädda djuren vid brand. Som regel medför tillfredställande brandskydd kraftiga sänkningar av försäkringspremien.

Inredning

TYP AV INREDNING	☒ Framgår av ritning ☒ Broschyr eller fabrikatnamn ☒ Annan beskrivning	ritning nummer 1,2 bilaga 4 bilaga 3
------------------	--	---	-------------------------

Anvisningar

Om inredningen hemmatillverkas fordras en måttfatt beskrivning.

Golv, strö

LST:s anteckn

YTBEHANDLING AV LIGGYTOR I BÅS BOXAR M.M.					
STRÖ	Princip för ströning vid behov				
	Typ av strö				
DRÄNERADE GOLV	☒ Spaltgolv	djurslag höns	spaltbredd, mm 1720	stavbredd, mm 15	
	☐ Annan typ				

Anvisningar

Vid "princip för ströning" anges om det t. ex. är fråga om ströad liggbås, ströbädd som gödslas ut med vissa veckointervall, djupströbädd eller strö i liggbås.

Annan typ av dränerade golv än spaltgolv skall beskrivas.

Utfordring

TYP AV UTFORDRING	☐ Manuell	☒ Automatisk	☐ annat	
UTFORDRINGSSYSTEM	☒ Framgår av ritning	ritning nummer 2		
	☒ Broschyr eller fabrikatnamn	bilaga		
	Traditionell kedjeutfodring		bilaga	
	☐ Annan beskrivning			
DJUR PER UTFORDRINGS- ENHET	Djur per foderstation	antal		
	Djur per självutfodringsautomat			
	Annat Se bilaga 3			

Vattenförsörjning i stallet

TYP AV VATTNING	☐ Manuell	☒ Automatisk	☐ annat	
VATTENLEDNINGS- SYSTEM	☒ Placering av vattenkoppar och vattennipplar framgår av ritning	ritning nummer 2		
	☐ Rörsystemets utformning och rördimensioner framgår av ritning	bilaga		
	☐ Annan beskrivning			
VATTENSTÄLLEN	Koppar	Fabrikat	kapacitet, l/min	antal djur per vatten- ställe
	Nipplar	Impex	50ml/min	bilaga 3

Anvisningar

Vattentryck, hydroforkapacitet och pumpkapacitet är andra faktorer som är av största vikt för djurens vattenförsörjning.

Utgödsling

LST:s anteckn

TYP AV UTGÖDSLING OCH URINDRÄNERING	☒ Framgår av ritning	ritning nummer 1,2	
	☒ Annan beskrivning	bilaga 3	
GASLÅS OCH GAS- EVAKUERING I UT- GÖDSLINGS- OCH URINDRÄNERINGS- SYSTEM	☐ Framgår av ritning	ritning nummer	
	☒ Annan beskrivning	bilaga 3	

Anvisningar

Gaslås med eventuell gasevakuerings skall finnas

- dels där gödsel och urin transporteras ut ur stallet
- dels i utgödslings- och utdräneringssystem mellan stallavdelningar

Vid t.ex. djupströbbäddar är naturligtvis inte gaslås aktuellt.

Klimatanläggning

PLACERING AV TILL- OCH FRÅNLUFTSDON	☒ Framgår av ritning	ritning nummer 1,2	
	☒ Annan beskrivning	bilaga 5	
PLACERING AV UPP- VÄRMNINGSANORDN- ORDNINGAR	☐ Framgår av ritning	ritning nummer	
	☒ Annan beskrivning	bilaga 5	
KLIMATSYSTEMETS DIMENSIONERING, FUNKTION OCH REGLERING	☐ Enligt försäljarens/projektörens funktionsbeskrivning	bilaga	
	☒ Enligt särskild blankett "funktions- beskrivning av klimatanläggning" (D 13)	5	
	☐ Annan beskrivning		
NÖDVENTILATION	☐ Fönster, dörrar	☒ Manuella luckor	☒ Automatiskt
LARM	☐ Tuta	☒ Tele	☐ Finns ej
RESERVELVERK	☒ tillräckligt kW	☐ Finns ej	
BULLER	Bullernivån förväntas bli	☒ Under 65 dB (A)	☐ Över 65 dB (A)

Anvisningar

Minimi- och maximiföden måste framgå av insända handlingar.

Max 65 dB (A) gäller från 1994 i stallar som förprövas och från 1999 i befintliga stallar.

Belysning

LAMPTYP	Se bilaga 3	
BELYSNINGSEFFEKT	W/m ²	
TYP AV NATTBELYSNING	Ej aktuell	

Anvisning

Nattbelysning är ett krav i stallar för mjölkkor.

Hygienanordningar

ANORDNING FÖR	☐ Stöveltvätt	☒ Handtvätt	☐ Fotbad	
---------------	--------------------------------------	---	---------------------------------	--

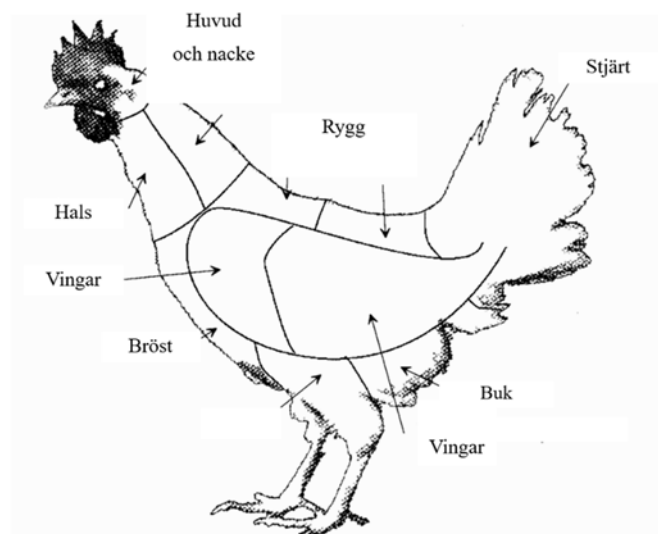
Sökandes namnunderskrift

Datum	Namnunderskrift
-------	-----------------

Bilaga 2. Bedömningsprotokoll av klinisk hälsa hos djuren

Bedömningspunkt	Poäng	Beskrivning
Hull	1	Normal
	2	Överhull
	3	Underhull
Bröstben	1	Normalt (<0.5 cm böjning)
	2	Måttlig böjning ≥ 0.5 cm till ≤ 1 cm
	3	Kraftig böjning >1 cm
Kam	1	Normal
	2	<3 hack
	3	≥ 3 hack
Fjäderdräkt, hals	1	Normal
	2	Sliten fjäderdräkt
	3	Fjäderlösa områden < 5 cm
	4	Fjäderlösa områden ≥ 5 cm
Fjäderdräkt, huvud och nacke	1	Normal
	2	Sliten fjäderdräkt
	3	Fjäderlösa områden < 5 cm
	4	Fjäderlösa områden ≥ 5 cm
Fjäderdräkt, rygg	1	Normal
	2	Sliten fjäderdräkt
	3	Fjäderlösa områden < 5 cm
	4	Fjäderlösa områden ≥ 5 cm
Fjäderdräkt, vingar	1	Normal
	2	Sliten fjäderdräkt
	3	Fjäderlösa områden < 5 cm
	4	Fjäderlösa områden ≥ 5 cm
Fjäderdräkt, stjärt	1	Normal
	2	Slitna fjädrar
	3	Måttligt skadade fjädrar
	4	Kraftigt skadade fjädrar
Fjäderdräkt, bröst	1	Normal
	2	Sliten fjäderdräkt
	3	Fjäderlösa områden < 5 cm
	4	Fjäderlösa områden ≥ 5 cm

Bedömningspunkt	Poäng	Beskrivning
Fjäderdräkt, buk	1	Normal
	2	Sliten fjäderdräkt
	3	Fjäderlösa områden < 5cm
	4	Fjäderlösa områden ≥ 5cm
Kloak	1	Normal
	2	Smutsig
	3	Hackskada
	4	Framfall
Hud på kroppen	1	Normal
	2	Rivskada
	3	Hackskada
	4	Annan skada
Fötter	1	Normal
	2	Hudförtjockning
	3	Bumble foot (inflammerad trampdyna)
Vikt (g)	i gram	
Tupp 0/1	0	Höna
	1	Tupp
Övriga kommentarer 1	Fritt fält för annan bedömning	
Övriga kommentarer 2	Fritt fält för annan bedömning	

Figur 1. Indelning av kroppsdelar för bedömning av fjäderdräkt (Efter Bilčík & Keeling 1999).

Bilaga 3. Hälsoläge hos tupparna

Tabell 1. Klinisk undersökning av hull, bröstben och kam hos tuppar i Veranda Breeder-system

	Hus	Omgång	Ålder (vecka)	N	Kategorier		
Hull	1	1	37	6	Normal	Överhull	Underhull
			55	5	4	1	1
			71	5	5	0	0
		2	38	5	3	2	0
			55	5			
			74	5			
	2	1	35	6	5	0	1
			55	6	6	0	0
			74	4	4	0	0
Bröstben	1	1	37	6	Normalt	Måttl. böjning	Kraft. böjning
			55	5		4	0
			71	5		4	0
		2	38	5	2	3	0
			55	5	4	1	0
			74	5	4	1	0
	2	1	35	6	6	0	0
			55	6	4	2	0
			74	4	4	0	0
Kam	1	1	37	6	Normal	<3 hack	≥ 3 hack
			55	5		0	0
			71	5		1	2
		2	38	5	3	1	0
			55	5		2	0
			74	5		2	0
	2	1	35	6	4	1	0
			55	6		2	0
			74	4		0	0

Tabell 2. Klinisk undersökning av befjädring hos tuppar i Veranda Breeder-system

Kroppsdel	Hus	Omgång	Ålder (vecka)	N	Kategorier			
Hals					Normal	Sliten	Fjäderlösa områden <5cm	Fjäderlösa områden ≥ 5cm
Hals	1	1	37	6	6	0	0	0
			55	5	4	0	0	1
			71	5	4	0	0	1
		2	38	5	4	1	0	0
			55	5	3	0	1	1
			74	5	4	0	0	1
	2	1	35	6	5	1	0	0
			55	6	4	1	1	0
			74	4	3	1	0	0
Huvud och nacke	1	1	37	6	5	1	0	0
			55	5	3	0	1	1
			71	5	5	0	0	0
		2	38	5	4	1	0	0
			55	5	3	0	0	2
			74	5	5	0	0	0
	2	1	35	6	5	0	0	1
			55	6	5	1	0	0
			74	4	4	0	0	0
Rygg	1	1	37	6	5	1	0	0
			55	5	3	0	1	1
			71	5	5	0	0	0
		2	38	5	5	0	0	0
			55	5	5	0	0	0
			74	5	3	1	0	1
	2	1	35	6	5	0	0	1
			55	6	4	1	0	1
			74	4	3	1	0	0

Tabell 3. Klinisk undersökning av befjädring hos tuppar i Veranda Breeder-system

Kroppsdel	Hus	Omgång	Ålder (vecka)	N	Kategorier			
Vingar					Normal	Sliten	Fjäderlösa områden <5cm	Fjäderlösa områden ≥ 5cm
	1	1	37	6	4	2	0	0
			55	5	1	3	1	0
			71	5	2	0	1	2
		2	38	5	0	4	1	0
			55	5	0	0	4	1
			74	5	0	3	2	0
	2	1	35	6	2	3	0	1
			55	6	0	5	1	0
			74	4	0	3	0	1
Stjärt	1	1	37	6	0	4		
			55	5	1	2	2	0
			71	5	0	1	3	0
		2	38	5	0	1	2	2
			55	5	0	1	4	0
			74	5	0	2	0	4
	2	1	35	6	0	2	3	1
			55	6	0	2	4	0
			74	4	0	1	1	2
Bröst	1	1	37	6	5	0		
			55	5	3	2	0	1
			71	5	4	0	0	1
		2	38	5	3	0	0	2
			55	5	4	0	0	1
			74	5	3	0	0	2
	2	1	35	6	4	2	0	0
			55	6	2	1	1	2
			74	4	2	1	0	1
Buk	1	1	37	6	5	0		
			55	5	4	0	0	1
			71	5	4	0	0	1
		2	38	5	5	0	0	0
			55	5	5	0	0	0
			74	5	5	0	0	0
	2	1	35	6	6	0	0	0
			55	6	5	1	0	0
			74	4	3	1	0	0

Tabell 4. Klinisk undersökning av kloak, hud på kropp resp. bröstben, fötter hos tuppar i Veranda Breeder-system

Kroppsdel	Hus	Omgång	Ålder (vecka)	N	Kategorier			
Kloak	1	1	37	6	Normal	Smutsig	Hackskada	Framfall
			55	5	6	0	0	0
			71	5	4	0	1	0
		2	38	5	4	0	0	1
			55	5	5	0	0	0
			74	5	5	0	0	0
	2	1	35	6	6	0	0	0
			55	6	6	0	0	0
			74	4	4	0	0	0
Hud på kroppen	1	1	37	6	Normal	Sliten		
			55	5	6	0		
			71	5	5	0		
		2	38	5	5	0		
			55	5	5	0		
			74	5	5	0		
	2	1	35	6	6	0		
			55	6	6	0		
			74	4	4	0		
Fötter	1	1	37	6	Normal	Hudförtj.	Bumble foot	
			55	5	4	2	0	
			71	5	5	0	0	
		2	38	5	4	1	0	
			55	5	5	0	0	
			74	5	4	1	0	
	2	1	35	6	5	1	0	
			55	6	6	0	0	
			74	4	3	1	0	
Brösthud	1	1	37	6	Normal	Bursit		
			55	5	6	0		
			71	5	5	0		
		2	38	5	5	0		
			55	5	5	0		
			74	5	5	0		
	2	1	35	6	6	0		
			55	6	6	0		
			74	4	4	0		

Tabell 5. Klinisk undersökning av hygien och tår/klor hos tuppar i Veranda Breeder-system

Kroppsdel	Hus	Omgång	Ålder (vecka)	N	Kategorier	
Hygien fjäderdräkt	1	1	37	6	Normal	Smutsig
			55	5	6	0
			71	5	5	0
		2	38	5	5	0
			55	5	5	0
			74	5	5	0
	2	1	35	6	6	0
			55	6	6	0
			74	4	4	0
Tår/Klor	1	1	37	6	Normal	Bruten klo/tå
			55	5	6	0
			71	5	4	1
		2	38	5	5	0
			55	5	5	0
			74	5	5	0
	2	1	35	6	6	0
			55	6	5	1
			74	4	4	0

Analysrapport

SLU
Box 234
532 23 Skara

Stefan Gunnarsson

Journalnr	OS000080-16	Sida 1 (1)
Kundnr	8400554-2082482	
Provtyp	Obduktion självrisk	
Provet ankom		2016-04-06
Analysrapport klar		2016-04-12
Provets märkning	Obduktion 5 tamhöns, Gimranäs Lutebo, er ref: Stefan Gunnarsson	

Analysresultat

[Signature]
Kerstin Ortman
Laboratieveterinär

Ort (Anger var analysen är utförd)

www.eurofins.se

- J** Utfört av Eurofins Steins Laboratorium Jönköping
- KFA** Utfört av Eurofins Food & Feed/Agro Kristianstad
- LFA** Utfört av Eurofins Food & Feed Testing Sweden AB Lidköping
- LE** Utfört av Eurofins Environment Testing Sweden AB Lidköping
- S** Utfört av Eurofins Environment Testing Sweden AB Stockholm
- U** Utfört av Eurofins Pegasuslab AB Uppsala
- SK** Utfört av Eurofins Agro Testing Sweden AB Skara

www.eurofins.de

- FB** Utfört av Eurofins GeneScan Freiburg, Tyskland
- HG** Utfört av Eurofins GfA Hamburg, Tyskland
- HB** Utfört av Eurofins WEJ Hamburg, Tyskland
- HA** Utfört av Eurofins Dr Specht Hamburg, Tyskland

www.eurofins.dk

- VA** Utfört av Eurofins Vallensbaek, Danmark
- VE** Utfört av Eurofins Vejen, Danmark
- GA** Utfört av Eurofins Galteng, Danmark

www.eurofins.fi

- R** Utfört av Eurofins Raisio, Finland
- T** Utfört av Eurofins Tampere, Finland

www.eurofins.no

- O** Utfört av Eurofins Moss, Norge

www.eurofins.it

- CC** Utfört av Eurofins Chemical Control, Italien

www.eurofins.fr

- PC** Utfört av Eurofins Pharma Control, Frankrike

Mätosäkerhet

Mätosäkerheten om inget annat anges, redovisas som utvidgad mätosäkerhet med täckningsfaktor 2 vilket ger en ungefärlig konfidens nivå på 95%. För flera av analyserna varierar mätosäkerheten inom mätområdet och anges med det värde som är relevant för det aktuella resultatet. Ytterligare upplysningar kan erhållas från laboratoriet.

Övriga förklaringar

- *** Ej av SWEDAC ackrediterad analys
- B** Resultat beräknat utifrån kunduppgift

Denna rapport får endast återges i sin helhet, om inte utfärdande laboratorium i förväg skriftligen godkänt annat.

Obduktionsrapport

Obd.nr: O110-16

Djurägare: Gimranäs AB (Lutebo)
Adress: Hudene Norra 3, 524 92 Herrljunga
Bes.nr:

Telefon:
Län: O

Djurslag: tamhöns, 5 st **Ras:**
Ålder/vikt: 70 veckor **Färg/tecken/ID-nr:**

Kön: 2 tuppar, 3 honor

Död/avlivad: 2016-04-06

Obducerad: 2016-04-06

KF: lindrigt-måttligt

Rem. vet: Stefan Gunnarsson, SLU Skara

SJUKDOMSHISTORIA

Självdöda djur från Gimranäs, gården Lutebo. Test av nytt system. Fem självdöda djur.

OBDUKTIONSUTLÅTANDE

Djur 1 (höna): hade ett hull under normalt. Fågeln var befjädrad endast på vingarna och stjärten. Sår sågs på ryggen. En "böld" med en diameter av cirka fyra centimeter innehållande fibrin och blod sågs vid bröstbenspetsen. Tarmen var dilaterad med ett blodigt innehåll och var fastkletad mot bukhinnan i detta område. Hönan var ej i produktion.

Djur 2 (höna) var något mer befjädrad än höna ett, var dock kal på halsen och ryggen. En måttlig mängd klar vätska sågs i bukhålan. Ett ägg med ett sladdrigt läderaktigt skal påvisades i kloaken. En ökad kärlteckning sågs i äggledaren.

Djur 3 (höna) var sämre befjädrad än höna ett. Rikligt med sår sågs i huden på ryggen. Rikligt med tjocka stråk av fibrin sågs i bukhålan. Hönan var ej i produktion.

Djur 4 (tupp) hade en kuperad kam. Djuret var bra befjädrat. Tarmarna hade ett ovanligt sparsamt innehåll. Avlivad.

Djur 5 (tupp) hade en kuperad kam. Hullet var under normalt. Bra befjädrad. Inga för blotta ögat påtagliga sjukliga förändringar kunde påvisas.

Pris

Djurägaravgift 1180:- debiteras SLU

Kerstin Ortman
Laboratorieveterinär

Med stöd av artikel 5.3 i, jämte avsnitt II, kapitel V i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 har officiell veterinär fattat följande beslut.

Beslutet avser:	
<i>Livsmedelsföretagare</i> Håkantorp Slakteri AB	<i>Organisationsnr</i> 556879-7517
<i>Slakteri</i> Håkantorp Slakteri AB	<i>Godkännandenr</i> 342
Beslutet omfattar följande djur:	
<i>Djurslag</i> Höns	<i>Slaktdatum eller Slaktperiod</i> 2015-11-13
<i>Leverantör/Hus, avdelning eller motsvarande</i> Gimranäs AB	

Beslut	
Vid besiktning före/efter slakt har slaktkroppar förklarats otjänliga som livsmedel enligt följande:	
<i>Hel slaktkropp (TO):</i>	<i>Del av slaktkropp (LO)</i>
Antal: 2 582	Antal: 0
Andel: 11,9 %	Andel: 0,0 %
Beslutsmotivering	
Sjukliga förändringar/avvikelser har påvisats enligt bifogad fyndregistrering. I enlighet avsnitt II, kapitel V i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 ska kött med sådana förändringar/avvikelser förklaras otjänligt som livsmedel.	
Bilagor: Fyndregistrering	

Officiell veterinär: Radu Bochis

Hur beslutet kan överklagas
Beslutet kan överklagas skriftligen. Överklagandet ska ställas till Förvaltningsrätten i Uppsala och inlämnas till Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala, inom tre veckor från den dag då beslutet delgavs. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som begärs. Det bör även anges varför beslutet överklagas.

Bilaga Fyndregistrering

Diarienumr
11862/2015-S

Livsmedelsföretagare Håkantorp Slakteri AB		Organisationsnr 556879-7517	
Slakteri Håkantorp Slakteri AB		Godkännandenr 342	
Leverantör/avdelning Gimranäs AB	Djurslag Höns	Slaktdatum eller Slaktperiod 2015-11-13	Totalt antal tillförda: 21 678

Förändring/avvikelse	Beslut*	Antal	Andel (%)	Kommentar
13 Äggledar- eller bukhinneinflammation	TO	361	1,67	
16 Bukvattusot	TO	3	0,01	
17 Krävmagdilataion	TO	17	0,08	
22 Övriga tumörer	TO	34	0,16	
32 Äldre skador eller frakturer	TO	9	0,04	
41 Avmagring	TO	6	0,03	
51 Hud- och underhudsinflammation	TO	161	0,74	
52 Bröstbensbursit	TO	1 455	6,71	
71 Självdöd	TO	23	0,11	
82 Blödningar färskt frakturer	TO	9	0,04	
84 Annan slaktskada	TO	504	2,32	

* **Beslut:** **TO** = otjänligförklarande av hel slaktkropp, **LO** = otjänligförklarande av del av slaktkropp

Med stöd av artikel 5.3 i, jämte avsnitt II, kapitel V i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 har officiell veterinär fattat följande beslut.

Beslutet avser:	
<i>Livsmedelsföretagare</i>	<i>Organisationsnr</i>
Håkantorp Slakteri AB	556879-7517
<i>Slakteri</i>	<i>Godkännandenr</i>
Håkantorp Slakteri AB	342
Beslutet omfattar följande djur:	
<i>Djurslag</i>	<i>Slaktdatum eller Slaktperiod</i>
Höns	2017-02-24
<i>Leverantör/Hus, avdelning eller motsvarande</i>	
Gimranäs AB	

Beslut	
Vid besiktning före/efter slakt har slaktkroppar förklarats otjänliga som livsmedel enligt följande:	
<i>Hel slaktkropp (TO):</i>	<i>Del av slaktkropp (LO)</i>
Antal: 2 333	Antal: 0
Andel: 12,0 %	Andel: 0,0 %
<i>Beslutsmotivering</i>	
Sjukliga förändringar/avvikelser har påvisats enligt bifogad fyndregistrering. I enlighet avsnitt II, kapitel V i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 ska kött med sådana förändringar/avvikelser förklaras otjänligt som livsmedel.	
Bilagor: Fyndregistrering	

Officiell veterinär: Jorge Pena

Hur beslutet kan överklagas
Beslutet kan överklagas skriftligen. Överklagandet ska ställas till Förvaltningsrätten i Uppsala och inlämnas till Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala, inom tre veckor från den dag då beslutet delgavs. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som begärs. Det bör även anges varför beslutet överklagas.

Bilaga Fyndregistrering

Diariennr

2482/2017-S

Livsmedelsföretagare		Organisationsnr	
Håkantorp Slakteri AB		556879-7517	
Slakteri		Godkännandenr	
Håkantorp Slakteri AB		342	
Leverantör/avdelning	Djurslag	Slaktdatum eller Slaktperiod	Totalt antal tillförda:
Gimranäs AB	Höns	2017-02-24	19 449

Förändring/avvikelse	Beslut*	Antal	Andel (%)	Kommentar
13 Äggledar- eller bukhinneinflammation	TO	169	0,87	
16 Bukvattusot	TO	4	0,02	
17 Kräv-magdilatation	TO	32	0,16	
21 Leukos eller Marek´s sjukdom	TO	34	0,17	
32 Äldre skador eller frakturer	TO	5	0,03	
41 Avmagring	TO	31	0,16	
51 Hud- och underhudsinflammation	TO	51	0,26	
52 Bröstbensbursit	TO	1 607	8,26	
61 Onormal lukt eller färg	TO	36	0,19	
71 Självdöd	TO	53	0,27	
82 Blödningar färska frakturer	TO	9	0,05	
84 Annan slaktskada	TO	302	1,55	

* **Beslut:** TO = otjänligförklarande av hel slaktkropp, LO = otjänligförklarande av del av slaktkropp

Håkantorp Slakteri AB

JOURNAL ÖVER REGISTRERING AV SJUKLIGA FÖRÄNDRINGAR; FJÄDERFÄ

(Pataloginiai pokyčiai registruojami žemėlapis, Nėra mėsos paukštai)

Djurslag (Gyvulių rasė) **lön**

1 FÖRÄNDRINGAR I BUK OCH BROSTHÅLA (PILVO IR KRŪTINĖS SRIČIŲ PAKITIMAI)

KODAS	SJUKLIGA FÖRÄNDRINGAR (PATALOGINIAI POKYČIAI)	Antal (Viso)	Kommentarer (Kommentarar)	Vecka (Savaitė)
11	Leyerskada (Kepenų uždegimas)			8
12	Tarminflamation (Žemyno uždegimas)			Datumi (Data)
13	Aggledar- eller bukhiinneinflammation (Pilvaplėvės arba kiaušiatakio uždegimas)	169		2017-02-24
14	Lung-, hjänsäcks- eller luftsäcksinflammation (Plaučių, Perikardo ir Krūtinplėvės uždegimas)			Leverantör
15	Njurinflammation (Nėrštų uždegimas)	4		Šio pavadinimas
16	Bukvattusol (Pilvo vandens)	32		
17	Krav-mag dilation (Gūžos/Skrandžio uždegimas)			
18	Gulesäcksinflammation (Bambos uždegimas)	5		
19	Förroering Kräva (Užterštas gūžos turinys)			
Summa (viso)				

2 TUMÖRER (VĖŽINĖS LIGOS)

21	Leukos eller Marek's sjukdom (Leukoze, Mareko liga)	34		
22	Övriga tumörer (Kitos vėžinės ligos)			
23				
Summa (viso)				

3 BENFEL (KAULŲ PAKITIMAI)

31	Led-senskideinflammation (Sąnarių uždegimas, artritais)	5		
32	Äldre skador eller frakturer (Kaulų lūžiai)			
33	Övriga benfel (Kitos kaulų ligos)			
34				
Summa (viso)				

4 DÄLIG KONDITION (BLOGOS LAIKYMO SĄLYGOS)

41	Avinagring (Išliesėjimas)	31		
42	Muskeatrofi (Raumenų atrofija)			
43				
Summa (viso)				

5 HUDLIDANDE (ODOS LIGOS)

51	Hud- och underhudsinflammation (Odos uždegimas)	51		
52	Bröstbensbursit (Pilinčias poūžio audinio uždegimas, Bursitas)	1607		
53				
Summa (viso)				

6 ÖVRIGT (Kiti)

61	Onormal lukt eller färg (Nėnormalus kvapas ir spalva)	36		
62	Avlivad, inte uppsläktad (Negyvi, neskerdžiami paukščiai)			
63				
Summa (viso)				

7 SJÄLVVÄDDA (KRITIS PAUKŠČIAI)

71	Självdöda (Kritiš paukščiai)	53		
72				
Summa (viso)		53		

8 SLAKTSKADOR (SKERDIMO METU SUŽALOTI PAUKŠČIAI)

81	Generell hudrodnad (Bendrasis odos raudonis)	9		
82	Blodningar, farska frakturer (Svėjos kraujosrėvos ir lūžiai)			
83	Avsaknad av inre organ (Skėdenos vidėus organų nebuvimas)			
84	Fėrtroering (Užterštas žemėlapis)	257		
85	Skėtskada (Sužalėjęs skėrdimo metu)	302		
Summa (viso)				

Foretagsansvarigas
journalföring!

Resiktningsassistentens
signatur
(Resiktningsasistėnto parašas)

(Signature)

19449

Antal (Viso)

Styck (Viso)

Percent (%)

Antal (Viso)

Information från djurskyddskontroll

Dnr: 2491/2017-S

Djurskyddskontroll har utförts 2017-02-24 vid 342 Håkantorp Slakteri AB. Med stöd av förordning (EG) nr 854/2004, bilaga I, avsnitt II, kapitel I, punkt 2b samt kapitel IV, punkt 3 informerar undertecknad om följande:

Informationen ställs till Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Informationen avser:

Leverantör: Gimranäs AB

Djurslag

Höns

Antal djur

19449

Djuridentitet

SE 226876

Leverantör

Gimranäs AB

Beskrivning Se sida 2.

Bilagor: Företagsanställdas journal, Livsmedelsverkets beslut om kött

Officiell Veterinär: Jorge Pena

Telefonnr: 018-175500

Övriga upplysningar

Till **registrator@slv.se** önskar Livsmedelsverket få information om länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet. Ange i informationen Livsmedelsverkets dnr 2491/2017-S.

För kännedom

Informationen har skickats för kännedom till: Leverantör

*

Vid besiktning efter slakt den 24 januari 2017 noterade undertecknad officiell veterinär ett stort antal hönsslaktkroppar med så kallat bröstbensbursit. Förändringen på bröstet var i olika stadier, akuta och kroniska, och i olika grad, ytliga och djupa. De flesta av slaktkropparna visade dock öppna sår på bröstet med avgränsade varbildningar, hudbölder. Journalen över registrerade sjukliga förändringar bekräftar att över 8% av de tillförda djuren (1658 slaktkroppar av 19449) blev otjänligförklarade på grund av bröstbensbursit och hud- och underhudsinflammation.

Jag bedömer att förändringar uppstod under produktionstiden på gården.

Följebrev till "Information från djurskyddskontroll"

Till primärproducenter (djurägare/transportör) angående "Information från djurskyddskontroll"

I samband med besiktning vid slakt av levererade djur har iakttagelser gjorts som skulle kunna tyda på brister i djurskyddshänsyn - se "Information från djurskyddskontroll" som skickats till länsstyrelsen och som du som primärproducent här får för kännedom. Livsmedelsverket har en skyldighet att meddela behörig myndighet om iakttagelser av nämnt slag. Länsstyrelsen är den behöriga myndighet som ansvarar för kontroll av att primärproducenter följer djurskyddslagstiftningen och ärendet har därför överlämnats till länsstyrelsen för vidare handläggning.

Kontakta aktuell länsstyrelse om du har frågor gällande ärendet.

Jorge Pena
Officiell Veterinär

Med stöd av artikel 5.3 i, jämte avsnitt II, kapitel V i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 har officiell veterinär fattat följande beslut.

Beslutet avser:	
<i>Livsmedelsföretagare</i>	<i>Organisationsnr</i>
Håkantorp Slakteri AB	556879-7517
<i>Slakteri</i>	<i>Godkännandenr</i>
Håkantorp Slakteri AB	342
Beslutet omfattar följande djur:	
<i>Djurslag</i>	<i>Slaktdatum eller Slaktperiod</i>
Höns	2017-06-28
<i>Leverantör/Hus, avdelning eller motsvarande</i>	
Gimranäs AB	

Beslut	
Vid besiktning före/efter slakt har slaktkroppar förklarats otjänliga som livsmedel enligt följande:	
<i>Hel slaktkropp (TO):</i>	<i>Del av slaktkropp (LO)</i>
Antal: 1 234	Antal: 0
Andel: 10,0 %	Andel: 0,0 %
Beslutsmotivering	
Sjukliga förändringar/avvikelser har påvisats enligt bifogad fyndregistrering. I enlighet avsnitt II, kapitel V i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 ska kött med sådana förändringar/avvikelser förklaras otjänligt som livsmedel.	
Bilagor: Fyndregistrering	

Officiell veterinär: Jorge Pena

Hur beslutet kan överklagas

Beslutet kan överklagas skriftligen. Överklagandet ska ställas till Förvaltningsrätten i Uppsala och inlämnas till Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala, inom tre veckor från den dag då beslutet delgavs. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som begärs. Det bör även anges varför beslutet överklagas.

Bilaga Fyndregistrering

Diariennr
6477/2017-S

Livsmedelsföretagare Håkantorps Slakteri AB		Organisationsnr 556879-7517	
Slakteri Håkantorps Slakteri AB		Godkännandenr 342	
Leverantör/avdelning Gimranäs AB	Djurslag Höns	Slaktdatum eller Slaktperiod 2017-06-28	Totalt antal tillförda: 12 396

Förändring/avvikelse	Beslut*	Antal	Andel (%)	Kommentar
13 Äggedar- eller bukhinneinflammation	TO	160	1,29	
16 Bukvattusot	TO	1	0,01	
17 Krävmagdilatation	TO	9	0,07	
22 Övriga tumörer	TO	12	0,10	
31 Led-senskideinflammation	TO	1	0,01	
41 Avmagring	TO	12	0,10	
51 Hud- och underhudsinflammation	TO	83	0,67	
52 Bröstbensbursit	TO	631	5,09	
61 Onormal lukt eller färg	TO	5	0,04	
71 Självdöd	TO	11	0,09	
82 Blödningar färskas frakturer	TO	30	0,24	
84 Annan slaktskada	TO	279	2,25	

* **Beslut:** TO = otjänligförklarande av hel slaktkropp, LO = otjänligförklarande av del av slaktkropp

Fyndregistrering fjäderfä

Diariennr
6700/2017-S

Slakteri Håkanorp Slakteri AB			Godkännandenr: 342
Leverantör/avdelning Gimranäs AB	Djurslag Höns	Slaktdatum eller Slaktperiod 2017-07-03	Totalt antal tillförda: 6 893

Förändring/avvikelse	Beslut*	Antal	Andel (%)	Kommentar
13 Äggledar- eller bukhinneinflammation	TO	92	1,33	
16 Bukvattusot	TO	1	0,01	
17 Kräv-magdilatation	TO	4	0,06	
22 Övriga tumörer	TO	14	0,2	
41 Avmagring	TO	8	0,12	
51 Hud- och underhudsinflammation	TO	18	0,26	
52 Bröstbensbursit	TO	502	7,28	
61 Onormal lukt eller färg	TO	1	0,01	
71 Självdöd	TO	50	0,73	
82 Blödningar färskas frakturer	TO	10	0,15	
84 Annan slaktskada	TO	312	4,53	

* **Beslut:** TO = otjänligförklarande av hel slaktkropp, LO = otjänligförklarande av del av slaktkropp

Information från djurskyddskontroll

Dnr: 6701/2017-S

Djurskyddskontroll har utförts 2017-07-03 vid 342 Håkantorp Slakteri AB. Med stöd av förordning (EG) nr 854/2004, bilaga I, avsnitt II, kapitel I, punkt 2b samt kapitel IV, punkt 3 informerar undertecknad om följande:

Informationen ställs till Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Informationen avser:

Leverantör: Gimranäs AB

Djurslag

Höns

Antal djur

502

Djuridentitet

Lutebo, hus 1

Leverantör

Gimranäs AB

Beskrivning Se sida 2.

Bilagor: Bröstbursit, Bröstbursit, fyndregistrering_28juni, fyndregistrering_3juli

Officiell veterinär: Lena Jonsson

Telefonnr: 018175500

Övriga upplysningar

Till **registrator@slv.se** önskar Livsmedelsverket få information om länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet. Ange i informationen Livsmedelsverkets dnr 6701/2017-S.

För kännedom

*

Beskrivning

Dnr: 6701/2017-S

Livsmedelsverket har vid flera tillfällen konstaterat högt förekomst av bröstbursit hos höns från Gimranäs vid kontroll efter slakt. Dessa djur blev otjänligförklarade. Livsmedelsverket har vid tidigare tillfälle, Dnr: 2491/2017-S, informerat Länsstyrelsen i Västra Götalands län om fyndet.

Den 3 juli 2017: 502 (7,28 %) av totalt 6893 höns blev otjänligförklarade. Dessa djur kom från Gimranäs, Lutebo, hus 1.

Den 28 juni 2017: 631(5,09 %) av totalt 12 396 blev otjänligförklarade. Dessa djur kom också från Gimranäs, Lutebo, hus 1.

Bilder och fyndregistrering bifogas.

Följebrev till "Information från djurskyddskontroll"

Till primärproducenter (djurägare/transportör) angående "Information från djurskyddskontroll"

I samband med besiktning vid slakt av levererade djur har iakttagelser gjorts som skulle kunna tyda på brister i djurskyddshänsyn - se "Information från djurskyddskontroll" som skickats till länsstyrelsen och som du som primärproducent här får för kännedom. Livsmedelsverket har en skyldighet att meddela behörig myndighet om iakttagelser av nämnt slag. Länsstyrelsen är den behöriga myndighet som ansvarar för kontroll av att primärproducenter följer djurskyddslagstiftningen och ärendet har därför överlämnats till länsstyrelsen för vidare handläggning.

Kontakta aktuell länsstyrelse om du har frågor gällande ärendet.

Lena Jonsson
Officiell veterinär

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Katarina von Hofsten
Djurskyddskontrollant
010-2245647

KONTROLLRAPPORT
2015-07-13

Diarienummer
282-37099-2014

Sida
1(7)

Gimranäs AB
Hudene Norra 3
524 92 HERRLJUNGA

Rapport efter kontroll enligt djurskyddslagen

Redogörelse för ärendet

Länsstyrelsen genomförde den 23 juni 2015 en kontroll av djurhållningen i Herrljunga kommun på fastigheten Lutebo 1:12.

Kontrollen utfördes som en inspektion. Kontrollen var föranmäld och utfördes med anledning av inkommen anmälan på djurhållningen. Anmälan avsåg att besiktningsveterinär på Håkantorp Slakteri AB noterat ett anmärkningsvärt antal otjänligförklarade slaktkroppar med bröstbursit. Veterinären befarade att det var en följd av problem med inredningen i stallet.

Närvarande var personal från Gimranäs AB, personal från SLU samt Katarina von Hofsten, Länsstyrelsen. Kontrollen har utförts som ett led i Länsstyrelsens roll som kontrollmyndighet enligt 24 § djurskyddslagen (1988:534).

Systemet i stallet består av tre våningar med burar på ca 6 kvm med maximalt 66 hönor och 7 tuppar i varje bur. I hela stallet finns plats för ca 24 000 fåglar. Vid tidpunkten för kontrollen var fåglarna drygt 55 v gamla. Vid tidigare kontroll på Lutebo 1:11 i april 2013 noterades svårigheterna att ha en godtagbar tillsyn av djuren då det krävs en "byggställning" på hjul för att överhuvudtaget se in i den översta raden.

Vid kontrollen var två personal från SLU (Husdjurens miljö och hälsa, HMH) på plats för en av de kontroller som ingår i den "ny teknikprövning" som pågår. Medan SLU och en personal från Gimranäs höll på med försöken gick undertecknad runt och tittade in i flertalet av burarna på våning 1 o 2. I en bur noterades en död djurkropp där det mest bara fanns skelett, lite fjädrar och väldigt lite övrig vävnad kvar. Kroppen låg alldeles i framkant på buren på första våningen. Den gick inte att missa. Med tanke på kroppens skick hade den sannolikt varit död i mer än 24 timmar. I en annan bur på andra våningen noterades några fåglar med färskt blod på fjäderdräkten och utan synliga sårskador. Efter ca 1 minut noterades i samma bur en höna med tämligen kraftiga hackskador runt kloaken. I en annan bur noterades en höna med blodig tå/klo. Blodet hade smetats ut på ca 15 cm av sittpinnen. Flera fåglar noterades med tämligen långa klor. Länsstyrelsen kunde inte identifiera några klonötare i burarna. Sittpinnarna är släta och då foderrännorna är placerade inne i burarna sitter den inte där den brukar normalt sett i traditionella burar.

Vid kontrollen den 23 juni 2015 noterades att i den ena av de två yttre raderna fanns en vattenpost där en vattenledning kommer upp ur golvet. Ledningens placering utgör ett hinder för den hjulförsedda ställningen att passera fritt. Den

hjulförsedda ställningen, eller motsvarande lösning är en förutsättning för att bedriva tillsyn av den tredje våningens burrader. Personalen har uppgett att ställningen används dagligen i samband med tillsyn. Det uppdagades att antingen fick man köra tillbaka ställningen utmed den rad som precis kontrollerats, runda voljäreterna, ta sig ner för hela gången innanför och börja om igen i den yttre raden från andra hållet, alternativt delvis demontera ställningen för att komma runt vattenledningen, montera ihop den igen och fortsätta tillsynen.

Om det finns en likadan vattenledning utmed den andra ytterväggen kontrollerades inte. Finns detta hinder på båda långsidorna är det verkligen frågan om personalen varje dag gör sig omaket att demontera –flytta –montera vagnen eller kör runt. Då de två stallarna har liknande utformning kan detta problem även finnas på Lutebo 1:11 vilket inte noterades vid kontrollen 2013.

Vidare noterades fåglar med olika stora bölder framför benen men under krävan. Bölderna syns naturligtvis mycket tydligare på de aktuella hönorna då flertalet av dem var glest bekläddade.

Länsstyrelsen ifrågasätter om tillsyn 1 ggr/dag verkligen sker, och i så fall om den är tillräcklig för så många djur i ett system som till viss del är svåröverskådligt. I stallet finns många voljärer och frågan är om personalen stannar vid varje voljär tillräckligt länge för att hinna se eventuella avvikelser. Då burarna är tämligen djupa gäller det att ta den tid som krävs för att kunna upptäcka om någon fågel ligger och trycker i bakkant.

Brister och motivering

Följande brister uppmärksammades:

Listnamn: Värphöns fler än 350

Kontrollpunkt: VhönsS 3

Kontroll av: Personalstyrkan är tillräcklig och den har lämpliga färdigheter och kunskaper samt yrkesskicklighet.

Laghänvisning: DL 3-4 §, L100 1kap. 5 §

Kommentar: Nej. Länsstyrelsen gör bedömningen att tillsyn 1 gång/dag inte är tillräckligt. Tillsyn sker efter personalens lunch då hela förmiddagen går åt till äggpackningen. Det kan inte anses att personalstyrkan är tillräcklig om inte en bättre tillsyn av alla djur kan ske.

Kontrollpunkt: VhönsS 8

Kontroll av: Sjuka/skadade djur ges nödvändig vård och vid behov extra tillsyn. Djur som behöver särskild vård kan tas omhand i särskilt utrymme.

Laghänvisning: DL 9 §, L 100 1kap. 14 §

Kommentar: Nej. Vid kontrollen finns skadade djur och tillsyn sker endast en gång per dag. Döda djur noteras också.

Kontrollpunkt: VhönsS 14

Kontroll av: Burar: Antalet våningar med burar är högst 3 och antal höns per inredd bur är högst 16.

Laghänvisning: L100 6kap. 18 §

Kommentar: Nej. Systemet ingår i ny teknikprovning med Stefan Gunnarsson, SLU som projektledare. Burarna innehåller enligt projektbeskrivningen max 66 hönor och max 7 tuppar i ett sk verandasystem.

Kontrollpunkt: VhönsS 46

Kontroll av: Kravet på extra tillsyn är uppfyllt.

Laghänvisning: L100 1kap. 5 §

Kommentar: Nej. Se VhönsS 3 och VhönsS 8.

Länsstyrelsen kommer att göra en uppföljande kontroll av ovanstående brister.

Punkter som kontrollerades utan anmärkning

Beskrivning av punkterna återfinns sist i denna rapport.

Information

Det kan finnas brister som inte uppmärksammades vid kontrollen.

Länsstyrelsen kan enligt djurskyddslagen besluta om föreläggande eller förbud om brister inte åtgärdas. Sådant beslut kan förenas med vite.

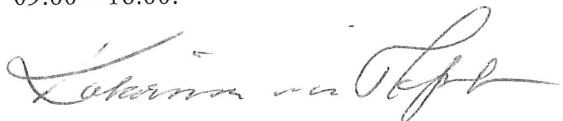
Denna kontroll som gjordes av din djurhållning var en så kallad extra offentlig kontroll. Extra offentlig kontroll är kontroll efter en befogad anmälan eller en uppföljande kontroll av påpekade brister. Vid extra offentlig kontroll debiteras en avgift. Denna avgift har Jordbruksverket beslutat om.

Tillämpliga regler angående avgift för extra offentlig kontroll finns i Statens Jordbruksverks föreskrifter om offentlig djurskyddskontroll (SJVFS 2008:67). Debitering sker för restid, den tid som åtgår för genomförande av kontrollen samt för förberedande och uppföljande administrativt arbete. Timkostnaden är 800 kr/timme och för minst 30 minuter, därefter debiteras varje påbörjad 30-minutersperiod. Avgiften är inte belagd med moms. Även andra kostnader som den offentliga kontrollen medför kan tillkomma exempelvis analyskostnader, kostnad för veterinär eller annan sakkunnig. Faktura skickas separat.

Kontaktuppgifter

Om du har frågor kring kontrollrapporten kan du kontakta mig på telefon 010-224 56 47 eller e-post katarina.vonhofsten@lansstyrelsen.se.

Du kan även ringa till Länsstyrelsen på telefonnummer 010-224 40 00 vardagar kl. 09.00 – 16.00.

Katarina von Hofsten
Djurskyddskontrollant

Punkter som kontrollerades utan anmärkning

Lista på punkter som besvarats med "Ja", sorterade efter listnamn;

Listnamn: Värphöns fler än 350

Kontrollpunkt: VhönsS 4

Kontroll av: RAP Daglig tillsyn sker normalt av alla djur.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 5 §

Kontrollpunkt: VhönsS 9

Kontroll av: Det finns journaler för minst 5 år tillbaka över djur som behandlas med karänsbelagda läkemedel och antalet dödsfall i djurhållningen.

Laghänvisning: L100 7kap. 3 §, D8/L41 7kap. 11-15 §§

Kontrollpunkt: VhönsS 10

Kontroll av: Föremål och ämnen som kan skada hönsen förvaras oåtkomliga för djuren.

Laghänvisning: L100 1kap. 9 §

Kontrollpunkt: VhönsS 12

Kontroll av: Golv och andra tillgängliga ytor har en jämn och halksäker yta.

Laghänvisning: L100 1kap. 12 §

Kontrollpunkt: VhönsS 13

Kontroll av: RAP Burar: I stallar med burar för värphöns är gångbredden minst 90 cm och avståndet till golvet minst 35 cm från nedersta burraden.

Laghänvisning: L100 6kap. 18 §

Kontrollpunkt: VhönsS 15

Kontroll av: RAP Burar: Inredda burar för värphöns eller unghöns har täta sidoväggar och värphönsburar är försedda med klonötare.

Laghänvisning: L100 6kap. 13-14 §

Kontrollpunkt: VhönsS 17

Kontroll av: RAP Sittpinnar finns i tillräcklig mängd.

Laghänvisning: L100 6kap. 6 §, L100 6kap. 21 §

Kontrollpunkt: VhönsS 18

Kontroll av: RAP Kraven på reden är uppfyllda.

Laghänvisning: DF 9 §, L100 6 kap. 16-17 §§, L100 6kap. 19 §

Kontrollpunkt: VhönsS 19

Kontroll av: Beläggningsgraden är i enlighet med föreskrifterna.

Laghänvisning: L100 6kap. 17 §, L100 6kap. 19 §, L100 6kap. 22-25 §§

Kontrollpunkt: VhönsS 21

Kontroll av: Stallet har en luftkvalitet och ett stallklimat som är anpassat till djurslaget och djurhållningsformen.

Laghänvisning: DL 2 §, DL 4 §, DF 2 §, L100 1kap. 19-22 §, L100 1kap. 9 §

Kontrollpunkt: VhönsS 22

Kontroll av: I mekaniskt ventilerade stallar finns nödventilation och vid mer än 2 000 höns finns larm för övertemperatur, strömavbrott och fel på larm.

Laghänvisning: DF 2 §, L100 6kap. 7 §

Kontrollpunkt: VhönsS 23

Kontroll av: Belysning finns så att tillsyn av hönsen alltid kan ske utan svårigheter.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 26 §

Kontrollpunkt: VhönsS 24

Kontroll av: RAP Kravet på ljusinsläpp/belysning, dimfunktion är uppfyllt.

Laghänvisning: DF 2 §, L100 1kap. 23a-24 §§, L100 6kap. 3 §

Kontrollpunkt: VhönsS 25

Kontroll av: Dagsljus eller dagsljusliknande artificiellt ljus finns.

Laghänvisning: DF 2 §, L100 1kap. 25 §

Kontrollpunkt: VhönsS 26

Kontroll av: RAP Buller i stallet har godtagbar nivå och frekvens.

Laghänvisning: DL 2 §, DL 4 §, DF 2 §, L100 1kap. 27 §

Kontrollpunkt: VhönsS 27

Kontroll av: RAP Utfodrings- och vattensystem är utformade, dimensionerade och placerade så att de medger ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 15 §, L100 6kap. 18, L100 6kap. 21, L100 6kap. 22, L100 6kap. 25 §

Kontrollpunkt: VhönsS 28

Kontroll av: Djuren ges foder av god kvalitet som garanterar en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 28 §

Kontrollpunkt: VhönsS 29

Kontroll av: Kraven på tillgång till vatten och vattnets kvalitet är uppfyllda.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 29 §

Kontrollpunkt: VhönsS 30

Kontroll av: RAP Stall eller stallavdelning rengörs noggrant före varje insättning vid omgångsuppfödning, alt. minst en gång årligen vid kontinuerlig djurhållning. Systemet utgödsas dagligen alt. annat godtagbart intervall.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 30 §

Kontrollpunkt: VhönsS 31

Kontroll av: De ytor djuren vistas på hålls rena och är och torra samt är anpassade efter djurslag och stallklimat.

Laghänvisning: L100 1kap. 13 §

Kontrollpunkt: VhönsS 32

Kontroll av: RAP Kraven på strö, användning av strö och sandbad är uppfyllda.

Laghänvisning: DF 9 §, L100 1kap. 30-31 §§, L100 6kap. 4,-5 §§, L100 6kap. 15 §

Kontrollpunkt: VhönsS 33

Kontroll av: Kravet gällande mekanisk utgödsling är uppfyllt.

Laghänvisning: L100 6kap. 8 §

Kontrollpunkt: VhönsS 34

Kontroll av: RAP Det gödseldränerande golvet ger tillräckligt stöd för hönsens fötter.

Laghänvisning: L100 6 kap. 12 §

Kontrollpunkt: VhönsS 35

Kontroll av: Burar: Höns för äggproduktion i inredda burar har tillgång till ströbad minst 5 timmar per dygn under den aktiva perioden.

Laghänvisning: DF 9 §, L100 6kap. 4 §

Kontrollpunkt: VhönsS 42

Kontroll av: Hormoner och andra ämnen används endast på tillåtet sätt.

Laghänvisning: DF 28 §, D9 2kap. 9-13 §, D9 2kap. 17 §

Kontrollpunkt: VhönsS 43

Kontroll av: Kravet på att avel inte sker på ett sätt som orsakar lidande eller annan skada är uppfyllt.

Laghänvisning: DF 29 §

Kontrollpunkt: VhönsS 45

Kontroll av: RAP Inredningen i stallet är utformad så att djuren inte blir nedsmutsade av foder-, vatten eller gödselspill.

Laghänvisning: DF 3 §, L100 1kap. 7 §, L100 6kap. 10 §

Kontrollpunkt: VhönsS 49

Kontroll av: Stämmer det att inga övriga brister upptäcktes vid kontrollen?

Bilagor

- Bilaga 1, Lagstiftningsförteckning
- Bilaga 2, Bilder tagna vid kontrollen

Kopia

- Jordbruksverket
- SLU, Stefan Gunnarsson

Bilaga 1, Lagstiftningsförteckning

Du hittar lagstiftning på Jordbruksverkets hemsida, www.jordbruksverket.se, klicka på Djur högst upp sedan Djurskydd i vänstermarginalen, klicka sedan på Föreskrifter med mera om djurskydd på höger sida, under rubriken Bestämmelser.

Saknr.	Namn	Författning
L1	Djurskyddslag (DL)	SFS 1988:534
	Tillkännagivande om de EU-bestämmelser som kompletteras av djurskyddslagen	SFS 2013:419
L2	Djurskyddsförordning (DF)	SFS 1988:539
L3	Lantbruksstyrelsens kungörelse om djurhållning m.m. Delvis ersatt av saknr L150 fr.o.m. 1/1-13. Upphör helt 1/1-17.	LSFS 1982:21
L5	Föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur	SJVFS 2010:2
EU-förordning	Rådets förordning om skydd av djur under transport	1/2005
L9	Djurskyddsmyndighetens allmänna råd om helikopterdrivning av renar	DFS 2004:24
L10	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om hållande av strutsfåglar	DFS 2004:11
L15	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om odling av fisk	DFS 2006:8
L17	Träning och tävling med djur	SJVFS 2010:45
L22	Föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan avlivning av djur.	SJVFS 2012:27
EU-förordning	Rådets förordning om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning	1099/2009
L28	Centrala försöksdjursnämndens föreskrifter om den etiska prövningen av användningen av djur för vetenskapliga ändamål	LSFS 1988:45
L30	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om statistikföring vid djurförsök	DFS 2004:13
L41	Operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård	SJVFS 2013:41
L44	Föreskrifter och allmänna råd om offentlig djurskyddskontroll	SJVFS 2008:67
L50	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om uppfödning, förvaring, tillhandahållande och användning m.m. av försöksdjur. Delvis ersatt av saknr L150 fr.o.m. 1/1-13. Upphör helt 1/1-17.	DFS 2004:15
L55	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om djurförsök m.m.	DFS 2004:4
L80	Föreskrifter och allmänna råd om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby	SJVFS 2014:17
L100	Föreskrifter och allmänna råd om djurhållning inom lantbruket m.m.	SJVFS 2010:15
L101	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.	DFS 2007:6
L102	Föreskrifter och allmänna råd om hållande av hund och katt	SJVFS 2008:5
L103	Föreskrifter och allmänna råd om uppfödning och hållande av pälsdjur	SJVFS 2012:14
L105	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om djur i undervisning	DFS 2006:6
L108	Djurhållning i djurparker m.m.	SJVFS 2009:92
L110	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om hållande av dovhjort och kronhjort i vilthägn	DFS 2004:23
L115	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om avelsarbete.	DFS 2004:22
L116	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om cirkusdjur	DFS 2007:3
L117	Avgifter i vissa ärenden enligt 67 § djurskyddsförordningen.	SJVFS 2008:19
L118	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om användning av djur vid film, video- eller televisionsspelning och föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten	DFS 2004:21
L120	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om kravet på tillstånd enligt 16 § djurskyddslagen (1988:534) för hållande m.m. av häst, hund, katt och övriga sällskapsdjur	DFS 2004:5
L150	Föreskrifter och allmänna råd om försöksdjur.	SJVFS 2012:26
D9	Om läkemedel och läkemedelsanvändning	SJVFS 2009:84
	Artskyddsförordning	SFS 2007:845

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Fotobilaga

1(4)

Diarienummer: 282-37099-2014
Datum: 2015-06-23
Djurhållare: Gimranäs AB
Kontrollant: Katarina von Hofsten

Beskrivning:

Översiktsbild av ca hälften av en gång. Detta är gången längst till höger från äggpackningen sett.

Här på bilden syns en vattenledning som kommer upp från golvet. I kontrollrapporten var det inte detta vattenrör som beskrevs när byggställningen fick demonteras. Så om ställningen kan rullas fritt förbi detta rör vet inte Länsstyrelsen.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Fotobilaga

2(4)

Diarienummer: 282-37099-2014
Datum: 2015-06-23
Djurhållare: Gimranäs AB
Kontrollant: Katarina von Hofsten

Beskrivning:
En död höna på
nedersta
våningsplanet
alldeles i framkant
av buren.

Beskrivning:
Flera av fåglarna
var mycket nakna.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Fotobilaga

3(4)

Diarienummer: 282-37099-2014
Datum: 2015-06-23
Djurhållare: Gimranäs AB
Kontrollant: Katarina von Hofsten

	<p>Beskrivning: Framför benen syns en böld</p>
	<p>Beskrivning: Onormala bölder runt bröstbenet. Orsak inte fastställd.</p>

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Fotobilaga

4(4)

Diarienummer: 282-37099-2014
Datum: 2015-06-23
Djurhållare: Gimranäs AB
Kontrollant: Katarina von Hofsten

Beskrivning:

Ströytan ovanför
värpredena.
Välförsett med
kutterspån och
tillgänglig mer eller
mindre dygnet runt.

Beskrivning:

Skinnlapp (platt
och sladdrig) som
hänger från buken.
Det är..?

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Katarina von Hofsten
Djurskyddskontrollant
010-2245647

KONTROLLRAPPORT
2017-07-05

Diarienummer
282-23469-2017

Sida
1(6)

Gimranäs AB
Hudene Norra 3
524 92 HERRLJUNGA

Rapport efter kontroll enligt djurskyddslagen

Resultat

Vid kontroll av er djurhållning uppmärksammade Länsstyrelsen att djurskyddslagstiftningen inte har följts. Detta beskrivs under rubriken "Brist och bedömning".

Bakgrund

Länsstyrelsen genomförde den 27 juni 2017 en djurskyddskontroll på fastigheten Lutebo 1:1 i Herrljunga kommun på adressen Hudene Norra 3, 524 95 Ljung. Kontrollen var en normalkontroll.

Kontrollen utfördes som en inspektion och var föranmäld den 26 juni 2017. Närvarande var (innan kontrollen) Börje Hjalmarsson, djurägare, personal från Håkantorps Slakteri, Magnus Jeremiasson, Svenska Ägg samt Katarina von Hofsten, Länsstyrelsen. Kontrollen har utförts av länsstyrelsen som är kontrollmyndighet enligt 24 § djurskyddslagen (1988:534) och vid kontrollen användes nationellt framtagna checklistor.

Kontrollens omfattning

Stallet som hyser ca 24 500 avelshönan och tuppar, har genomgått en ny teknikprövning. Prövningen har gjorts av SLU. Den slutliga rapporten avseende prövningen har inte färdigställts från SLU än. Länsstyrelsen har från den officiella veterinären på Håkantorps Slakteri fått information om att en anmärkningsvärd hög procent av slaktade fåglar helt kasserats på grund av utbredd bröstbursit från just detta stallsystem.

Länsstyrelsen ville se hur tömningen av ett stall med detta inhysningssystem går till, då det sedan tidigare funnits funderingar kring funktionen av de storburar/voljärer som finns i Lutebo 1 och 2.

Personal från Håkantorps Slakteri kom kl 01.05 natten mellan 27 och 28 juni för att tömma stallet. Efter att ha kört in alla vagnar med transportburar påbörjades själva tömningen ca kl 02.00. Det släcktes inte ner helt i stallet utan ljusrören hade endast dimmats ner så pass att det gick alldeles utmärkt att se in i alla burar utan några som helst problem utan extra lampor.

När packningen påbörjades skulle fåglarnas beteende i samband med att personalen gick in i den enskilda buren observeras. Den understa raden där det var mörkast tömdes utan några större problem eller stress bland fåglarna. Redan på mellersta raden noterades att fåglarna blev tämligen stressade och flaxade runt en hel del när personalen kröp in i och därefter rörde sig runt i buren.

När den översta buren i en stapel skulle tömmas klättrade personalen på utsidan av voljärerna och kom med viss möda in i buren längst upp. Fåglarna i buren längst upp hade tämligen ljust, då lysrören hängde strax utanför burarna i uppdraget läge. Det bedömdes att fåglarna fick panik när personalen (1 person) kom in i buren. De flockades mycket tätt tillsammans utmed frontgallret på motsatta sidan. Innan personen hade hunnit vända sig om i buren för att stänga frontgallret, sågs ett antal fåglar flyga ut och ner på mittgången där de kunde fångas in. Personen inne i buren fångade 2-3 stycken hönor och öppnade sedan frontgallret och sträckte sig så långt ner som möjligt för att personen på marken skulle kunna nå benen på fåglarna. Arbetet observerades endast under ca 30-40 minuter av Länsstyrelsen och av Magnus Jeremiasson från Svenska Ägg, innan klockan blev så mycket att kontrollen avbröts.

Vid kontrollen kunde inget anmärkningsvärt noteras vid själva hanteringen av fåglarna. Fåglarna bars rätt och rätt maxantal fåglar stoppades i transportburarna (12 hönor eller 8 tuppar). Däremot funderar Länsstyrelsen på hur arbetet fortlöper allt eftersom tiden går och personalen blir trötta. Likaså ställs frågan hur pass stressade fåglarna blir/är efter någon/några timmars arbete i systemet. Vid samtal på engelska med den litauiske förmannen framkom att de (personalen från Håkantorp Slakteri) upplevde burarna mycket, mycket svåra att tömma och arbeta i.

Brist och bedömning

För varje brist anges en bedömning och aktuell laghänvisning. Förteckning över gällande djurskyddslagstiftning samt var den går att hitta finns i bilaga. Punkter i checklistan som var utan brist vid kontrollen finns i bilaga.

Värphöns fler än 350

Brist och bedömning: Voljärer som är under ny teknikprovning. Burarna är ca 6 m² stora och rymmer 7 tuppar och 65 hönor. Antalet våningar är 3 st.

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 14: Burar: Antalet våningar med burar är högst 3 och antal höns per inredd bur är högst 16.

Laghänvisning: L100 6kap. 18 §

Brist och bedömning: Kontrollen gjordes i samband med tömning av stallet vid utslaktning. Djuren på den översta raden upplevdes mycket stressade då personalen klättrade in i buren. Fåglarna flockade sig i ena hörnet/kortsidan av buren och flaxade väldigt mycket. Fåglar flög ut från buren innan personen som klättrat in hade vänt sig om och hunnit stänga frontgallret. Svårt att ha tillräckligt mörkt i stallet då personalen måste klättra in i burarna bland fåglar, sittpinnar och foderkedjor.

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 49: Stämmer det att inga övriga brister upptäcktes vid kontrollen?

Laghänvisning: DL §§ 2 och 13, EG 1099/2009 3 kap 3 art.

Uppföljning

Länsstyrelsen kommer att göra uppföljande kontroll på att ovanstående brister har åtgärdats.

Om brister inte åtgärdas kan Länsstyrelsen enligt djurskyddslagen besluta om föreläggande eller förbud. Sådant beslut kan förenas med vite.

Information

Det kan finnas brister som inte uppmärksammats vid kontrollen.

Din djurhållning omfattas av djurskyddslagstiftningen och du som är ansvarig för djurhållningen är skyldig att känna till och följa gällande bestämmelser.

Om du flyttar eller slutar med djurhållningen är det bra om du meddelar Länsstyrelsen detta.

Avgift

Vid normalkontroll debiteras ingen avgift.

Kontaktuppgifter

Om du har synpunkter eller frågor kan du kontakta mig på telefon 010-2245647 eller Länsstyrelsens växel på telefon 010-224 40 00 vardagar klockan 09.00 – 16.00. Du kan även skicka e-post till vastragotaland@lansstyrelsen.se. Ange då ärendets diarienummer 282-23469-2017.

Katarina von Hofsten
Djurskyddskontrollant

Bilagor

- Punkter som var utan brist vid kontrollen
- Lagstiftningsförteckning

Bilaga: Punkter som var utan brist vid kontrollen

Lista på punkter som besvarats med ”Ja”, sorterade efter listnamn;

Värphöns fler än 350

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 1: Besättningen ansluten till av Jordbruksverket godkänt kontrollprogram som påverkar tillåten belägningsgrad.

Laghänvisning:

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 4: RAP Daglig tillsyn sker normalt av alla djur.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 5 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 5: Daglig tillsyn sker av automatiska system och anordningar.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 8 §, L100 1kap. 23 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 12: Golv och andra tillgängliga ytor har en jämn och halksäker yta.

Laghänvisning: L100 1kap. 12 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 13: RAP Burar: I stallar med burar för värphöns är gångbredden minst 90 cm och avståndet till golvet minst 35 cm från nedersta burraden.

Laghänvisning: L100 6kap. 18 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 17: RAP Sittpinnar finns i tillräcklig mängd.

Laghänvisning: L100 6kap. 6 §, L100 6kap. 21 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 18: RAP Kraven på reden är uppfyllda.

Laghänvisning: DF 9 §, L100 6 kap. 16-17 §§, L100 6kap. 19 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 19: Belägningsgraden är i enlighet med föreskrifterna.

Laghänvisning: L100 6kap. 17 §, L100 6kap. 19 §, L100 6kap. 22-25 §§

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 20: Krav kring brandskydd och beredskap vid elavbrott är uppfyllda.

Laghänvisning: L100 1kap. 11, 17 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 21: Stallet har en luftkvalitet och ett stallklimat som är anpassat till djurslaget och djurhållningsformen. Uppmätta värden.

Laghänvisning: DL 2 §, DL 4 §, DF 2 §, L100 1kap. 19-22 §, L100 1kap. 9 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 22: I mekaniskt ventilerade stallar finns nödventilation och vid mer än 2 000 höns finns larm för övertemperatur, strömavbrott och fel på larm.

Laghänvisning: DF 2 §, L100 6kap. 7 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 23: Belysning finns så att tillsyn av hönsen alltid kan ske utan svårigheter.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 26 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 24: RAP Kravet på ljusinsläpp/belysning, dimfunktion är uppfyllt.

Laghänvisning: DF 2 §, L100 1kap. 23a-24 §§, L100 6kap. 3 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 25: Dagsljus eller dagsljusliknande artificiellt ljus finns.

Laghänvisning: DF 2 §, L100 1kap. 25 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 26: RAP Buller i stallet har godtagbar nivå och frekvens.

Laghänvisning: DL 2 §, DL 4 §, DF 2 §, L100 1kap. 27 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 27: RAP Utfodrings- och vattensystem är utformade, dimensionerade och placerade så att de medger ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 15 §, L100 6kap. 18, L100 6kap. 21, L100 6kap. 22, L100 6kap. 25 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 28: Djuren ges foder av god kvalitet som garanterar en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 28 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 29: Kraven på tillgång till vatten och vattnets kvalitet är uppfyllda.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 29 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 30: RAP Stall eller stallavdelning rengörs noggrant före varje insättning vid omgångsuppfödning, alt. minst en gång årligen vid kontinuerlig djurhållning. Systemet utgödslas dagligen alt. annat godtagbart intervall.

Laghänvisning: DL 3 §, L100 1kap. 30 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 32: RAP Kraven på strö, användning av strö och sandbad är uppfyllda.

Laghänvisning: DF 9 §, L100 1kap. 30-31 §§, L100 6kap. 4,-5 §§, L100 6kap. 15 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 33: Kravet gällande mekanisk utgödsling är uppfyllt.

Laghänvisning: L100 6kap. 8 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 34: RAP Det gödseldrainerande golvet ger tillräckligt stöd för hönsens fötter.

Laghänvisning: L100 6 kap. 12 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 35: Burar: Höns för äggproduktion i inredda burar har tillgång till ströbad minst 5 timmar per dygn under den aktiva perioden.

Laghänvisning: DF 9 §, L100 6kap. 4 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 43: Kravet på att avel inte sker på ett sätt som orsakar lidande eller annan skada är uppfyllt.

Laghänvisning: DF 29 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 45: RAP Inredningen i stallet är utformad så att djuren inte blir nedsmutsade av foder-, vatten eller gödselspill.

Laghänvisning: DF 3 §, L100 1kap. 7 §, L100 6kap. 10 §

Kontroll gäller checklistans punkt VhönsS 47: Hönsen hålls tillfredsställande rena.

Laghänvisning: DL 2-4 §§, L100 1kap. 7 §

Lagstiftningsförteckning

Du hittar lagstiftning på Jordbruksverkets hemsida, www.jordbruksverket.se, klicka på Djur högst upp sedan Djurskydd i vänstermarginalen, klicka sedan på Föreskrifter med mera om djurskydd på höger sida, under rubriken Bestämmelser.

Saknr.	Namn	Författning
L1	Djurskyddslag (DL)	SFS 1988:534
	Tillkännagivande om de EU-bestämmelser som kompletteras av djurskyddslagen	SFS 2013:419
L2	Djurskyddsförordning (DF)	SFS 1988:539
L3	Lantbruksstyrelsens kungörelse om djurhållning m.m. Delvis ersatt av saknr L150 fr.o.m. 1/1-13. Upphör helt 1/1-17.	LSFS 1982:21
L5	Föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur	SJVFS 2010:2
EU-förordning	Rådets förordning om skydd av djur under transport	1/2005
L9	Djurskyddsmyndighetens allmänna råd om helikopterdrivning av renar	DFS 2004:24
L10	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om hållande av strutsfåglar	DFS 2004:11
L15	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om odling av fisk	DFS 2006:8
L17	Träning och tävling med djur	SJVFS 2010:45
L22	Föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan avlivning av djur.	SJVFS 2012:27
EU-förordning	Rådets förordning om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning	1099/2009
L28	Centrala försöksdjursnämndens föreskrifter om den etiska prövningen av användningen av djur för vetenskapliga ändamål	LSFS 1988:45
L30	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om statistikföring vid djurförsök	DFS 2004:13
L41	Operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård	SJVFS 2013:41
L44	Föreskrifter och allmänna råd om offentlig djurskyddskontroll	SJVFS 2008:67
L50	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om uppfödning, förvaring, tillhandahållande och användning m.m. av försöksdjur. Delvis ersatt av saknr L150 fr.o.m. 1/1-13. Upphör helt 1/1-17.	DFS 2004:15
L55	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om djurförsök m.m.	DFS 2004:4
L80	Föreskrifter och allmänna råd om villkor för hållande, uppfödning och försäljning m.m. av djur avsedda för sällskap och hobby	SJVFS 2014:17
L100	Föreskrifter och allmänna råd om djurhållning inom lantbruket m.m.	SJVFS 2010:15
L101	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om hästhållning.	DFS 2007:6
L102	Föreskrifter och allmänna råd om hållande av hund och katt	SJVFS 2008:5
L103	Föreskrifter och allmänna råd om uppfödning och hållande av pälsdjur	SJVFS 2012:14
L105	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om djur i undervisning	DFS 2006:6
L108	Djurhållning i djurparker m.m.	SJVFS 2009:92
L110	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om hållande av dovhjort och kronhjort i vilthägn	DFS 2004:23
L115	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om avelsarbete.	DFS 2004:22
L116	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om cirkusdjur	DFS 2007:3
L117	Avgifter i vissa ärenden enligt 67 § djurskyddsförordningen.	SJVFS 2008:19
L118	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om användning av djur vid film, video- eller televisioninspelning och föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten	DFS 2004:21
L120	Djurskyddsmyndighetens föreskrifter om kravet på tillstånd enligt 16 § djurskyddslagen (1988:534) för hållande m.m. av häst, hund, katt och övriga sällskapsdjur	DFS 2004:5
L150	Föreskrifter och allmänna råd om försöksdjur.	SJVFS 2012:26
D9	Om läkemedel och läkemedelsanvändning	SJVFS 2009:84
	Artskyddsförordning	SFS 2007:845

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- * **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- * **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- * **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 5-20 poäng. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:
www.hmh.slu.se

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67000
E-post: hmh@slu.se
Hemsida: www.slu.se/husdjurmiljohalsa

*Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and Health
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511 67000
E-mail: hmh@slu.se
Homepage: www.slu.se/husdjurmiljohalsa*
